

КАТЯ ШТАНКО

ДРАКОНИ, ВПЕРЕД!

А-БА-БА-ГА-ММ-МА-ГА

Катя Штанко

Драконы, вперед!

Одна з найулюбленіших українських дитячих графіків

Катерина Штанко майже закинула малювання.

Справжні поціновувачі її таланту в розпачі —

як таке могло статися? яка цьому причина?..

Нелегко повірити, але причина насправді прекрасна:

віднедавна Катерина Штанко відчула в собі вулканічні пориви

до... письменницької праці. Замість ілюструвати чужі твори,

вона вирішила писати свої. І що вже найнеймовірніше —

з легкістю написала просто цікавенну казкову повість! Київ-

ський школяр, захопившись біологією, випадково вирощує...

дракона, який круто змінює його звичне життя... Ця феєрична

казка є певною мірою і детективом, і пародією на детектив.

Тут і легке фентезі, і дитяча «бондіана», і багато пізнавальних

моментів. Це перша опублікована повість визначної україн-

ської ілюстраторки. І якби ж ви знали, як нелегко було

вмовити її проілюструвати власну книжку...

Примітки та пояснення

грушевого дракона

ХОМИ ВЕРБИЦЬКОГО

Катя Штанко

ДРАКОНИ, ВПЕРЕД!

Текст © Катя Штанко, 2014

Ілюстрації © Катерина Штанко, 2014

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», 2015,

видання **груге**, доповнене

Ексклюзивне право на видання цієї книжки належить
«Видавництву Івана Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»

Свідоцтво: серія ДК, № 759 від 2.01.2002

Адреса видавництва: 01004, Київ, вул.Басейна, 1/2

Поліграфія: ПП «Юнісофт». Зам. № 370/12

ISBN 978-617-585-071-8

www.ababahalamaha.com.ua

Катя Штанко

ДРАКОНИ, ВПЕРЕД!

*Пригодницько-детективна
казкова повість*

Художник
Катерина Штанко

А•БА•БА•ГА•ЛА•МА•ГА

Частина I

ЗРОСТИТИ
ЧУДОВИСЬКО

1. Ботанік

Один хлопчик (звали його Михась) дуже любив рослини. Не собак, не котів, не хом'ячків, не папужок і навіть не акваріумних рибок, а саме рослини. Як на хлопця — трохи дивне захоплення, бо зазвичай лише дівчата панькаються з усілякими квіточками. Міг би грати в футбол чи відвідувати секцію карате... Але рослини?

Ні, взагалі Михась був не проти поганяти з хлопцями м'яча, покататися на скейті чи посидіти перед монітором, але рослини — це зовсім інше...

А почалося все ось із чого.

Якось взимку під час прибирання Михась знайшов за холодильником стару порепану цибулину і вже хотів було жбурнути її в смітник. Однак дідусь порадив покласти її у склянку з водою.

— Та з неї нічого не проросте — вона ж суха! — обурився хлопчик.

— То, може, поб'ємося об заклад? Я кажу, що проросте, — хитро усміхнувся дідусь.

— А я кажу — ні.

Михась програв, бо вже за три дні на сухій порепаній цибулині проклонулися тоненькі зелені пір'їнки. За вікном лежав сніг, з даху звисали довжелезні

бурульки, а в хлопця з'явилася його власна маленька весна. Звісно, не така вже й дивина проростити цибулину, але Михась уперше спостерігав за народженням живої пір'їнки, бо тепер це була не просто зелена цибулина, *а його особлива зелена цибулина*.

Щоранку він ретельно вимірював паросток лінійкою — на скільки сантиметрів він подовшав. Та якось сталося лихо: мама зрізала зелені пір'їнки й покришила в тарілку з борщем. На вигляд було дуже гарно і пахло смачно-пресмачно. Проте Михась страшенно обурився, відмовився від обіду і цілий вечір просидів у своїй кімнаті на самоті.

З мамою він помирився лише наступного дня, коли вона принесла йому справжній горщик зі справжньою землею. Вони разом посіяли справжнє насіння, і мама пояснила, як про нього дбати.

Невдовзі його кімната почала нагадувати джунглі. Звідусіль з кількох горщиків тяглися стебла, всюди зеленіло листя, розпускалися пуп'янки.

Тепер усі в їхній родині точно знали, що саме подарувати Михасеві на день народження — звісно ж, якусь рослину.

Михасеві подобалося спостерігати, як із землі спочатку обережно вигулькують маленькі живі зелені цвяшки, потім довшають, розгортають листя, витягують стебла, а деякі з них навіть квітнуть.

Тепер хлопець не міг пройти повз будь-який цікавий пагін, і де тільки міг, добував насіння, викопував і пересаджував паростки. Проте особливо його приваблювали рідкісні рослини.

Премудрі латинські назви лунали для нього неначе найкраща музика.

«От якби мені пощастило здобути вельвічію дволисту, яка тисячу років росте в пустелі без води, або пухирчасту альдрованду з джунглів Амазонки, листя якої нагадує колесо водяного млина, або орхідею-привид, що росте в темряві! Або, може, хтось подарує мені на день народження японський бансай?» — мріяв Михась.

Батьки не завжди схвально ставилися до Михасевого захоплення. Іноді хтось із них радив йому позбутися якогось особливо страхітливого екземпляра. Однак їхній син ніколи не погоджувався розлучитися з жодним із своїх зелених вихованців і цілими днями лікував, поливав і підгодовував їх добривами. Хлопець навіть розмовляв зі своїм садом, коли його ніхто не чув.

Чи ж треба дивуватися, що цей несамовитий садівник ще в першому класі вирішив стати Ботаніком. У школі до нього міцно пристало це прізвисько. Хтось, можливо б, образився, бо так зазвичай дразнять зубрил, але Михасеві навіть подобалося, коли його називали Ботаніком. Для нього це означало одне — знавець рослин.

***

Того літа Михась разом з батьками та маленьким братиком Костиком відпочивав у Ялті. З першого дня хлопець переконував батьків, що йому неодмінно

треба відвідати знамениту колекцію Нікітського ботанічного саду, бо він ціле життя мріяв на власні очі побачити ті рідкісні рослини.

Власне, мама й тато були не проти, однак чомусь не складалося. У батьків були власні плани, та ще й братик Котька весь час вередував, бо в нього різалися зуби (малому щойно виповнився рік).

Ботанік терпляче чекав, але термін батьківської відпустки невідворотно танув. Скидалося на те, що Михасеві так і не пощастить відвідати славнозвісний ботанічний сад.

Передостаннього дня, коли майже не залишилося надії, хлопець зважився на відчайдушний крок — повідомив, що вирушає в Нікіту* сам. Лише тоді батьки посадили Котьку у візочок і всією родиною вирушили на омріяну Михасеву екскурсію.

Він був майже щасливий. Майже, бо все псував молодший братик. Цілісіньку минулу ніч малий не давав батькам заплющити очей, а тепер час від часу жалісно пхивкав і завзято гриз своє зубне кільце.

Втомлені батьки були готові на що завгодно, аби лиш їхнє чадо трохи вгамувалося. Тому величезним Нікітським садом родина Вербицьких пересувалася за помахом маленького пухкого пальчика. Через це надто вже побіжно проминули вони колекцію какту-

---

*...вирушає в Нікіту — селище на південному березі Криму, біля Нікітського ботанічного саду, де живуть переважно ті, хто вивчає рослини і дбає про них. (Тут і далі примітки та пояснення грушевого дракона Хоми Вербицького.)

сів і басейн з величезним колоподібним листям *вікторії регії**...

І тут Михась раптом побачив диво-рослину — *сунічник дрібноплідний*** , яку іноді ще жартома називають безсоромницею, бо те загадкове дерево часом скидає свою зеленкувату кору і стоїть з голим стовбуром. Хлопець, звісно, намірився підійти до тієї дивовижі, але Котьчин пальчик тицьнув у напрямку бамбукового гаю, тож батьки слухняно покотили візочка туди.

І тут майбутній ботанік не на жарт затався і повідомив, що далі вивчатиме колекцію Нікітського саду самостійно. Мама була проти, однак тато визнав, що Михась уже достатньо дорослий і запропонував зустрітися о третій біля виходу. Вони навіть звірили годинники.

Нарешті хлопець отримав можливість спокійно досліджувати свої улюблені рослини!

Михась хутко рушив доріжкою повз рідкісні квіти й дерева, проте на рослини не дивився й пояснювальних

---

* Вікторія регія — «Царственна Вікторія» — таке вельми пишне ім'я в цієї квіточки, названої на честь англійської королеви. Але квітка й справді того варта, бо вікторія регія — найбільша в світі водяна лілія. Уявіть собі: по воді плавають квіти завбільшки з миску, а листя здатне витримати вагу таких малюків, як наш Котька. Шкода тільки, що росте вона далеченько — десь поблизу Амазонки в Південній Америці.

** Сунічник дрібноплідний — дивакувата рослина: по-перше, вічнозелена, хоч і листяна, а не хвойна; по-друге, має звичку зненацька скидати кору. І стоїть так з голим стовбуром, аж доки наросте нова кора. Плоди в сунічника за смаком трохи схожі на суніці, але багато їх не з'їси (я пробував — у них дивний присмак), їх переважно споживають птахи.

табличок не читав. Думки його були зовсім про інше, а саме: «Навіщо людині молодші брати? Може, немовлят варто ізолювати від нормальних людей аж до тих пір, поки в них виростуть всі необхідні зуби? І чи потрібен батькам старший син, якщо всю свою увагу вони віддають молодшому?».

2. Дослідна ділянка № 77

Суничник дрібноплідний вигинав свій витончений стовбур, гліцинія вабила духмяними бузковими гронами на гнучких ліанах, однак Михась, нічого не помічав, заглиблюючись у нетрі парку. У його серці вирувала образа, і хлопець зовсім не звертав уваги, куди його несуть ноги. Він бездумно завернув у першу ліпшу хвіртку, що трапилася на шляху. Шкода, що не помітив табличку при вході.

А там було сказано:

УВАГА!

дослідна ділянка № 77

(ЕДІФФіФ)*

вхід категорично заборонено!

ТРЕТІЙ РІВЕНЬ НЕБЕЗПЕКИ!!!

---

* ЕДІФФіФ — Експериментальний Інститут Фольклорної Флори і Фауни — так називається ця непевна установа, працівники якої ставлять свої підозрілі досліді на таємничій ділянці №77.

Невідомо, хто й чому саме в цей день залишив хвіртку незамкнену на жоден замок (а замків було аж сім!). І ось Михась уже чимчикував піщаною доріжкою, не помічаючи, що всі довколишні рослини були напрочуд ретельно обгороджені.

Зненацька до Михасевої кросівки втрапив камінець. Хлопчик нахилився, щоб його витрусити, — і тут зовсім поруч пролунав ніжний голосок:

— Зірви мене! Будь ласка, зірви!

Хлопець озирнувся. Навкруги нікого не було — самі рослини.

— Я тут, біля твого коліна, — озвався лагідний голосок.

Михась глянув униз і побачив, що крізь щільні сріблясті ґрати проросла маленька червона квіточка. Вона була така яскрава, аж сліпила очі.

— Нарешті ти мене побачив! — зрадів голосок.

Лише тепер хлопчик зауважив: вимовляючи слова, пелюстки квіточки ворушилися, наче людські вуста.

«Ти ба, виявляється, он які рослини бувають...» — здивувався Михась.

— Не вагайся, зривай швидше! Гарнішої за мене квітки нема в цілому світі! — гарячково зашепотіла квіточка і пелюстки її склалися в привітну усмішку.

Хлопчик уже й руку простяг, щоб виконати прохання говіркої рослини, аж раптом побачив на ґратах табличку із застереженням:

Червоненька квіточка*

(Flammeum floreus)

Увага! За жодних умов не зривати!

Якщо все ж зірвете — натисніть
червону кнопку

Поряд у маленькій скриньці за склом виднілася велика червона кнопка із написом «ALARM!»**.

Це ж треба — червоненька квіточка! Михась раптом згадав ту давню казку про чоловіка, який необачно зірвав червоненьку квіточку і миттю опинився в пазурах жадливого чудовиська. А згодом змушений був віддати йому найдорожче — рідну доньку.

«Еге, оце я мало не вляпався», — збагнув хлопчик.

— Пробачте, але я захисник рослин і вважаю, що квіти не можна зривати, — обережно мовив він.

Квіточка спалахнула і, зойкнувши: «Ой, яка дурня!», зникла за ґратами. За парканом щось грізно заревло, а потім стихло.

«Як цікаво! Невже це та сама квітка? Але ж казки — вигадки для малюків. Чи, може... не зовсім вигадки?» —

---

* Червоненька квіточка — казку про цю капосну квіточку майже двісті років тому розповіла маленькому Сергійку Аксакову ключниця Пелагія. Згодом він виріс, став письменником і записав ту казку для нас, щоб ми собі запам'ятали: не варто зривати незнайомі рослини, щоб не втрапити бува у велику халепу.

** «ALARM!» — англійською — тривога, гвалт. Натискати на цю кнопку варто лише в крайньому випадку, бо одразу після того починається паніка.

міркував Михась. Він заходився зазирати за щільні ґрати, але не побачив там нічого, крім великої купи бурого хутра в кутку.

Усе це трохи збивало з пантелику. Хлопчик спробував пригадати, чи не траплялося йому читати про подібні рослини в ботанічних довідниках? Проте нічого такого на думку не спало.

Тоді Михась нарешті роззирнувся. Дерева і квіти були оточені міцними ґратами й високими парканами з гострими залізними шпичаками.

За сусіднім парканом росла невеличка яблунька. Її яблука були незвичні на вигляд — вони яскраво золотіли на сонці, неначе кулі на новорічній ялинці. Коли хлопець наблизився до ґрат, одне яблуко зненацька зірвалося з гілки, прокотилося поміж металеві стрижні огорожі й спинилося біля самих Михасевих ніг.

Пам'ятаючи про підступну квіточку, Михась одразу ж пошукав очима табличку з поясненням:

Яблука молодильні

(Juvenilitum potum)

Увага! Без призначення лікаря не вживати!
Один раз вкусивши, помолодшаєш на 11 років

«Мені тепер 11 років і шість місяців, — підрахував Михась, — якщо разок вкушу, то стану молодшим за Котьку аж на півроку! Може, вкусити? Тоді батьки покинуть панькатися з братиком і більше уваги при-

ділятимуть мені...» Він потримав яблуко в руці, трохи подумав і вирішив не кусати, адже доведеться починати все з самого початку: знову вчитися ходити, говорити, відвідувати дитячий садок... та й зуби різатимуться.

Хлопець поклав яблуко на доріжку і відійшов, але все ніяк не міг відірвати від нього очей. Воно блискотіло, розкидаючи на всі боки ясні лелітки.

Аж тут до золотого плоду, тягнучи за собою скарлючену лапу, зненацька наблизився крук. Старий-старезний, аж сивий, кульгавий, одне око затягнуте мутною плівкою більма. Птах важко дошкандибав до золотого плоду, уважно оглянув його здоровим оком і почав жадібно дзьобати.

Зміни відбулися миттєво. Його скарлючена лапа раптом розпрямилася, тьмяним запилюженим пір'ям пробігли оксамитово-чорні, з синім полиском, хвилі, сліпе око проясніло і гостро зблиснуло. Молодий крук вдоволено змахнув крильми і жваво кудись подався.

Зачудований Михась повернувся і сховав подзьобане яблуко в кишеню.

«Віддам дідусеві, — вирішив хлопчик, — у нього коліно ние на дощ і з серцем останнім часом щось не дуже».

Дивне місце, чудернацькі рослини... Майбутньому ботаніку страшенно закортіло дізнатися, що ще росте там, за найближчим парканом.

А там стирчав зовсім непоказний сірий кущик, вкритий великими бляклыми пуп'янками. З вигляду рослина здавалася кволою і нежиттєздатною. Однак щойно Михась торкнувся огорожі, як тьмяні пуп'янки розкрилися і звідти виринула ціла зграя крихітних істот з прозорими крильцями.

Тоненько зазвучали маленькі волинки, флейти та лютні, і летючі музики почали хвацько витанцювувати в повітрі навколо хлопця. Хоч музика була й не дуже голосна, проте така запальна, що Михасеві страшенно закортіло затанцювати разом з тими крихітками. Його руки й ноги просто самі собою почали смикатися в такт мелодії. А веселі музики дзвінко реготали, лоскотали Михася, плуталися у волосся й старанно затуляли йому очі, щоб він не побачив напису на табличці біля того кволого куща.

Проте хлопець, на щастя, таки встиг прочитати:

Ельфовик ірландський*

(*Celticus arbucula*)

УВАГА! З СИМБІОНТАМИ НЕ ТАНЦЮВАТИ!

(7 років ув'язнення під пагорбами).

Щоб зупинити танці, треба промовити:

«Я не танцюю!» — 3 р.

— Я не танцюю! Я не танцюю! Я не танцюю! — квапливо загукав Михась, відмахуючись від настирливої зграйки. І розчаровані ельфи мусили полишити його й повернутися у свої пуп'янки.

— Ой, тут не знудишся, — сердито промурмотів хлопчик, струшуючи із себе квітковий пилок.

Довелося трохи затриматись, щоб поправити одяг, бо всі ґудзики виявилися застебнуті не в ту петельку, шнурки обох кросівок були міцно зв'язані між собою, а волосся — заплетене в безліч дрібнесеньких косичок.

Сусідкою летючих танцюристів була старезна верба, що мала років з триста, не менше, бо була дуже товста і щільно вкрита сивим мохом.

Михась обережно підійшов до огорожі й уважно прочитав пояснення:

Верба яра

(Salix furiosus)

Увага! Портал відкривається
за допомогою пароля.

У разі неконтрольованого відкриття
та появи зелених пряль
НАТИСНІТЬ КНОПКУ!

---

* Ельфовик ірландський (ст. 17) — у Європі розповідають безліч казок про ельфів — крихітних істот, які начебто мешкають всередині квітів. Проте останні дослідження виявили, що крихітні музички здатні співіснувати лише з цим непоказним і рідкісним кущем. Боюся, що його не відшукати навіть у Червоній книзі. Мабуть, тому дехто вважає, що кельтський кущ пережився, а дехто — що він взагалі ніколи не існував.

Тут було прилаштовано таку саму кнопку тривоги, як і біля ділянки, де росла червоненька квіточка.

«Верба яра... Верба яра... Хіба є така казка?» — почухав голову хлопець. А тоді згадав — колись про щось подібне* йому розповідала бабуся. Там наче йшлося про дівчину, яку люта мачуха змушувала прясти всяку-всячину. І ту бідну дівчину виручала яра верба — з неї виринали добрі зелені прялі й допомагали усе вчасно спрясти.

Здається, там ще була така коротенька пісенька:

*Вербо яра, відчинися,
Ганна-панна йде!*

Михась проказав це пошепки, майже нечутно, та цього було достатньо, щоб у грубезному стовбурі зі страшним скреготом відчинилися дверцята і звідти вистрибнули дівчата з прялками в руках. Вони були гарні, але надто вже зелені: зелене волосся, зелена шкіра, зелені очі, і навіть їхні пишні сукні були зелені-зелені.

Дівчата одразу ж розсілися по гілках старої верби, неначе якісь чудернацькі птахи, й заходилися хутко прясти. Михась занепокоєно споглядав, як уся огорожа швидко зтягується тонким зеленим павутинням.

— Дякую, дякую! Мені вже досить, — чемно звернувся він до зелених красунь.

---

*...про щось подібне розповідала бабуся — бабуся розповідала Михасеві українську народну казку «Золотий черевичок» (див. «100 казок». Том I, Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»).

Проте прялі не звертали на нього уваги і продовжували прясти з шаленою швидкістю. Їхні веретенця кружляли в зелених пальцях і дзижчали, неначе зграя розлючених ос.

— Будь ласка! — зойкнув переляканий хлопець. — Будь ласочка, не треба більше прясти! Я вас прошу, не треба!

Але вони пряли й пряли.

— Та припиніть нарешті!! — вигукнув щосили Михась, але веретенця зелених пряль крутилися дедалі швидше, дзижчання ставало дедалі тоншим і нестерпнішим.

Нитки потяглися за огорожу й почали хутко заповнювати собою усе навкруг. Хлопчик із жахом збагнув, що ці божевільні прялі здатні заткати своїми зеленими нитками увесь Нікітський сад, а може, й увесь Крим, і навіть цілий світ.

Тоді Михась таки наважився, розсунув зелене павутиння, розбив камінцем скло, натиснув на червону кнопку з написом «ALARM!» і кинувся навтьоки.

Позаду дико завила сирена.

---

* Драконяче дерево (ст. 21) — абсолютно справжнє дерево, яке росте переважно в тропіках Африки та Індії. Є така індійська легенда. Жив колись один лютий і хижий дракон, що понад усе любив полювати на слонів. І ось нарешті знайшовся один могутній слон, який переміг того слоноїда і розтоптав його на млинець. І ось саме з того місця, де лишилися рештки хижого чудовиська, й виросло драконяче дерево. (Ось тільки не варто шукати на його гілках блакитних груш.)

3. Настіння Драконячого Дерева

Хлопець мчав, куди бачать очі, щоб тільки подалі від цього пронизливого виття. У голові стукотіла одна думка: «Що мені буде, коли дізнаються? Адже саме я викликав тих шалених пряль?!».

Отак він мчав і мчав поміж огорожами, за якими миготіли дивні, небачені дерева та квіти, заглиблюючись у нетрі таємничої дослідної ділянки № 77.

Певно, Михась зопалу проминув безліч чарівних рослин, а коли оговтався, то опинився в глухому куті, майже носом торкаючись таблички:

Драконяче дерево*

(Oris draconorum)

Увага! До огорожі не наближатися.

У разі самозагорання
скористатися вогнегасником.

Помітивши щонайменший порух гілки,

**ТЕРМІНОВО НАТИСНІТЬ
ЧЕРВОНУ КНОПКУ!**

Ґрати довкола цієї рослини були потрійні з довгими гострими шпичаками, спрямованими всередину вольєра. А зовні на огорожі було прилаштовано чотири вогнегасники і три скриньки з червоними кнопками «ALARM!». Поряд — ящик з піском та всіляке проти-пожежне знаряддя.

Михась обережно зазирнув за потрійні ґрати. Незважаючи на грізне застереження, рослина здавалася радше кумедною, аніж загрозливою. Драконяче дерево хоч і було здоровезне, але якесь ніби іграшкове, ніби мала дитина невміло зліпила його з пластиліну. Із землі стирчала недоладна штуkenція, схожа на величезну парасоль.

Михась саме розглядав протипожежне знаряддя, і тут йому раптом здалося, що просто на стовбурі відкрилося яскраве блискуче око й цікаво зиркнуло на нього. Він квапливо глянув на дерево, однак ніякого ока там не було.

Тоді Михась почав вдавати, ніби старанно вивчає червону кнопку тривоги, і бічним зором ясно побачив, як на стовбурі перекліпуються вже аж три ока. Зненацька одна з гілок здригнулася, щось перелетіло через огорожу й до ніг хлопця ляпнулося щось схоже на велику блакитну напівпрозору грушу.

«Знову якийсь підозрілий овоч. Але цього разу не яблуко, а груша», — подумав хлопчик.

Про всяк випадок він ще раз уважно прочитав табличку із застереженням і переконався, що там нічого не пишуть про груші. Отже, небезпеки немає. Михась нахилився і підняв плід. У ніздрі одразу вда-

рили незвичні, але дуже смачні пахощі — так пахнуть солодкі різдвяні пироги.

І тут він раптово відчув нестерпний голод. Михасів шлунок відчайдушно вимагав: «З'їж це негайно!». Проте розум наказував: «Негайно викинь цей підозрілий плід!».

Спантеличений хлопець не знав, на що зважитись. Він стояв і дивився, як крізь тонку напівпрозору шкірку груші спокусливо просвічує соковита блакить.

Нарешті зібрався з духом і сам собі наказав: «Зараз я покладу цю смакоту в ящик з піском і піду далі». Тоді нахилився, щоб ще раз відчути той неперевершений запах, і сам не помітив, як його зуби вп'ялися в соковиту м'якоть. Раз, два, три — і груші не стало. В його руці лишилася тільки синя кісточка — доволі велика, як голубине яйце — кругленька і з гострим носиком.

Юний ботанік був приголомшений власною нерозважливістю. Деякий час схвильовано прислухався до себе — може, він зараз помре від отруєння? Адже це плід драконячого дерева. Але ніяких змін Михась не відчув.

«На що ж це було схоже? — міркував він. — На абрикосово-персиково-ананасне морозиво? Чи, може, на лимонно-шоколадний торт?.. А це насіння я обов'язково посаджу і колись, можливо, уся наша родина буде харчуватися такими делікатесами».

І Михась надійно заховав у найглибшу кишеню насінину драконячого дерева.

І Жовтогарячі господарі

Аж тут Ботанік згадав про батьків і квапливо поглянув на годинника.

От прикрість — він уже запізнився аж на десять хвилин! Знову тато дорікатиме йому за безвідповідальність.

Та щойно Михась намірився бігти, як його заскочили двоє дядьків. Їхній вигляд налякав би кого завгодно, адже вдягнені вони були майже як якісь астронавти: у жовтогарячі скафандри. Їхні обличчя ховалися за тонованим склом шоломів.

— Хлопче, ти тут давно? — штучним, спотвореним мікрофоном голосом звернувся до нього один з жовтогарячих дядьків.

— Та не дуже, — знизав плечима Михась.

— Ти мусиш докладно розповісти, до яких саме рослин підходив, — озвався другий.

— Відпустіть мене, будь ласка! На мене батьки чекають! — попрохав хлопчик, однак жовтогарячі міцно тримали його за обидві руки.

— Ти тут до чогось торкався? З кимось розмовляв? Щось їв? Може, дещо знайшов?

— Та нічого я не бачив і не їв, — збрехав Михась. — А знайшов тільки оце. — І він простяг дядькам золоте

молодильне яблуко. — Та воно, мабуть, погане, бо ось бачите — геть подзьобане.

Один із жовтогарячих обережно узяв яблуко, поклав його в металевий контейнер, що звисав на ремінці з його плеча, і міцно замкнув важку накривку.

— Ще щось було? — підозріло спитав другий.

Михась промовчав про сховану в кишені грушеву кісточку, бо тоді довелося б визнати, що він справді щось з'їв, і його затримали б на ще довший час, а батьки, мабуть, і так вже хвилюються. Тому хлопець лише заперечливо похитав головою.

— Тепер ми тебе доправимо у медичний блок на огляд і санообробку, — повідомив жовтогарячий дядько.

— Але мама з татом...

— Де ти кажеш на тебе чекають батьки? — поцікавився другий жовтогарячий дядько.

— Біля виходу.

Той щось нерозбірливо пробурмотів у свій мікрофон.

Жовтогарячі вивели хлопця з дослідної ділянки № 77 зовсім іншим шляхом — якимись ретельно огороженими залізними доріжками та містками. З них набагато зручніше було роздивлятися ті дивовижні рослини. Найбільше Михасеві запам'яталося дерево, на якому замість листя росли золоті монети, та кущ, що кліпав безліччю людських зелених очей («стоокий агрус», як пояснив один із жовтогарячих провідників).

Вони вийшли тією ж хвірткою із застереженням про небезпеку третього рівня і ретельно зачинили її на всі сім замків.

Медичний блок був у невеличкому білому будинку неподалік від входу. Там, біля ганку, у супроводі охоронця вже стояли Михасеві батьки. Мама витирала заплакані очі, брови тата були грізно насуплені, а Котька безтурботно спав у візочку.

Хлопчик миттю вивернувся з рук жовтогарячих провідників, помчав до батьків, обійняв маму і непомітно засунув кісточку драконячого дерева в Котьчин візочок, під подушку.

Жовтогарячі дядьки пообіцяли батькам, що Михась швидко повернеться, і повели його в білий будинок. Там хлопця оглянув лікар, потім його змусили старанно помитися під душем, а тоді ще й ретельно чимось обробили одяг: «щоб випадково не причепилася якась зайва спора», — пояснили дядьки.

Коли ті двоє нарешті скинули свої жовтогарячі скафандри, то виявилося, що то не дядьки, а молоді привітні хлопці. Звали їх Олекса та Мурат. Вони пояснили, що навчаються в аспірантурі Інституту Експериментальних Досліджень Фольклорної Флори та Фауни.

Довідавшись про Михасеве захоплення рослинним світом, вони одразу почали називати хлопця «колегою» і навіть показали йому кілька досить цікавих, але звичайних рослин. Наостанок аспіранти повідомили хлопцеві номер телефону свого дослідного інституту.

— Можеш навіть не записувати, бо наш номер дуже легко запам'ятовується: **075 755 75 75**. Запам'ятав? Якщо помітиш щось підозріло-дивне — телефонуй, допоможемо.

— Хтозна, може, ми чогось не помітили, — зауважив Олекса.

— Тут часом трапляються надзвичайно хитрющі екземпляри, — підморгнув Мурат.

Був уже пізній вечір, коли родина Вербицьких повернулася до готелю. Батьки заходилися вкладати Котьку спати, проте він саме не на жарт розгулявся, бо проспав усю другу половину дня.

Батьки просто з ніг валилися від втоми, тому радо пристали на пропозицію Михася посидіти з братом, доки малий засне.

Щойно вони поснули, хлопець одразу почав шукати насіння драконячого дерева. Спочатку понишпорив під подушкою у візочку, але там нічого не було. Хлопчик ретельно обшукав увесь візочок, витрусив кожну пелюшку, проте нічого не знайшов.

Невже рідкісне насіння загубилося? Михась був у відчаї.

Тим часом Котька радісно цвірінкав у ліжечку. Підступний зуб нарешті з'явився на світ і перестав його мучити. Малий був у пречудовому гуморі і, щоб випробувати свого нового зубчика, щось завзято гриз.

Страшна думка раптом промайнула в Михасевій голові, і він поспіхом нахилився над ліжечком. Так і є! Синя кісточка була затиснута в пухкенькій ручці, і Котька завзято її гриз!

— Віддай негайно! — попросив хлопчик, — Це не для малих дітей! Ти можеш вдавитися! А може, воно взагалі отруйне?!

Однак братик міцно затис кісточку в міцному кулачку і зовсім не бажав її віддавати. Михасеві довелося силою розігнути цупкі пальчики й забрати небезпечну річ.

Проте малий не збирався так легко розлучитися з новою іграшкою і його ображене «дядь-дядь-дядь!» раптом переросло у жахливий вереск. Батьки миттю попркидалися й почали перелякано питати, що трапилось? Минуло з півгодини, доки вони нарешті заспокоїли й заколисали Котьку, а Михасеві повідомили, що від нього самі неприємності, що на нього не можна покластися і що більше нікуди вони його з собою не візьмуть.

Клац! — тато вимкнув світло. Юний ботанік натяг край ковдри на голову й тихенько прошепотів:

— Я тебе посаджу у найгарніший горщик. Ти виростеш, і тоді вони зрозуміють...

Вночі Михасеві наснилося драконяче дерево, рясно обвішане стиглими блакитними грушами. Воно росло посеред його кімнати — від підлоги аж до самої стелі.

Зранку родина Вербицьких дісталася до Сімферопольського аеропорту й вилетіла додому в Київ.

Лише в літаку Михась нарешті добре роздивився насінину. Вона була трохи подряпана з одного боку новим Котьчиним зубом, але не надто.

Вдома хлопець спочатку ретельно оглянув свої зелені насадження і переконався, що дідусь доглядав їх добре. Потім узяв найбільший горщик із землею і дбайливо посадив туди сине зернятко драконячого дерева.

5. Воно проростає!

Михась терпляче чекав цілий тиждень, але нічого не відбувалося. Поверхня ґрунту в горщику лишалася рівною і на ній не з'являлося жодних ознак проростання. Ботанік почав здогадуватись, що Котьчин зуб таки пошкодив рідкісне насіння, тому знову і знову сердився на малого братика.

«Хіба це брат? Це лихо якесь, а не брат», — буркотів він, споглядаючи непевні кроки малого.

Хлопець зовсім не тішився, що за минулий тиждень Котька нарешті навчився твердо триматися на ніжках і з гучним тупотінням самостійно пересувався по квартирі. Тепер уникати малюка стало набагато важче, адже Костик дуже любив свого старшого брата і повсякчас намагався виказати свої щирі почуття палкими обіймами. Та оскільки він був ще маленький, то обіймав переважно за ногу. Ходити з Котькою на нозі було дуже незручно, але будь-яка Михасева спроба відірвати малі рученята від своєї ноги закінчувалася гучним ревінням.

Взагалі-то Котька був дуже веселою, допитливою і наполегливою дитиною. Він раз у раз намагався пробратися до Михасевої кімнати, бо, як виявилось, теж захоплювався рослинами і готовий був постійно

з ними брататися. Проте його відвідини завдавали такої шкоди Михасевому домашньому саду, що старшому братикові довелося власноруч прикрутити до одвірка гачок і надійно зачиняти двері до своєї кімнати.

* * *

Якось уранці, поливаючи свої рослини, Михась ретельно дослідив горщик, де мала прокльонутися насінина драконячого дерева, і остаточно переконався в своїй поразці, бо минув уже майже місяць з того часу, як він уткнув її в ґрунт, проте й досі нічого не проросло.

«Чому ж вона не проростає? Чого їй бракує? Земля найкраща, поливаю щодня. Чого їй ще треба?» — міркував засмучений Ботанік.

Хлопець так перейнявся своєю невдачею, що забув зачинити двері на гачок і, звісно ж, до кімнати одразу завітав Котька. У рученятах малий стискав кухлик з томатним соком, його сяюче личко прикрашали пишні томатні вуса, а по паркету за ним тяглася брунатна доріжка томатних ляпок.

Михась насупився: «Треба його негайно звідси забрати, поки не наробив якоїсь шкоди».

Він акуратно полив останню рослинку і задивився, як по зеленому листю струменять прозорі краплини. Котька, який теж захоплено спостерігав за поливанням, вирішив наслідувати старшого брата. Він потупцяв до найближчого горщика і вилив туди свій томатний сік.

О жах! Це був вазон з насінною драконячого дерева!

Звісно ж, розлючений старший брат одразу, без церемоній, виніс Котьку зі своєї кімнати. І знову все закінчилося плачем, адже малий зовсім не розумів, за що така немилість. Батьки насилу вгамували Котьку й обурено назвали Михася «черствим егоїстом».

Ображений хлопець вернувся до своєї кімнати в кепському настрої. Проте чомусь найбільше він сердився на кісточку драконячого дерева, яка не виправдала його сподівань.

«Треба її викопати і посадити туди...» — хлопець кинув погляд на безталанний вазон і раптом побачив, що з землі виткнувся маленький міцний паросток.

«Невже його треба поливати соком, а не водою?!» — вражено подумав Михась.

І справді, після другого кухля соку паросток підріс просто на очах і тепер був завбільшки з Котьчин пальчик. Михась крізь лупу уважно оглянув новий паросток і переконався, що такої дивної рослини він ще не бачив: яскраво-синьої, вкритої дрібненькою блискучою лускою.

Насправді, як ви вже, мабуть, здогадалися, Михась зовсім не був черствим егоїстом, тому із вдячності за геніальну підказку подарував Котьці свою стару книжку про Вінні Пуха. Хлопцеві було трохи прикро дивитися, як ще не надто вправні дитячі ручки смикають сторінки його улюбленої книжки. Проте Котя був у захваті і тут-таки навчився вимовляти «пу-у-к!», тицяючи мокрим пальчиком у картинку з плюшевим ведмедиком.

Отже, в родині Вербицьких запанував лад. Михась міг тепер нарешті спокійно, без перешкод вирощувати своє драконяче дерево.

За два тижні синій паросток виріс сантиметрів на двадцять. Він значно потовщав і став доволі опецькуватим як на рослину — завтовшки приблизно з ніжку стола. З одного боку на ньому з'явилася світла пляма, вкрита рудим ластовинням. Михась спочатку гадав, що рослині бракує світла, і повернув її плямою до вікна. Та на ранок виявилось, що пляма знову повернулася в бік кімнати. Згодом маленьке драконяче дерево випустило три пари товстих міцненьких листочків. А тоді з того боку, що був повернутий до світла, почали відростати ще два листки, але чомусь набагато більші за розміром, ніж попередні.

Дивно, але паросток нічим не нагадував те драконяче дерево, яке Михась бачив у Нікітському ботанічному саду. Хлопець сподівався, що коли листя побільшає, то в маленького дерева нарешті з'явиться крона. Однак нові листочки чомусь більше не виростали, а на самому вершечку паростка випнулися дві великі бруньки.

6. Хвостаті похибки та інші нісенітниці

Треба сказати, що після повернення з Криму з Михасем почали відбуватися незбагненні речі.

Спершу досить дивні відкриття хлопець зробив у школі. Він раптом помітив, що на карнизах і шторах класних кімнат мешкає безліч неприємних маленьких створінь. Вони були схожі на лисих кицьок породи «сфінкс», тільки завбільшки з маленьку мишку. Ті істоти мали довгі закручені хвости, а їхні сірі шкурки були вкриті літерами та цифрами. Михась назвав їх «похибки».

Отож ці бридкі створіння весь час чинили всілякі капості. Щойно учень, відповідаючи біля дошки, починав вагатися, похибка легенько стрибала йому на плече і мурмотіла у вухо неправильну відповідь.

Якщо школяр повторював за нею і отримував за це погану оцінку, вдоволена похибка, ласо облизуючись, поверталася на карниз. Мабуть, ці створіння харчувалися поганими оцінками.

На жаль, крім Михася, ніхто не бачив тих шкідників. Хлопець з прикрістю дивився на їхні витівки, але не знав, як цьому зарадити.

Проте не всі нові відкриття були такі неприємні. Ось, наприклад, Михась тепер мав змогу побачити,

що насправді означає вислів «блискуча відповідь». Одразу після вдалої відповіді довкола учня раптом вибухав маленький, але неймовірно яскравий феєрверк. Вгору злітали снопи різнобарвних зірочок і крутився іскристий сяючий вир.

До речі, похибки завжди дуже лякалися цього тріумфального блискотіння і миттю ховалися в темні кутки за шафами.

Спочатку здивований Ботанік спробував розповісти про свої дивні відкриття деяким однокласникам і батькам. Але в класі лише сміялися і крутили пальцями біля скроні, а мама подивилася на нього зляканими очима і запропонувала відвідати дитячого психолога. Михась, звісно ж, одразу переконав її, що це був просто жарт.

Однак таких незвичних відкриттів дедалі більшало. Михасеві навіть почало здаватися, ніби кішки, собаки та птахи розмовляють досить зрозумілою мовою. Вулиця зустрічала Михася гомоном дивних розмов.

І навіть вдома не щастило відпочити, бо, до інших див, він почав чути й розуміти мову своїх рослин.

У глибині душі Михась здогадувався, що всі ці таємничі явища якось пов'язані з тим, що він так нерозважливо з'їв той плід з драконячого дерева.

* * *

Якось посеред дня у маминому кошику, куди вона складала мотки ниток, шпиці і недоплетені светри, хлопець несподівано угледів крихітного волохатого дідуганчика. Старий затишно влаштувався на м'якій

вовні і неспішно ворушив спицями, продовжуючи мамину роботу.

— Добрий вечір, — розгублено привітався Михась, дивлячись за вправними рухами волохатих рученят.

Дідок гостро кліпнув на нього і не надто привітно буркнув:

— Отже, ти мене бачиш? Так? От чуло моє серце! Доїздилися! І чого ж бо вам вдома не сидиться? А ти, хлопчино, спочатку мав би дізнатися, що то за птиця заморська, перш ніж тягти її до рідної оселі.

По цих словах кошлатий дідуганчик крутнувся, протиснувся між мотками вовни і зник у глибині кошика.

«Дивний старий. Цікаво, що він мав на увазі? Про яку це заморську птицю він патякав? У нас вдома начебто ніяких птахів нема, — розмірковував хлопець. — Проте мені здається, що цей міні-дідуганчик знається на всіх цих незрозумілих речах, що тепер відбуваються довкола мене. Було б добре його розпитати».

Михась кілька разів перебрав нитки в кошику, але нікого так і не знайшов.

***

Відколи почався новий шкільний рік, вільного часу одразу поменшало. Повернувшись зі школи, Михась намагався якнайшвидше виконати домашні завдання, щоб звільнити вечір для дослідів з рослинами.

У вівторок Михась повернувся зі школи й одразу взявся за уроки, але ніяк не міг зосередитись.

— Пити! О, будь ласочка, хоч ковток води! — благала гортензія*.

— От зроблю алгебру, тоді... — почав хлопець.

— Я не витримаю... Я зів'яну... — простогнала квітка й безсило звісила листя.

Довелося Михасеві встати й полити скигліюку.

— Ох і хитра ж, — обурилася бегонія, — чому це вона напилася, а ми всі потерпаємо від спраги? В мене он вже земля у горщику порепалася!

— До речі, я — шляхетного походження, тому першою завжди треба поливати мене! — стрепенулася примхлива орхідея.

---

* Гортензія — кімнатна рослина, яка квітне цілими гронами невеличких квітів. Дуже любить воду, певно, тому й чіпляється увесь час до Михася, щоб її додатково поливали.

** Каланхое (ст. 37) — рослин цього виду досить багато, і вони всі різні, але те, що росте в Михася, називається «каланхое пір'їсте». В нього по краях листків іноді виростає купа дітлахів — маленьких каланхоенят. Звісно, землі, щоб всіх розсадити, часто бракує, от каланхое й намагається підкинути своїх нащадків у чужі горщики.

Щоб уникнути суперечки, хлопець полив і їх. Аж тут рослини загомоніли всі разом:

— Цей безсоромний каланхое** намагається підкинути в мій горщик аж сімох своїх дітлахів! — дратувалася герань.

— Відсунь мене подалі. Я все листя сколола об ці колючки алое***! — скаржилася фіалка.

— Чи не можна хоч трохи розсунути мої гілки? Моїм лимончикам потрібно світло для досягання, — умовляв лимон.

— Мені зимно! Я маю право стояти впритул до вікна, на сонці, бо я тропіканка! — вимагала пальма.

І лише драконяче дерево ніколи нічого не казало.

Нарешті Михась виконав усе, чого бажали його зелені вихованці, і знову взявся за алгебру.

Аж тут двері відчинилися і в кімнату увірвався Котька. Він тицьнув у руки старшому брату велику грушу й зазирнув у вічі відданим поглядом.

Останнім часом між братами Вербицькими панував лад. Зазвичай з немовлям не так просто порозумітися, бо невідомо чого воно хоче і чому плаче. Але Михась тепер розумів свого брата так само, як і голоси рослин. А головне, Котька теж розумів усе, що казав йому старший брат.

*** Алое — з арабської перекладається як «гірке». Досить колюча, проте лікувальна рослина. Однак вигляд у неї такий, ніби зі стебла у всі боки стирчать хвости новонароджених драконів.

Навіть мама почала прибігати по Михася, якщо малий надто вже вередував, і дивувалася, як брати чудово знаходять спільну мову.

— Міха, ді-ді! — вигукнув малюк.

Але старший брат виразно почув: «Михасю, давай глянемо на нього!».

— Добре, — всміхнувся Михась і вони з братиком всілися на підлогу біля горщика з драконячим деревом і втупилися в нього захопленими поглядами.

Це була ще одна причина, чому брати здружилися, адже вони обидва чомусь дуже любили драконяче дерево.

Проте з деревом, на жаль, останнім часом було не все гаразд. Уже кілька днів Михась знову почав непокоїтися за цю незвичну рослину — у тому місці, де стебло витикалося з землі, воно почало якось дивно витончуватись. «Може, воно хворіє?» — стривожено думав хлопчик, споглядаючи, як важкий паросток драконячого дерева хилиться на тоненькому стеблі.

— Любе драконяче дерево, — пошепки попрохав Михась, — ми тобі допоможемо, тільки скажи, чого тобі треба.

Але дерево мовчало і лише похитувалось на своїй надто тендітній стеблині.

Невдовзі мама забрала Котьку і повела гуляти на вулицю, а Михась знову засів за уроки. Подарована Котькою груша залишилася лежати у «драконячій» вазоні.

«Ось докінчу алгебру і з'їм, — вирішив Михась, щоб мати якийсь позитив попереду. Чесно кажучи, він не надто захоплювався алгеброю.

Упоравшись з усіма рівняннями, він закрив зошит, встав, потягся і пішов до вазона, щоб спожити соковитий плід.

Однак на нього чекала прикра несподіванка — на краю горщика лежав лише жалюгідний огризок.

7. Хо! Хо! Хо! Хо!

І тут Михась нарешті дещо збагнув. Він знову сів на підлогу і втупився в дивовижне драконяче дерево.

Рослина мала вже сантиметрів сімдесят заввишки. Незвичне деревце щось йому нагадувало. Але що?

Михась замислився: чи випадково останнім часом щоночі йому сниться один і той самий сон? Неначе щось незрозуміле ширяє над головою, обвіваючи гарячим вітерцем, і пахає, неначе маленький паротяг — хо! хо! хо! хо! хо!

Михась ще раз оглянув синю рослину і здивувався. І як це він раніше не здогадався?! Хіба ж це стеблина? Це ж справжнісінький хвіст устромлено в землю! Оці міцненькі малі листочки — це лапки, світла пляма — пузо, а дві бруньки згори...

Воно проростає!

Дивна рослина

— Досить прикидатися, вилазь! — запропонував Михась.

Бруньки миттю кліпнули. Враз розплющилися двоє хитрих карих оченят, а трохи нижче розпливлася вдоволенна усмішка. Драконеня висмикнуло хвоста із землі, змахнуло крилами і злинуло в повітря. Адже оті два більші листочки, звісно ж, були крильми.

Маленьке синє чудовисько зробило коло під стелею, зухвало хукнуло: «Хо! хо! хо!» — і з його оранжевої пащечки одна за одною вихопилися три вогняні кульки, пролетіли з півтора метра і згасли.

Дуже дивна рослина

Досить прикидатися, вилазь!

«Ой лихо, а що, як станеться пожежа?!» — збентежився Михась.

— Ну, ти, не дуже хокай, — сказав він уголос, — бо якщо ти підпалиш мамині фіранки, вона тобі цього не подарує!

Зненацька дракон спікірував і ляпнувся просто хлопцеві на плече, страшенно його налякавши.

Михась замружився й завмер, чекаючи чогось жахливого, але мале чудовисько натомість лизнуло його щоку гарячим шорстким язиком, потерлося об скроню головою і згорнулося клубком, наче кицька.

Хлопець обережно зняв його з плеча, погладив теплу лускату спину і замислився:

«Що скажуть батьки, як побачать у власному домі дракона? Чим годувати таке незвичайне створіння? Де його сховати?»

Дракон потягся й позіхнув на всю свою ясно-оранжеву пащеку з довгими гострими іклами.

— Ну й зубки в тебе, друже! — спантеличено пробурмотів Михась. — Цікаво, що вони захочуть гризти?

— Це грушевий підвид. Фруктові дракони належать до вегетаріанців,* вони харчуються фруктами та овочами, — неголосно промовив скрипучий старечий голос.

Михась озирнувся і побачив волохатого дідка, що сидів у порожньому горщику з-під драконячого дерева.

---

*...належить до вегетаріанців — походить від латинського слова «рости». Отже, так звуться ті, хто харчується лише рослинною їжею. Ми, вегетаріанці, — великі гуманісти, бо не споживаємо тварин. (Щоправда, в рослин з цього приводу інша думка.)

Це був той самий волохатий старий, якого хлопчик
недавно бачив у маминому кошику.

Дідок грізно дивився на хлопчика з-під кущів
сивих брів.

— Ой, як добре, що ви завітали! — зрадів Михась. —
Мені давно треба з вами поговорити!

— Я не завітав. Я тут мешкаю. Я опікуюся родиною Вербицьких з 1632 року. Я ваш фамільний домовик Домінус Верба, — похмуро пробуркотів дід. Його колючі очка так і пропікали наскрізь, а гострі кінці довгих сивих вусів сердито рогатилися вгору.

— Ви на мене гніваєтесь?

— Авжеж. Ось ти притяг додому фруктового дракона, а знаєш, як це окошиться на вашій родині?

Хлопчик поглянув на свого вихованця. Дракон наче пустотливе кошеня завзято стрибав по ковдрі, хапаючи лапами пір'їнку. Михась мимоволі замилувався: крилатий ящур нагадував велетенську ялинкову прикрасу — він увесь блискотів і мінився спалахами різних відтінків синього кольору, а його лазурові крильця сяяли золотими плямками.

— Мені здається, що з ним можна домовитись. Він все добре розуміє.

— Звісно, розуміє, адже дракони не дурні. Але чи відомо тобі, якого розміру сягає дорослий фруктовий дракон?

— Якого? — хлопець напружився від поганого передчуття.

— Сорок дев'ять метрів, плюс-мінус двадцять сантиметрів, — колючі очка волохатого дідуганчика тріумфально сяйнули, — а у вас лише двокімнатна квартира тридцять два квадратні метри корисної площі.

Хлопчик замислився.

— А як швидко вони стають дорослі?

— За сім років. Щороку він виростатиме на $1/7$ остаточного розміру. Ти ж грамотний, до школи ходиш,

от і порахуй, скільки це буде, — старий встав і струсив зі штанців землю.

— Зачекайте, пане Домінусе, — квапливо сказав Михась, — а ви можете пояснити, чому я почав бачити такі дивні речі, як оце... ну, наприклад... вас?

— А що тут дивного? Ти драконячу грушу з'їв? З'їв. Отже, тепер маєш очі й вуха дракона. На відміну від людей дракони мають здатність бачити приховану сутність. Ти тепер лише зовні схожий на хлопця, а насправді ти — дракон, ще й назавжди пов'язаний із цим невихованим ящуром. Ви з ним наче кровні брати. До речі, і твій молодший братик теж, бо ж і він трохи надгриз насіння драконячого дерева. Наламав ти дров, хлопче! Навіть не знаю, що тепер з усім цим робити, — домовик приречено похитав головою і почав злазити з вазона, хапаючись рученятами за виступи візерунка.

— Будь ласка — останнє запитання, — попросив Михась. — Чому цей дракон зі мною не говорить?

Старий зневажливо скривився.

— Та він просто соромиться, бо ще не навчився добре вимовляти «р».

Дракон обурено підняв голову й прицільно пустив струмінь диму просто в обличчя домовику — «хо!».

Домовик чхнув, крутнувся і зник.

— Привіт! — звернувся до свого вихованця Михась.

— Вітаю! — озвався малий ящур і помахав передніми лапами (їх у нього було аж шість).

— О, це вже розмова! — зрадів Михась. — Тепер тобі треба дати ім'я.

— Хо? — здивувався дракон.

— Гадаю, що тобі найкраще підійде ім'я «Хома». Подобається?

Чудовисько повільно повторило: «Хо-ма», прислухалося й радо закивало головою.

* * *

Хома оселився під Михасевим ліжком. Він завжди встигав блискавично пірнути туди, коли хтось заходив до кімнати. Хлопець влаштував йому затишне кубло зі своєї старої куртки. Достатньо було трохи підняти край ковдри й покотити під ліжко яблуко або морквину, щоб за мить почути хруп-хруп-хруп-хруп!

Та вночі Хома вільно ширяв кімнатою. Засинаючи, Михась дивився, як у сутінках мале чудовисько погойдується на люстрі, оповитій різнобарвними димами.

Одного разу хлопець забув зачинити квартиру і дракон випурхнув надвір. Михась страшенно злякався, що більше ніколи його не побачить, але за годину Хома повернувся, до того ж з великим помаранчем у лапах.

Юний вихователь дракона був неймовірно щасливий, що цей недосвідчений літун спромігся знайти дорогу додому, і намагався не думати про те, де він поцупив помаранч.

Та ось про те, як швидко ростиме його вихованець, хлопчик не думати не міг. За порадою Домінуса Верби Михась підрахував і пересвідчився, що чудовисько за рік підростатиме приблизно на сім метрів. Час від часу хлопчик вимірював дракона і за два місяці упевнився, що зріст Хоми сягнув одного метра тридцяти п'яти сантиметрів. Добре, що він хоч умів згортатися

в невеличкий клубок, але що буде, коли велетенська рептилія вже не вміщатиметься під ліжком?

Михась утратив сон і апетит, ламаючи голову, що робити з драконом. Віддати в зоопарк? Який зоопарк згодиться тримати дракона такого розміру? А навіть якби й згодився, то хлопчик нізащо не хотів бачити хвостатого веселуна за ґратами.

Просто вигнати його на вулицю? А де ж він перебуває зимові холоди?

Хіба можна вчинити з ним так безжально? Адже чудовисько щиро прихильне до хлопця і цілком йому довіряє. Хоча іноді драконяча прихильність створювала Михасеві додаткові незручності.

Наприклад, виявилось, що дракони висловлюють своє захоплення, складаючи й співаючи урочисті гімни.

Щойно хлопець повертався зі школи і переступав поріг своєї кімнати, Хома висовував голову з-під ліжка і страшним голосом починав горлати, жахливо гаркавлячи і відбиваючи такт хвостом:

*О р-радість! О щастя!
Вер-р-ртає зі школи
Гер-р-рой, що його
Не здолати ніколи!
Михасева слава
Летить по світах.
О слався! О слався!
Назавжди в віка-а-а-а-а-ах!*

Мама сердито запитувала, навіщо він так голосно вмикає приймач і що це за новітня група з'явилася, ще гірша за «Рамштайн»?

Хоча фруктові дракони й вегетаріанці, у Хоми дуже швидко росли зуби, він шалено гриз усе, що трапляло на очі. Під дерев'яне ліжко невдовзі довелося підкласти стоси старих підручників, бо Михасів вихованець схрумав ніжку. Але ще гірше вийшло, коли взяте чудовисько поцупило з передпокою і згризло татів зимовий чобіт. Довелося татові дістати з антресолі минулорічні стоптані шкарбани, оскільки на нові бракувало грошей.

До того ж хлопцеві дедалі важче було пояснювати мамі, куди зникають з холодильника фрукти і овочі.

— Три кілограми яблук за один день? — дивувалася мама. — Дві великі головки капусти і півтора кілограми моркви? Чотири цибулини? І ти все це з'їв?

— Авжеж. У мене тепер овочевий період, — відчайдушно брехав Михась, однак і сам розумів, що це звучить зовсім непереконливо.

Отже, проблем дедалі більшало.

8. Чудення?

Того дня Михась повернувся зі школи засмучений, бо в його щоденнику з'явився запис, зміст якого доведеться якось пояснювати татові, і хлопець розумів, що неприємностей не уникнути.

Насправді він не зробив нічого поганого. А сталося ось що: коли найкращого Михасевого друга й сусіда по парті Ігоря Війта викликали відповідати з місця, на його плечі одразу примостилася похибка. Сіра зморшкувата потвора притулилася до вуха й замурмотіла якусь нісенітницю. Хіба міг Михась стерпіти, щоб оте поганюче створіння зашкодило його другові? Тому він простяг руку і вхопив похибку за довжелезного хвоста. Похибка сіпнулася, вирвалася, злетіла на карниз і звідти зловтішно споглядала за тим, що відбувається в класі.

Ніхто, звісно, не зрозумів, що саме зробив Михась, адже похибки невидимі для звичайних людей. Але всі чомусь вирішили, що це якийсь дурнуватий жарт. Учителька розсердилася і написала в щоденнику, що Михась Вербицький погано поведився на уроці. До того ж на нього образився і сам Ігор.

Отже, Михась прийшов додому, жбурнув рюкзак і сердито гукнув Хомі: «Замовкни!», бо той саме висунув синю лускату голову з-під ліжка і загундосив:

*О р-радість! О щастя!
Вер-р-ртає зі школи
Гер-р-рой...*

Хома ображено зник під ліжком.

— Швидше прибири цю колючу гілку алое, бо вона може мене вколоти! — зойкнула ніжна фіалка.

— Ця розпечена фіалка займає величезний горщик! А як я випадково покладу листок на край її вазона, то вона одразу починає верещати! — обурився алое.

— Панове, в мене велика радість! — загукав лимон, — мої лимончики нарешті почали жовкнути!

— Безсоромний каланхое знову понакидав дітлахів у мій вазон! — зарепетувала герань.

— В кімнаті протяг! Мені зимно! — скрикнула пальма.

— У мене жахлива мігрень через цей гармидер! — манірно пробелькотіла орхідея.

— Пити! О-о-о, будь ласка, несила терпіти, хоч пів-скляночки! — заскиглила гортензія.

— УСІ ЗАМОВКНІТЬ!!! — розлючено гарикнув Михась, сів за стіл і обхопив голову руками. Він мусив придумати, що сказати татові, бо розповісти правду, на жаль, було неможливо.

До кімнати притупотів Котя з надкушеним яблуком у руці. Хома миттю висунув голову з-під ліжка, понюхав яблуко, хутко висмикнув його з пухкенької ручки, підкинув у повітря і проковтнув. А тоді підставив малому спину. Котька радо видерся на дракона, вхопив його за довгі вуха, і той почав несамовито кружляти й гасати по стінах і по стелі.

Така вже була особливість цього грушевого чудовиська, що він вільно пересувався будь-якою поверхнею, хоч горизонтальною, хоч вертикальною, а хоч і головою вниз.

Михась був не в захваті від таких його талантів, бо драконові лапи з пазурами лишали на стінах і на стелі сліди, тож рано чи пізно батьки обов'язково це помітять.

Проте малюк з драконом особливо тим не переймалися і весело кружляли навколо люстри.

— Чух-пах, чух-пах, чух-пах! — пахкав Хома й пускав носом різнобарвні дими, а Котька реготав, аж повискував від захвату. Вони гралися в поїзд.

Ті нестримні пустощі заважали Михасеві думати, тож він іще міцніше затулив вуха руками. Отак і вишло, що ніхто не почув кроків у коридорі.

Аж тут двері зненацька відчинилися і на порозі з'явилася мама з двома склянками свіжого яблучного соку.

— Хлопці, хочете со... — мамині брови поповзли вгору, а очі збільшилися мінімум удвічі, — що... хто... хто це такий?!

Добре, що Хома хоч устиг зістрибнути на підлогу. А от сховатися він не встиг, і тепер стояв, скрутивши бубликом довжелезного хвоста й зацікавлено пригнувся до склянок у маминих руках.

— Михасю, хто це?! Звідки?! — знову спитала мама, що вже почала приходити до тями після першого шоку.

— Грушевий дракон, — чесно відповів хлопець.

— Припини ці ідіотські жарти. Я тебе серйозно запитую: звідки ти притяг це цуценя? Одрразу видно, яке воно породисте.

— Цуценя?! — тепер уже здивувався Михась.

Почувши, що він породистий, Хома набрав поважного вигляду, розпустив кольорового гребеня на потилиці і чемно вклонився:

— Хома Вер-р-бицький, — відрекомендувався він.

Мама засміялася.

— Боже ж мій, яке потішне собача! Як воно кумедно підгавкує! Наче хоче щось сказати! Любий, ходи-но швидше сюди!

За її спиною виникла широкоплеча постать батька. Однак тато не був у захваті від побаченого, а доволі суворо промовив:

— Цього ще бракувало! Мишко, ми ж домовлялися — ніяких тварин. Хіба нам мало усіх тих джунглів, що ти розвів по всій хаті?!

Хлопець похнюпився й мовчав. Він добре розумів, що це означає: сталася катастрофа, і зараз Хому виженуть з їхнього дому. Однак він не може кинути напризволяще свого вихованця, адже це він, Михась, виростив грушевого дракона і тепер відповідає за його долю. Мабуть, доведеться назавжди покинути рідну домівку, тата, маму, малого братика і поневірятися світами в компанії з крилатим ящуром.

Здавалося, кімната по вінця наповнилася відчаєм, лише безтурботний Котька смикав Хому за вуха і весело попискував: «Хо-ма! Хо-ма!». Малий не розумів, що зараз вирішується доля їхнього улюбленця.

Але саме це кумедне белькотіння малюка розчулило маму і вона сказала:

— А знаєш, любий, я гадаю, дітям корисно про когось піклуватися. Ти ж сам завжди кажеш, що треба виховувати в них відповідальність.

Тато присів навпочіпки й потріпав дракона за вуха.

— Добре, — зрештою вимовив він, — сподіваюся, ти, Михасю, розумієш, що саме тобі доведеться вигулювати цього пса.

— Я згоден! Хоч сто разів! — підстрибнув хлопець.

Ось тут і Хома вже не втримався — витягнув шию і миттю висмоктав сік з обох склянок у маминих руках.

* * *

— Хомо, а чого це вони раптом вирішили, ніби ти собака? — спитав Михась, щойно за батьками зачинилися двері.

— Бо я вмію *вдавати!* — радісно гукнув дракон, прудко промчав стіною, знову зістрибнув на долівку, дзвінко дзявкнув — «гав! гав!» — і підняв передні лапи так, як це роблять собаки, коли «служать».

Дивно, але хлопцеві на мить і справді здалося, ніби біля нього сидить кумедне цуценя з довгими волохатими вухами.

9. Інший дракон

Увечері того дня Михась уперше вийшов на вулицю, тримаючи на новенькому повідку блакитного блискучо-лускатого дракона.

Хома гордовито ступав поруч, скрутивши бубликом довжелезного хвоста. Він старанно вдавав собаку — обнюхував дерева й завзято гавкав на котів.

І треба ж було статися під час першої прогулянки тій фатальній зустрічі!

Спочатку усе йшло добре. Сусідські хлопці та дівчата по черзі гладили Хому й запитували: «Це в тебе вівчарка? А може — сетер? А може — пудель?».

— Це рідкісна порода, яка називається «дракон», — майже чесно відповідав Михась.

— Гав! — підтвердив Хома й підняв райдужного гребеня на потилиці.

Вихователь дракона занепокоєно озирнувся, але сусідські дітлахи бачили тільки кумедне цуценя, чухали його й примовляли: «Гарний песик!»

Спершу Михась хотів трохи побігати з хлопцями в футбол. Проте міцно прив'язаний до паркану Хома легко звільнився й почав заважати. Він у всіх забирав м'яча і віддавав Михасеві.

Хлопчик зрозумів, що по-справжньому пограти в футбол не вийде, тому взяв Хому за повідок і вирішив просто погуляти вулицею.

І ось щойно вони завернули за ріг будинку, як ніс у ніс зіткнулися з Леліком, який теж вигулював свого вихованця.

Лелік — Олелько Пихач — мешкав у сусідньому під'їзді. Пихачі були найзаможнішою родиною на цілий будинок — їхня квартира займала аж два поверхи. Хоча за віком Лелік з Михасем були ровесники, однак вони не товаришували. Можливо, тому, що юний Пихач навчався десь у центрі міста в престижному ліцеї, а Михась ходив у звичайну школу через дорогу. Лелік завжди тримався окремо й місцевих дітлахів своєю увагою не надто обдаровував. Розмовляти з ним було дуже незручно, бо вельможні вуха постійно були міцно закорковані навушниками, а на грудях погойдувався дорогий плеєр.

На вулиці нащадок багатой родини з'являвся лише тоді, коли виходив вигулювати свого пса. Це була надзвичайно породиста велика чорна тварина, здається, ротвейлер, який викликав захоплення і заздрощі більшості дітей на подвір'ї. (З таким собакою можна взагалі нікого не боятися!)

Однак, побачивши тепер Лелікового пса, хлопець просто отетерів з несподіванки: у прикрашеному блискучими шпичаками нашійнику крокував... дракон!

Михась приголомшено витріщився на те чорне страховисько. Однак помилитися було неможливо: поруч з Олельком тюпав справжній крилатий ящур.

«Певно, і цей вміє прикидатися собакою! — здогадався Михась. — Це ж треба! Якби я не з'їв тоді блакитну грушу, то, мабуть, ніколи б не дізнався, що Пихачі тримають удома дракона!»

Хлопці обмінялися поглядами, і кожен одразу зрозумів, що інший бачить все по-справжньому.

Драconi зреагували ще гостріше. Хома позадкував, настовбурчив гребеня, зіщулив вуха й засичав. Леліків дракон присів на лапах і видобув з пащеки низьке

утробне гарчання. Стало зрозуміло: ще мить — і те чорне страховидло стрибне на Хому! Однак господар натяг повідка й суворо гримнув: «Фу!».

Оленько Пихач, зневажливо примружившись, розглядав Хому. Грушевому дракону зовсім не подобався цей пильний недобрый погляд, він сховався за Михасеві ноги і збентежено визирав на суперників.

— Фруктовий... — нарешті презирливо зронив юний аристократ. — А от у мене справжній м'ясоїд.

Він може в натурі харчуватися такими от фруктоже-рами. Тож раджу триматися подалі.

Мабуть, так воно й було, бо хижий дракон знову загарчав, забив товстим хвостом об землю, вишкірив здоровезні зубиська і вдруге припав до землі, збираючись напасти на Хому.

— Фу! Спайк! Фу! Кому сказано! — гарикнув Олелько, хльоснув чорного дракона кінцем повідка і силоміць потяг його за собою, долаючи шалений опір чудовиська.

Ох, і не сподобався ж вигляд того дракона Михасеві й Хомі!

Звісно, він був трохи коротший за грушевого, затедесь удвічі товщий. Широкий м'язистий тулуб закінчувався коротким хвостом, на кінці якого стирчав гострий і, мабуть, отруйний шпичак. Ясно, що саме завдяки цій «прикрасі» на хвості хижак і отримав своє ім'я Спайк*. Зморшкуваті шкіряні крила були щільно притиснуті до боків, горбату спину замість луски вкривали грубі пластини кольору воронової криці. А пащека! Яка жахлива в нього пащека! Широка, як у жаби, і звідти під різними кутами стирчала неймовірна кількість гострих кривих зубів!

Настрій у Михася та Хоми одразу зіпсувався, й вони вирішили за краще повернутися додому. Грушевий дракон ледь плентався за хлопцем, тужливо тягнучи сходами хвоста.

---

* Спайк — з англійської означає вістря, шпичак, гострий кінець.

Вже вдома з вікна кухні вони разом споглядали, як Лелікове страховисько підкрадається до горобців, які мирно щось дзьобали біля лавки. Намітивши жертву, хижак різко виплюнув з рота довжелезного, як батіг, язика і... тільки хмаринка пір'я злетіла вгору.

Хома миттю пірнув під стіл, а Михась пополотнів. Мама, помітивши його стан, теж визирнула у вікно й обурено вигукнула:

— Та що ж це за неподобство — знову цей невихований пес ганяється за птахами! Якщо Пихачі не хочуть нормально навчати свого собаку, то хай би хоч намордника на нього надягали!

Засмучений Хома цілий вечір мовчки просидів під ліжком. Михась стривожився і, щоб хоч трохи втішити свого вихованця, приніс йому грушу — найулюбленіший фрукт. Однак той навіть не глянув на неї.

Тут хлопець уже й зовсім розгубився і, стривожений, заліз під ліжко.

Дракон щільно скрутився в клубок на старій куртці під стіною й поклав голову на хвіст. Очі в нього були міцно заплющені, але він не спав, бо повіки дрібно здригалися.

— Хомо, що з тобою? Ти захворів?

Грушевий важко зітхнув, відкрив очі й сумно промовив:

— Ти мене більше не любитимеш, старший брате, бо я не наймогутніший д-р-акон у нашому будинку.

— Яка дурня! — обурився хлопець. — Хіба ж я тебе люблю за силу?

— А за що ж іще? — здивувався Хома.

Це було складне запитання, але Михась відповів:

— Я сам виростив тебе з маленького синього зернятка і, хоч би що там сталося далі, для мене ти завжди будеш єдиним у світі **МОЇМ ДРАКОНОМ**.

— Єдиним у цілому світі?

— Так.

— Ти ще не з'їв ту грушу?! Давай її сюди! — квапливо гукнув Хома і розкрив вогнедишу пащечку.

* * *

Здавалося б, усе владналося, проте наступного ранку, коли Михась дістав повідок і свиснув, Хома не вистрибнув, як звичайно, з-під ліжка, а навпаки, втягнув кінець блискучого хвоста під край простирадла і щось нерозбірливо забуркотів.

Довелося хлопцеві знову лізти під ліжку. Те, що він там побачив, неймовірно його налякало. Хома непорушно лежав на спині з примруженими очима. Усі шість драконових лап були охайно складені на пузі.

— Хомо! Хомчику! Будь ласка! Не вмирай! — сполохався Михась.

— О-о-о-ой! О-о-о-ой! — ледь чутно простогнав дракон. — Все скінчено... Прощавай, брате... Не судилося мені сягнути повноліття... Моє юне життя урветься, ще й по-справжньому не почавшись... Прощавай навік... — карі очі Хоми затяглися мутною плівкою.

— Хомчику, любий, скажи, як тобі допомогти! — у відчаї зойкнув хлопчик.

— На жаль, медицина тут безсила... Облиш мене, дай мені вмерти спокійно...

— Я зараз змотаюся до аптеки, тільки скажи, які ліки тобі можуть допомогти!

— Будь ласка, посади на моїй могилі фіалки... — з ока Хоми викотилася велика гаряча сльоза.

«Боже мій, що ж я наробив?! — жажнувся Михась. — Я таємно виростив удома дракона і ось він вмирає від невідомої хвороби!»

— Комедіант! Дешевий трюкач! — раптом пролунав поруч скрипучий голос і біля випрямленого тіла вмираючого дракона несподівано вигулькнув Домінус Верба. Руки домовика були складені на грудях, а крихітні очка під волохатими бровами метали блискавки.

— Ой, пане Домінусе, як добре, що ви тут. Скажіть, як його врятувати?! Що йому дати, щоб він одужав?! — попросив хлопчик.

— Смоли гарячої, ось чого цьому жалюгідному боягузові бракує, — буркнув домовик.

— Як? — спантеличився Михась.

— Вставай, симулянте! — старий безжально копнув Хому у хвіст.

— О-о-ой! Ой! Ой! — вереснув Хома.

— Та тобою орати можна, теж мені інвалід знайшовся! — не вгавав домовик.

— Що ви робите, пане Вербо?! — охнув хлопець.

— Хіба ти не бачиш, що цей нікчемний страхополох прикидається?

— Ні! Ви ж бачите — йому погано. Що тобі болить, Хомчику, скажи? — благав Михась.

— У мене смертельний злоякісний нежить! — дракон видув з носа райдужну бульку.

— Фігляр! Він просто боїться йти надвір, бо там можна зустріти м'ясоїдного дракона! — в'їдливо зауважив домовик.

Хома розчепив лапи й перевернувся на бік.

— А ти бачив, які в того м'ясоїда ікла?! А пазури?! А очі — як в здохлого кажана... — жалібно промовив він.

— Слухай, пташко заморська, — показав домовик, — от ти називаєш себе Хомою Вербицьким, але в нашому роду Вербицьких ніколи не було боягузів. Отже, вирішуй: або ти належиш до нашої родини і тоді зараз же вилізаєш з-під ліжка і йдеш з Михасем надвір, або ти просто випадковий зайда і нам не родич! То як? — примружився Домінус Верба.

Хома нервово смикнув хвостом, важко зітхнув і виліз з-під ліжка.

— Однак, якщо станеться непоправне, я наполягаю, щоб на моїй могилі посадили фіалки, — ображено пробуркотів дракон і почапав до вхідних дверей, удавано накульгуючи і кашляючи.

— Дурнику, ти ж не беззахисне ягнятко. Ти — дракон, хоч і фруктовий, — докинув услід домовик.

— Хо! — з іклатої жовтогарячої пащеки вирвалася вогняна куля.

— Отож бо й воно, — усміхнувся старий.

Спочатку Михась хотів образитися на Хому за ці його вдавані хвороби, але потім згадав один випадок перед контрольною, коли йому особливо не хотілося йти до школи... Отож він просто застібнув повідок на лускатій шії і вивів свого дракона на сходи.

10. Йоторошно-темний отвір

У дворі біля лавки стояла купка дітлахів. Побачивши Михася з Хомою, вони всі чомусь здивовано витріщилися на них.

Михась спочатку навіть подумав, що сусідські діти якимось чином навчилися бачити справжню подобу його вихованця. Хома теж занепокоївся, старанно загавкав і заметляв хвостом.

Однак виявилося, що справа геть у іншому.

— Слухай, як це ти наважився вивести свого собаку? — спитав хлопця Ігор Війт, сусід Михася по парті.

— А що? Дощу наче немає?

— Озирнися, бачиш?

Михась уважно обдивився довкола: двір як двір. Власне, це була просто територія поміж кількома п'ятиповерхівками, але місцеві мешканці називали це двором.

— Бачиш? Ніхто більше не гуляє з тваринами в нашому дворі. А знаєш, чому? Тому, що тварини почали зникати. Пропав кіт тієї старої, ну, знаєш, з першого поверху, безслідно зник Сонин хом'як.

— Він так любив горіхи й насіння! — схлипнула маленька замурована дівчинка з третього під'їзду.

— А пам'ятаєш, наша двірничка тримала курчат у дротяній огорожі? — не вгавав Ігор.

Михась озирнувся в той бік, де зазвичай за дротяною сіткою голосно пищали курчата. Тепер огорожа була розсічена навпіл, а між перекинутими мисками літало пір'я.

Михась лише тепер остаточно збагнув, про що йому намагався сказати однокласник: двір був порожній. Зазвичай тут вешталоя багато собак та котів, а тепер навкруги не було жодної тварини. Навіть всюдисущі голуби з горобцями — і ті десь поділися.

— Ось саме це я і мав на увазі, коли не хотів йти надвір, — дзвякнув Хома.

— Кажуть, начебто в підвалі нашого будинку оселилося якесь страшне чудовисько. От воно і зжерло всіх тутешніх тварин, — пояснив Ігор Війт.

— А тепер воно, мабуть, візьметься за людей, — припустила Соня, витираючи рукавом носа.

— То треба викликати міліцію! — запропонував Михась.

— Двірничка вже викликала. Вони всюди шукали, і в підвалі також, але нічого так і не знайшли.

— Бо воно дуже хитре, те страховисько, — десь сховалося, а потім знову вилізло, коли міліція поїхала.

— А чого це ви вирішили, що воно в підвалі?

— Воно там — точно! Його чутно кризь вентиляційний отвір. Воно гарчить і сопе. Якщо хочеш, можеш сам почути.

— Не бійся, отвір маленький, тому страховисько не зможе кризь нього пролізти.

— А я й не боюся, — гордо вимовив Михась, який не мав звички боятися, адже був з роду Вербицьких.

Та насправді хлопчик відчув деяку непевність, проте вибору не було, і він попрямував до вентиляції.

Дракон Хома теж хвилювався, але від Михася не відставав.

Тут, з тильного боку будинку, опале листя ще не було прибране, і ноги щокроку занурювалися в його м'яку вогку масу. Уздовж фундаменту ще траплялися рештки будівельного сміття — бита цегла й шматки бетону.

— Он вона, та вентиляція, — пошепки промовила Соня і показала на отвір у стіні.

Такі вентиляційні отвори є в фундаменті кожного будинку, і зазвичай там мешкають нічийні коти. Діти спинилися за десять метрів від отвору. Ніхто не наважувався ступити ближче.

Чорне око отвору незмигну дивилося на Михася. Хлопцеві стало холодно. Він проковтнув важкий клубок у горлі, відстебнув поводок і сказав:

— Хомо, почекай мене тут.

— За кого ти мене маєш? — обурився Хома. — Я йду з тобою!

— Навіщо?

— Я краще чую, ніж ти, — дракон поворушив своїми величезними лапатими вухами, — і бачу краще. Та й взагалі, ми ж з тобою — Вербицькі?!

Михась здивовано глянув на свого лускатого вихованця: «Невже не боїться?». Дракон схвилювано переступав з лапи на лапу і ляскав вухами. Зненацька хлопець здогадався: звісно, Хома боїться, ще й як боїться, але йому цікаво — он як очі блищать.

Отже, він не сам. Михасеві стало тепліше на серці, і вони разом рушили до отвору.

Там, у глибині, вирувала абсолютна темрява. З отвору потягло гострим звірячим смородом. Спочатку здалося, що в п'їтьмі панує цілковита тиша, та згодом стало чутно, що там і справді хтось важко сопе.

— Це він! — збуджено вигукнув Хома. — Я відчуваю! — Спина дракона вкрилася фіолетовими плямами, а на потилиці настовбурчився гребінь.

— Хто — «він»?

— Ну цей... Спайк...

— Не вигадуй. Той хижак мешкає у затишній квартирі Пихачів, навіщо йому здався цей смердючий підвал?

— Я відчуваю, що це він. От зараз ще зазирну. Ми, дракони, класно бачимо навіть у цілковитій темряві.

Хома нахилився до самої вентиляції... аж раптом звідти блискавично вихопилася чорна пазуриста лапа і вчепилася в шию фруктового дракона.

Той захрипів.

Діти зойкнули і дружно чкурнули геть.

Все сталося так швидко, що Михась потім не міг зрозуміти, як це йому пощастило так швидко виплутатися з тієї халепи. А він просто підняв цеглину, що валялася під ногами, й щосили вгativ по пазуристій лапі.

Лапа миттю розтислася і зникла в отворі. У темряві гучно загарчало.

Хома сахнувся від отвору, а в повітрі закружляло кілька ясно-синіх сяйливих лусочок. Ота дужа лапа

легко могла б зламати будь-чию шию, однак, на щастя, грушевого дракона врятував собачий нашійник.

— Ну що, бачив?! Я не помилився, це Спайк! — прошипів Хома, хапаючись за шию.

Якщо чесно, Михась не встиг роздивитися те чорне лаписько, однак почав схилятися до думки, що Хома має рацію.

— Ходімо, — махнув він рукою.

Хома ще раз потер шию передніми лапами, а тоді підняв камінця й жбурнув у отвір.

— Клятий м'ясоїде!

У душнику знову щось потужно заревло.

* * *

Коли вони поверталися додому після тієї жахливої пригоди, на Хому раптом щось найшло.

— Бачив, як я його? БУМ! — і в лоба! — радісно підстрибуючи, горлав грушевий дракон, поки вони підіймалися сходами. — Ох і гуля в нього буде — як помідор!

— Чому ти гадаєш, що влучив саме в лоба? Там же ж нічого не видно у тій темряві, — трохи дратівливо озвався Михась, бо синє чудовисько навіть не подякувало йому за рятунок.

Поки хлопець скидав у передпокої куртку й чоботи, дракон встиг чкурнути до кімнати, де на них уже чекав Котька.

І раптом, наблизившись до дверей, Михась почув:

— ...і тут він нахилився до отвору, а звідти — гульк! — вистромилася страшнюча лабета! Пазури, як ножі!

Михась злякався й гукає: «Ой!». Але я не розгубився, схопив каменюку й — БАБАХ! — по тій лапі! А те страховисько як заверещить: «Ай-яй! Я більше не буду!». А я ще раз каменюкою, і ще раз...

Котька захоплено слухав цю нісенітницю.

— Хомо, що ти верзеш? — обурився Михась, адже це була відверта брехня.

— Не варто заздрити. Наступного разу може й тобі пощастить і ти теж здійсниш геройський вчинок, — з гідністю озвався Хома.

Хлопець зі здивуванням втупився в свого вихованця.

— То ти, виявляється, ще й хвалькувате базікало, — зауважив Домінус Верба, усівшись на купу підручників, що лежали на письмовому столі. — Дракон — він і є дракон, а всі дракони — неймовірні хвальки, і тут вже нічого не вдієш, така їхня природа.

— Але ж він бреше! Все було зовсім не так!

— Звісно. Однак глянь на нього — він же й сам щиро вірить у свої вигадки. Він же ж маля — йому ще й року немає від народження.

Тим часом Хома метушився кімнатою, плазував, злітав у повітря, стріляв з уявної зброї, удавано кусався й брикався. З кожною хвилиною подія, що стала біля вентиляційного душника, перетворювалася на дедалі потужніше бойовисько, а Котька був найдячнішим слухачем, бо всьому вірив.

Михась махнув рукою й пішов до кухні. Його не надто зачіпали хвалькуваті теревені грушевого дракона. Набагато більше хвилювало інше: що робити зі страшною небезпекою, що причаїлася в підвалі?

На кухні мама готувала вечерю.

— Ти знаєш, синку, здається, цей твій пес — вегетаріанець, — вражено зауважила вона. — Щойно він поцупив у мене морквину, уявляєш!

11. Сніг

Михась ще й очей не розплющив, а вже знав: щось сталося. У сні вчорашні події кудись відсунулися і хлопцеві не хотілося просинатися, але й спати вже не міг — щось заважало. Він розплющив очі.

Кімнату сповнювало те піднесене чисте світло, яке з'являється лише тоді, коли випадає перший сніг.

На підвіконні сидів Хома, а кінець його довжелезного хвоста губився десь аж під письмовим столом. Дракон замріяно дивився на сніжинки, що пурхали за склом. Почувши Михасеве позіхання, дракон повернув до нього здивовану морду.

— Оце хтось вати накидав! Певно, якась крута рекламна компанія!

— Дурненький, хіба ж це вата? Це сніг!

— Хіба?

— Так. Він дуже холодний.

Михась зістрибнув з ліжка. Прочинив двері на балкон і вхопив повну жменю білого дива.

— Ось, дивись.

Хома обережно понюхав білу кульку.

— Пахне водою.

— Точно, бо це і є замерзла вода, — прозорі краплі збігали по пальцях хлопця.

Дракон лизнув сніг і скривився — не солодке.

— Сподіваюся, до прогулянки воно розтане?

— Не сподівайся, думаю, воно розтане місяців за три, на початку березня.

— А я що — ходитиму по замерзлій воді?! Ні! Нізащо! — і обурений Хома миттю пірнув під Михасеве ліжко.

Хлопець замислився, бо це й справді була проблема.

Справа в тому, що Хома панічно боявся води і кожне купання зазвичай перетворювалося на гучний скандал з диким вереском. Дракон категорично відмовлявся виходити гуляти під дощ, а що вже казати про оці снігові кучугури.

— Михасю, а що ти там шукаєш на антресолях? — поцікавилася мама.

— Ма, в тебе не знайдеться якогось шалика старенького — Хомі на шию, щоб він не змерз?

— Здається, є. Якщо тільки знайду, — мама понишпорила в шафі і простягла хлопцеві довжелезного смугастого вовняного шалика.

— Ось. Два роки тому сплела, однак надто захопилася і він вийшов задовгий, а розпускати не хочеться — шкода праці. А навіщо ти витяг усі свої позаторішні кросівки і черевики?

— Зараз побачиш, — пообіцяв хлопець.

Взути грушевого дракона виявилось не так просто, бо всі його лапи були чомусь різного розміру. Але десь за півгодини вони з Хомою були готові до зимової прогулянки. Лапи грушевого дракона були взуті в пару кросівок та пару черевиків, шия щільно закутана

смугастим шаликом, а на голові між вухами стирчав Котьчин вовняний капелюшок з помпоном.

— Ну, тепер він в тебе точно не змерзне, — засміялася мама.

Надворі стояла особлива тиша безтурботного недільного ранку, навіть двірник ще не почав розчищати доріжки. Снігопад ущух, було хмарно, але не надто холодно. Михась стрімко вибіг на сніг.

— Ура-а-а! — захоплено гукнув хлопчина, бо хто ж може втриматися, коли все навкруги таке святковоневеньке?

Однак Хома не квапився його наздоганяти. З прочинених дверей під'їзду витяглася лапа, взута в старий зелений черевик Михася. Вона обережно ступила на сніг, провалилася крізь пухку поверхню й квапливо витяглася назад.

— Ну, чого ти там застряг? — гукнув хлопець і повернувся до дверей.

Грушевий дракон сидів на порозі і з неймовірною цікавістю розглядав власний відбиток.

— Ти ба, що вийшло... — глибокодумно промовив Хома, розглядаючи візерунок протекторів. — І що б це мало означати?

— Що на снігу лишаються сліди — нічого особливого.

— А хіба ти теж так можеш? — ревниво запитав дракон.

— Та скільки завгодно! — застрибав біля під'їзду Михась, лишаючи на снігу відбитки. — Виходь, будемо гратися у «снігових слідчих».

Хома набрав повні груди повітря й таки наважився вилізти надвір. За ним потягся ланцюжок різних слідів.

Гра в «снігових слідчих» досить нескладна: один гравець — «слідчий» — насуває капелюшка на очі, щоб нічого не бачити, а другий — «утікач» — ховається, лишаючи за собою сліди, за якими його треба розшукати. Однак ті сліди не прості відбитки ніг, адже «втікач» вдається до різноманітних хитрощів — повзе рачки, стрибає, засипає сліди снігом.

Спершу Михась був «утікачем», а Хома — «слідчим». Дракон вправно йшов за слідами, майже торкаючись носом снігової поверхні. Він ретельно повторював усі Михасеві петлі і зигзаги, а хлопець сидів на дитячому майданчику, за гіркою, і затуляв собі рота руками, щоб не було чути, як він сміється.

Аж раптом дракон завмер і почав щось уважно розглядати. Хвіст його вигнувся, наче знак запитання.

Михась покинув свій сховок і теж підбіг подивитися, що там такого цікавого надібав його грушевий вихованець.

Біля будинку поряд з їхніми слідами відбився дуже дивний слід черевиків зі складним візерунком протекторів у вигляді латинської літери «Р». Досі брати Вербицькі вважали, що вони першими ступили на цього річний сніг, але виявилося, що хтось їх випередив.

Не змовляючись, обидва Вербицькі рушили за тими слідами. Тепер вони й справді почувалися слідчими. Дракон з хлопчиком значущо перезирнулися, коли відбитки завернули за ріг будинку і несподівано обірвалися біля того самого душника, де сталася жаклива подія з пазуристою лапою. Але потім таємничий незнайомиць розвернувся і рушив у зворотному напрямку, але вже іншим шляхом — попід парканом.

Була там і ще одна несподівана обставина: неподалік душника на снігу лежала смажена куряча ніжка.

— М'ясо! — зойкнув Хома.

— Звісно! Хтось ходить годувати те чудовисько, що оселилося в підвалі, — підсумував Михась.

12. Господар хижаків

— Ти справді впізнав лапу Спайка? — спитав хлопець грушевого дракона, котрий зі смаком наминав сливовий компот з великого полумиска.

— М-м-м-м... пфу! — Хома прицільно виплюнув кісточку й точно потрапив у мийку. — Так! А скажи, ти останнім часом бачив, щоб вони з Леліком вешталися в дворі?

— Жодного разу, — відказав Михась.

— А спитай себе: чому вони не виходять на прогулянку?

— Чому?

— Бо щось сталося. З якихось причин те страховисько мусило тепер оселитися в підвалі — пфу! — (друга сливова кісточка влучила в чайник — шпок! — і відрикошетила прямо Хомі в ніс): — Ой!

«А й справді, схоже на правду, — подумав Михась, викидаючи кісточку в смітник, — але як про це дізнатися точніше?»

— Може, просто піти й спитати Леліка, чи то не його дракон сидить у підвалі?

— Ага, так він тобі й скаже, — гмикнув Хома, потираючи носа.

Якщо раніше Михась із Хомою старанно уникали зустрічей з хижаків та його господарем, то тепер не-

самовито прагнули їх зустріти. Хлопець розпитував двірничку й сусідських дітей, чи не бачили вони Оленька Пихача з його собакою. Однак ніхто нічого такого не пригадав.

Годинами вони чатували біля кухонного вікна у марній надії побачити в дворі огрядного присадкуватого м'ясоїдного дракона. Нарешті Михасеві урвався терпець і він наважився піти до квартири Пихачів, щоб особисто про все розпитати.

Хома дуже занепокоївся, почувши про це.

— Не подобається мені твій план, старший брате! Подумай сам, а якщо в підвалі сидить не Спайк? Якщо він там, у квартирі Пихачів? Ти ж власними лапами рушиш просто в пащеку того страховиська!

— Але ж треба якось з'ясувати, хто сидить у підвалі, бо в небезпеці увесь двір. Хоча, може, ти й правий. Знаєш, мабуть, я, про всяк випадок, напишу батькам листа, але ти віддаси його лише тоді, якщо я... не повернуся.

— Хох... — з прикрістю видихнув дракон.

Хвилин за п'ятнадцять лист був готовий:

Любі мамо й тату!

Я мушу йти до Пихачів, щоб з'ясувати одну важливу справу. Якщо я досі не вернувся, викликайте міліцію, бо мене можуть з'їсти. Мамо, пробач, що я взяв твій балончик із тим смердючим лаком для волосся, бо ніякої іншої зброї вдома не знайшов.

Дуже вас усіх ~~люблю~~ любив.

Ваш син Михась

— Я йду з тобою! — у відчаї зарепетував Хома і гребінець на його потилиці дрібно затремтів.

— Тобі не можна. Бачив на дверях їхнього під'їзду табличку: «З тваринами вхід заборонено»?

Грушевий дракон похнюпився. Але, проводжаючи Михася до вхідних дверей, він тремтячим голосом таки затяг своєї:

*Погляньте: на подвиг
Рушає із дому
Герой, що його
Не здолати нікому!
Герой, що не знає,
Що в світі є страх!
О слався, о слався,
Сміливицю, в віка-а-ах!!!*

— Облиш це! — попрохав Михась. — Ти, братику, краще подбай про батьків і Котьку, якщо я раптом... — і хлопець рішуче вийшов на сходи, замкнувши за собою вхідні двері, щоб Хома не подався слідом.

Під'їзд, де мешкала родина Пихачів, дуже відрізнявся від усіх інших у будинку. Перила тут були з мореного дуба, сходи — мармурові, по сходах угору тяглася червона килимова доріжка. Тут було так чисто, що хлопець подумав, що, може, варто зняти взуття.

На звук дзвінка, коли Михась відчинив двері, раптом

озвалася консьєржка, на вигляд — завучка школи для неповнолітніх злочинців.

— Ти до кого? — суворо запитала вона, визирнувши зі спеціального віконечка крізь товсті скельця окулярів, які робили її крихітні очіці схожими на очі краба.

— До Пихачів, до Олелька.

— Тебе запрошено? — «завучка» дивилася так, аж мороз ішов поза шкірою.

— Ні...

— Тоді нема про що говорити. До побачення. Двері причини щільніше, бо тут страшні протяги.

— Але...

— До побачення! — люто гарикнула консьєржка.

Однаке Михась не збирався так одразу здаватися. Він гучно хряснув дверима, але не вийшов назовні, а присів так, щоб його не можна було побачити з віконця. А далі, переконавшись, що церберка знову взялася за свій пасьянс, обережно пробрався до сходів на чотирьох. На щастя, червона доріжка притишувала кроки.

Хлопець даремно хвилювався, що не зможе відшукати квартиру Пихачів. На третьому поверсі на монументальних білих із золотими візерунками дверях блищала прикрашена великими стразами* табличка:

---

*Стрази — така собі скляна підробка під діаманти. Вони, звісно, блищать, але все одно це не коштовне каміння.

барон

Тарквіній Пихач

*

баронеса

Феліція Пихач

*

спадкоємець

Олелько-Рюрик Пихач-молодший

Однак перед дверима нудьгував шафоподібний дядько з важкою кобурою при лівому боці.

— Куди?

— До Олелька Пихача. Ми друзі, — збрехав Михась.

— Як звуть?

— Михайло Вербицький.

Дядько-шафа покладав кнопками свого смартфона* і голосно гмикнув:

— Немає в нього таких друзів. Вали звідси, шмаркачу!

Аж тут Михась зробив відчайдушну спробу обійти охоронця й дістатися кнопки дзвоника. Однак вартовий миттю впіймав хлопця за капюшон куртки і так провів його до самого виходу з під'їзду.

Під акомпанемент обуреного верещання консьєржки охоронець брутально штовхнув Михася в снігову кучугуру біля під'їзду.

---

* Смартфон — з англійської *smartphone* перекладається як «розумний телефон». Його ще називають «комунікатор», бо там вбудована операційна система. Тобто в охоронця дуже крутий телефон — майже комп'ютер.

Хлопець бухнув у сніг з головою, але майже одразу відчув, як чийсь вправні лапи його енергійно відкопують. Зблиснула синя луска.

— Це ти, Хомо? А як ти тут опинився?

— Наша мама повернулася з роботи, відчинила двері і я рвонув тобі на поміч. Ну що, дізнався?

Михась зашарівся, згадавши свій безславний зворотний шлях.

— Ні, — скрушно визнав він свою поразку.

Братам Вербицьким лишалося тільки повернутися додому.

Аж раптом позаду гучно вереснули гальма. Біля під'їзду зупинився шевроле кольору «металік», звідти вистрибнув нащадок барона з білим портфелем зі свинячої шкіри. Він махнув рукою шоферу, і лімузин поїхав. Лелік неквапливо попрямував до свого під'їзду, і тут його заскочили брати Вербицькі.

— Слухай, пане спадкоємцю, а де подівся твій милий песик з отруйним жалом на хвості? — без зайвої дипломатії запитав Михась.

— Відвали! — буркнув юний аристократ.

Він хотів обминути хлопця, але дорогу йому загорив привітно усміхнений Хома, демонструючи свої гострі зуби, які могли впоратися не лише з фруктами.

— Краще кажи правду, бо я все одно дізнаюся. Ану, постав ногу сюди, — Михась показав на чистий, ще не затоптаний сніг.

Оленько знизав плечима і знехотя підкорився. На снігу чітко відбився слід з латинською «Р» посередині.

— О, все збігається: рідкісний малюнок протекторів. «Р» означає «Ruhash», чи не так? Кросівки тобі роблять на замовлення?

— І що?

— А те, що це твої відбитки за будинком. Вони ведуть до вентиляції в підвалі. Кажи, навіщо ти носиш туди м'ясо?

Лелік смикнувся до дверей, але Хома міцно вчепився зубами в рукав його дорогої шкіряної куртки.

— То це Спайк сидить у підвалі, так?

І раптом обличчя Олелька-Рюрика Пихача-молодшого скривилося, по щоках потоком покотилися люті сльози.

— Це ти винний! Ти, зі своєю фруктовою потворою! Спайк мене завжди слухався! Але коли побачив оце синє одоробло, то наче сказився! Він убив собі в голову, що мусить з'їсти твого травоїда! Він вкусив тата і втік! Він голодує, ховається в холодному підвалі, але вертатися додому йому не можна, бо тато йому не вибачить!

Брати Вербицькі оторопіли, побачивши сльози на завжди холодному й гордовитому обличчі Олелька. Фруктовий дракон випустив з пащеки рукав.

— Але ж міліція обшукала підвал? Чому його не знайшли?

— Гадаєш, тільки твій фруктовий вміє прикидатися? Спайк прикидається у сто разів краще! І не тільки собакою. Часом він стає такий, наче тінь, ось тому його й не помітили.

— Слухай, Олельку, ти мусиш щось зробити, щоб

твій дракон не залякував увесь двір. Мусиш його якось заспокоїти.

— Відведи свого фруктового до підвалу, хай там Спайк ним повечеряє! Ось тоді він заспокоїться і повернеться додому!

Зненацька молодший Пихач сахнувся, стрибнув і миттю зник за дверима, скориставшись розгубленістю братів Вербицьких.

Михась із Хомою верталися назад у глибокій задумі.

— А він і справді любить свого Спайка, — несподівано зауважив фруктовий дракон.

13. Згинє лютий вороженько...

— Придумав? — спитав Хома, вправно підкидаючи недогризок яблука, так, щоб він сторчма приземлився точно на кінчик його блискучого синього носа.

Котька захоплено заплескав у долоні.

— Ні, а ти? — озвався Михась.

Фруктовий дракон непевно покрутив хвостом.

Уже третю добу в братів Вербицьких тривав мозковий штурм: вони шукали способу позбутися страшної небезпеки, що оселилася в підвалі їхнього будинку.

Утеклий хижий дракон Спайк розлякав усю живність навколо, зжер курчат двірнички та всіх підвальних пацюків, і раптом з'ясувалося, що він цілеспрямовано полює саме на Хому.

Вже було відкинуто чимало сміливих пропозицій:

1. Викликати міліцію — вже була, і Спайк її легко обдурив.

2. Підпалити підвал — не можна, бо згорить увесь будинок.

3. Вилити в душник татів одеколон «після гоління» (від таких концентрованих пахощів будь-хто втече світ за очі) — не годиться, бо образиться тато.

4. Напхати в шматок м'яса снодійних таблеток і взя-

ти хижака сплячим — непогана ідея, але де взяти снодійне — всі Вербицькі сплять як убиті, хоч з гармати стріляй.

5. ...

Хома міряв стіни і стелю кімнати кроками, замислено мугикаючи собі під ніс: «Зги-и-ине лютий вороже-е-е-енько, як роса на со-о-онці!...».

— От якби ти трохи поспівав біля душника, Спайк точно не витримав би і втік світ за очі, — зауважив Михась.

— А ти взагалі співати не вмієш! — образився грушевий дракон, що неабияк пишався рідкісним тембром свого голосу.

На душі в братів Вербицьких було сумно й тривожно. Так нічого й не надумавши, вони полягали спати.

Але наступного дня ситуація несподівано змінилася. Під час прогулянки вони зненацька стали свідками однієї події.

Був перший день зимових канікул. Рано-вранці Михась із Хомою вешталися порожнім дитячим майданчиком, сторожко поглядаючи в напрямку входу до підвалу. Зненацька до під'їзду, де мешкали Пихачі, підкотило розкішне авто. З будинку вийшов сам барон у білому капелюсі, баронеса в хутрах і двоє слуг з неосяжними валізами, а тоді шафоподібний охоронець витяг з під'їзду Леліка, який щосили брикався, кусався і відбивався.

— Не хочу! Я не поїду на ці ваші дурнуваті Мальдіви! Чого я там не бачив?! Пустити! Пустити! Я сказав — не поїду!

— Олелько-Рюрик, ви недобре поводитесь на очах у простолюдинів, — сухо зронив барон. — Отже, будете покарані. А тепер сідайте в машину.

— Навіть мови бути не може, щоб ви сам-один лишалися тут на цілі вакації, — додала баронеса.

Спадкоємець уже й сам зрозумів, що його спротив марний. Він перестав вириватися, кинув повний відчаю погляд на вхід до підвалу й тужливо озирнувся. На якусь мить очі Олелька Пихача зустрілися з Михасевими очима. Можливо, Михасеві здалося, але в очах Олелька було благання...

Згодом лімузин з родиною Пихачів завернув за ріг вулиці і помчав до летовища.

— От і добре, — сказав Михась, — їх не буде аж два тижні, й оте страховисько за цей час здохне з голоду.

— Так йому й треба, тому драконожеру! — підтримав його Хома.

Дивно, але з того часу брати Вербицькі раптом втратили апетит. Щойно мама поставила перед Михасем тарілку з рум'яною смаженою рибою й паруючим пюре, прикрашеним життєрадісною петрушкою, як хлопець виразно відчув: там, унизу, в підвалі, голодує покинутий хижак... і відклав виделку.

Навіть такий ненажера, як Хома, і той відвертав морду від миски з салатом.

— Чому ви нічого не їсте? Може, захворіли? Застудилися? — захвилювалася мама й турботливо торкалася Михасевого чола і драконового носа.

Однак це була не хвороба.

На другий день, деś уже під вечір, до них раптом

крізь усі поверхи долинуло моторошно-жалісливе виття, сповнене голодного жаху.

— В когось так страхітливо виють водопровідні крани, — зауважила мама. — Як можна таке терпіти? Треба негайно викликати сантехніка.

Тієї ночі ніяк не щастило заснути обом братам Вербицьким. Михась лежав, дивився в темряву і чув, як у нього під ліжком перевертається з боку на бік грушевий дракон, бо тому теж не спалося. Проте згодом хлопець усе ж задрімав і йому наснилося, ніби це Хома гине від голоду в сирому темному підвалі. Фруктовий дракон зовсім утратив сили. Він лежав на кам'яній долівці й хрипко шепотів:

— Сосиску... одну... маленьку... півкотлетки...

«Як це? — здивувався у сні хлопець. Хома ж не їсть м'яса?» І зненацька прокинувся, мовби хтось його штовхнув.

Вдома було темно й тихо, лише неголосно цокав годинник. З-під ліжка теж не чулося ніяких звуків — мабуть, Хома міцно спав. Михась обережно виліз з-під ковдри й подався на кухню. «Чомусь мені здавалося, ніби в нас набагато більше м'ясних продуктів залишилося з вечері? Десь тут мав бути чималенький шмат любительської ковбаси? Де ж мама його поділа? Ну добре, вистачить сосисок і оцих котлет».

Хлопчик вкинув усе в паперову торбинку і, взувши чоботи й накинувши куртку просто на піжаму, вийшов на сходовий майданчик. Дуже важливо було зачинити входні двері так обережно, щоб не клацнув замок.

Почувався жахливо, адже розумів, що зраджує свого

брата – грушевого дракона. Він знав, що для Хоми загибель хижака — це реальна можливість позбутися смертельної небезпеки, але якесь незрозуміле почуття штовхало Михася до такого нерозважливого вчинку.

За будинком панував суцільний морок, бо світло ліхтарів сюди не потрапляло. Хлопець навіпамакки просувався вперед, сварячи себе за те, що не захопив ліхтарика.

«Ну ось, здається, вентиляція має бути десь тут», — він простяг руку, обмацуючи стіну, й раптом торкнувся чогось живого, рухливого й гарячого.

«ВСЕ! КІНЕЦЬ! ВІН ВИБРАВСЯ З ПІДВАЛУ!» — миттю збагнув хлопець, відчайдушно закричав, сахнувся, підсковзнувся і впав у сніг. Хтось так само важко гепнув поруч, з переляку оглушливо зойкнувши: «Хо!».

Вогняне пасмо, що яскраво спалахнуло вгорі, освітило все навкруги: біля підвального душника поруч з Михасем на снігу сидів Хома, міцно притискаючи до грудей здоровезний шмат любительської ковбаси.

14. Вуркóта

Спайк доволі швидко навчився впізнавати Михася й Хому за запахом. Тепер, щойно вони з'являлися поблизу, з чорної діри починав линути радісний вуркіт і з'являвся товстий сірий ніс, що заповзято втягував м'ясні пахоці.

Ну й жер той хижак! Сосиски й ковбаса, риба й смажені кури, котлети й сало миттю зникали у вентиляційному отворі. Невдовзі стало зрозуміло, що родині Вербицьких з її не надто розкішними статками ніяк не прогодувати ненажерливе чудовисько.

Михась, навіть навідуючи дідуса, поцупив у нього шматок шинки з холодильника. Звісно, дідусеві все одно не можна жирного, і старий охоче віддав би той делікатес онукові, якби він попросив, але хлопець так уже звик до пограбувань власних домашніх м'ясних запасів, що навіть не замислився, засунувши в кишеню шинку.

Одяг хлопця тепер постійно вкривали масні плями, хоча сам він уже почав забувати смак котлет — усе більш-менш м'ясне діставалося Спайкові.

* * *

Якось увечері Хома зазирнув до холодильника і злякано пробурмотів:

— Овочевий суп, сирники, кефір... Жодного шматочка м'яса... Чим же Спайк завтра снідатиме?!

Михась теж про це думав і раптом згадав:

— Бансай! Ми згодуємо йому мій бансай!

— А це що таке? Воно не кусюче?

— Та ти що, Хомо! Бансай — рослина. Японська. Це зовсім маленьке дерево, яке росте в звичайному квітковому вазоні.

— Не бреши. Деревя в горщиках не ростуть.

— Бансай росте. Уявляєш, воно крихтіне, але це справжнє дерево зі стовбуром і кроною, таке, ніби його привіз Гулівер з Країни ліліпутів, — пояснив хлопець.

— Та не їстиме Спайк твого бансаю! — обурено вигукнув Хома. — Ти ж знаєш, він рослини не вживає! Я тут якось йому морквяні котлети приніс, думав, може, не помітить різниці і проковтне. Та він викинув їх з душника, ще й образився. А ти кажеш: бансай, бансай!

— Ти не розумієш, бансай — дуже дорога рослина. Я аж два роки збирав гроші, щоб його придбати, але тепер на ці гроші ми купимо харчі для хижака. А бансай я потім... колись... — Ботанік засмучено зітхнув.

І справді, хтось збирає гроші на велосипед, хтось — на ноутбук, а Михасеві страшенно кортіло мати японську диво-рослину. Два роки усі свої кишенькові гроші він складав у глиняну свинку-скарбничку. І ось тепер... Гуп! — розлетілися на всі боки глиняні скалки і на підлозі лишилася купка паперових купюр і металевих гривень.

Михасевого бансаю вистачило аж на чотири дні.

А потім гроші скінчилися і годувальники знову засмутились.

«Хоч би швидше Оленько вернувся з тих своїх тропічних островів», — міркував Михась.

Однак за всіма розрахунками Пихачі повернуться не раніше, ніж за тиждень.

* * *

На другий день Михась з Хомою похнюплено тюпали з крамниці — грошей вистачило тільки на кілограм ліверної ковбаси, а це Спайкові хіба на один зуб.

Брати Вербицькі пірнули в темну пащеку підземного переходу.

Там, під землею, у млявому світлі ліхтарів, під стінкою притулилося кілька кіосків. Аж раптом тишу прорізала прегарна сумна мелодія, що луною покотилася підземними переходами. Звернувши за ріг, Михась із Хомою побачили хлопця зі скрипкою. Біля його ніг лежав розкритий футляр з монетами і паперовими купюрами.

Хома витріщився на ті скарби.

— Оце так! Звідки цей хлопець здобув таку силу-силенну грошей? Може, він синок Білла Гейтса?

— Хіба ти не бачиш? Він їх заробляє. Такі люди називаються «вуличні музики». Ті, кому подобається його гра, із вдячності дають трохи грошей. Тобі подобається? Мені також, — Михась підійшов до футляра і поклав туди останні двадцять п'ять копійок.

Решту дороги Хома про щось зосереджено міркував, а тоді, вже вдома, раптом виголосив:

— Я знаю, де взяти гроші, щоб прогодувати Спайка! Ми станемо вуличними музиками! Назбираємо собі купу грошей! І не лише того ненажеру прогодуємо, а й самі гайнемо на Мальдіві! А що? Візьмемо маму, тата, Котьку... Хоча є одне найважливіше питання: чи смакуватимуть мені мальдівські фрукти?

— От маячня! Отямся, Хомо! — усміхнувся Михась. — Щоб таким чином заробляти гроші, треба вміти класно грати хоч на якомусь музичному інструменті. Ти вмієш?

— Я співаю, — гордовито витяг свою лускату шию Хома. — Я легко переспіваю будь-який підсилювач. Не віриш? От послухай.

Хлопець ледве встиг затулити драконові рота.

— Ти здурів — тато відпочиває після роботи.

— А як же репетиція? — обурився дракон. — Я маю удосконалити свій природний дар, перш ніж вийти на публіку.

— Зрозумій нарешті, ми не маємо з чим вийти на публіку — інструмента немає.

— А це хіба не інструмент? — зненацька пролунав згори рипучий голос.

Брати Вербицькі озирнулися — на книжковій полиці стояв Домінус Верба і вказував на доволі дивну річ, що лежала поміж книжками.

Це була справжня вуркота.

Михась здобув її того літа, коли під час канікул відвідав у карпатському селі бабусю. Бабусин сусід на прізвисько Шпак, жвавий балакучий дідок, виготовляв усілякі незвичні музичні інструменти.

Дід був старий-старезний і постійно балакав про політику, про старе життя «ще за Польщі», з нього дощем сипалися примовки, жарти та анекдоти. А тим часом руки старого, ніби окремо від свого господаря, щось вирізали, гнули, примотували. І зрештою з тих порепаних зморшкуватих пальців виходило щось дивне, ніколи не бачене. Дід сам давав назви своїм химерним творінням і одразу, не жалкуючи, дарував їх своїм співбесідникам.

Так Михась здобув невеличку колекцію неймовірних музичних інструментів. Проте звуки, які з них лунали, були дуже дивні.

«Клацка» клацала, ніби кінські підкови по бруківці, «бульбока» булькотіла, як гірська річка, «дудука» не дуділа, а саме дудукала, як одуд, «дзенька» дзеленчала, як овеча отара з дзвіночками на шиях. Та найдивніші були ті інструменти, що мали по кілька голосів водночас.

От, наприклад, ця вуркота починалася як сопілка, а далі на ній з'являлося потовщення, схоже на половинку великої груші з отвором посередині, над яким були натягнуті струни, наче в кобзи. Якщо одночасно дмухати в отвір на кінці сопілки і перебирати пальцями струни кобзи, виходила досить кумедна нявчально-мурчальна музика.

— Пане Вербо, невже й ви гадаєте, що цим можна заробляти гроші? — упалим голосом спитав Михась.

— Авжеж. Усе ж краще, ніж грабувати холодильник власної родини, — ущипливо буркнув домовик.

15. Вуличні музики

Спайк знищив ліверну ковбасу набагато швидше, ніж сподівався Михась, і стало зрозуміло, що вже сьогодні по обіді їм доведеться випробувати себе в ролі вуличних музик.

Кого-кого, а Хому це зовсім не засмучувало. Навпаки — він увесь ранок завзято глянсував свою синю спину маминою батистовою блузкою, аж доки луска засяяла.

— Даремно стараєшся — ти ж все одно будеш прикидатися собакою? — дошкульно зауважив хлопець.

— Прикидатимусь, але це не завадить мені усвідомлювати, що я — найгарніший фруктовий дракон столиці! — Хома гордовито покрутив хвостом перед люстрою, так, щоб світло відбивалося від луски, і по стелі побігли блакитні лелітки.

О третій вони були майже готові вирушити до підземного переходу. Та коли вже одяглися і стояли на порозі, мама раптом викотила у передпокій візочок із тепло вдягненим для прогулянки Котькою.

— Михасю, мусиш мені допомогти, — втомлено сказала мама. — Погуляй з братом, бо в мене ціла купа термінової роботи.

Хлопець збентежився і рішуче замотав головою.

— Мам, розумієш, сьогодні...

— Згоджуйся швидше! — смикнув його за рукав Хома. — Це ж просто дарунок долі! Жодна бабуся не зможе байдужо проминути такого пуцика-бубуцика! Такого пончика-бомбончика! Зворушені жінки закидають нас грошима по самі коліна!

— Май совість, Михайле! — суворо промовила мама. — Ти вже дорослий хлопець і мав би розуміти, що на мені не тільки вся хата, а ще й робота.

— Та добре, добре, ма, не хвилюйся, — погодився Михась. (Ох, якби ж то знаття, до чого це призведе, він ніколи не погодився б!)

— Ми візьмемо для малого клацку і дзеньку, — хутко метнувся до книжкової шафи Хома.

Незабаром брати Вербицькі у повному складі вирушили з під'їзду. Першим шпаціював синій грушевий дракон, гордовито піднявши вгору блискучого носа, другим у візочку їхав Котька, завзято гризучи шматок бублика. А замикав ходу похмурий Михась. Його мучили погані передчуття, але відмовитися від цієї авантюри було ніяк — він однаково не зміг би миритися з голодним виттям Спайка.

Звісно, вони не пішли до найближчого переходу, бо ще бракувало, щоб їх за «концертуванням» заскочили сусіди, або ще гірше — однокласники.

Приблизно за півгодини пішого ходу на одній з центральних вулиць брати Вербицькі дісталися великого переходу, що більше нагадував підземний універмаг. Михась деякий час катав візочка підземними галереями, вдаючи, ніби шукає зручне місце, а насправді просто відтягував час ганьби.

Зрештою все вирішив дракон, стрибнувши в проміжок між кав'ярнею та газетним кіоском. Тут дійсно було непогано — жодних протягів, які могли б зашкодити здоров'ю малюка.

Цілу дорогу Михась сперечався з Хомою, з'ясовуючи, хто з них співатиме, а хто гратиме на вуркоті, але, опинившись на місці, хлопець відчув, що ні за які скарби не зможе змусити себе видушити бодай півкуплета. Він мовчки взяв вуркоту і тицьнув у липкі рученята Котьки клацку.

Хома начепив на кінець хвоста дзеньку, виставив величенького маминого полумиска, ретельно прокашлявся і вони ушкварили.

Певно, ця підземна крамниця бачила всяке, але такого — ніколи: з вуркоті потужно линула нявчально-мурчальна музика; Котька, який дуже любив музику, несамовито трусив клацкою і вона шалено клацала, наче зуби голодного вовка, дзенька на драконовому хвості пронизливо дзеленчала, але все перекривав жахливий голос чудовиська. Хома перевершив сам себе: він витанцьовував і горлав так, що на скляних вітринах сусідніх крамниць хиталися товари.

Це була та сама, одна-єдина пісня, яку грушевий дракон умів співати просто неперевершено. Щоправда, він трохи змінив слова:

*О лихо! О горе!
Брати-сиротини,
Щоб витерти сльози,
Не мають хустини!*

*Блукають світами
Без рідної неньки,
Втомилися ніжки,
Зболіли серденьки!
Як маєте зайвий
Який-небудь гріш —
В полумисок наш
Укидайте скорі-і-і-і-иш!*

Виступ братів Вербицьких явно мав успіх. Гучна луна розкотилася підземними переходами і навкруги одразу почав збиратися натовп. Усі хотіли дізнатися, звідки лине таке жажливе ревище.

— Такі маленькі і без мами! — жахнулася невеличка бабуся з кошиком і поклала в полумисок велике рум'яне яблуко.

— А вдягнені вони досить пристойно, — зауважила дама в малиновому капелюшку.

— І візочок зовсім новенький, — підтримала її подруга.

— Що за неподобство! Хто це так жажливо горлає? — заздрісно обурювався власник сусідньої крамниці, бо всі його можливі покупці приєдналися до гурту біля співочих братів.

— Що цей хлопець зробив собаці?! Чому сердешний песик так жажливо виє? — дратувалася гладка пані в норковій шубі. — Куди дивляться захисники тварин?!

— Та ні, він не виє, він співає. От прислухайтесь, чуєте? Мелодія! — промовила дівчина з футляром. — Це, мабуть, якийсь особливий музичний пес!

— А може, цей кундель — сказаний?! — боязко зойкнув охайний дідок з газетою «Бульвар» у руці.

— Міліцію треба викликати! — запропонував літній дядько в золотих окулярах. — Хай цих порушників спокою заберуть до дітоприймальника!

Михась ладен був провалитися крізь землю. Він відчував, як у нього палають вуха. Щомиті хлопець чекав, що їх заарештують, але, замруживши очі, відчайдушно вуркотав на вуркоті, сподіваючись, що в цьому натовпі не трапиться когось знайомого.

— Та годі вам, панове! Хлопцеві просто дуже потрібні гроші, хіба вам шкода гривні? — усміхнувся студент і кинув у полумисок гривню.

Здавалося, цей жах ніколи не скінчиться, аж ось Михась на мить опустив свій химерний інструмент, щоб перевести подих, і, кинувши випадковий погляд вниз, страшенно здивувався — миска була майже повна. Серед монет густо стирчали краєчки паперових купюр.

Хома теж вирішив на хвилику перепочити і з'їсти яблуко жалісливої бабусі. Один лише невтомний Котька продовжував завзято клацати.

— Бачиш, який результат? Блискучий! Слухай, може, мені податися в оперу? Уявляєш афішу: «Зірка сезону — найкращий голос Європи — Хома Вербицький!» — хвалькувато зронив дракон, проживуючи яблуко.

16. Фіолетовий красень та Жовтий карлик

Михась не вірив своєму щастю: невже ця ганьба скінчилася і можна вертатися додому? Хлопець почав заспокоюватись, він уже уявляв, як по дорозі вони завітають до якоїсь крамниці, придбають усілякого м'ясива для Спайка — і мерщій додому!

І тут раптом зовсім поруч він почув якусь дивну розмову:

— Відтінок справді рідкісний, маєш рацію. Якраз на той гарнітур для дружини міністра фінансів.

— А хіба вона хотіла синій?

— Звісно — синій, і, до речі, обіцяла будь-які гроші. А в мене, як на гріх, грушеві закінчилися.

— Ну ось бачите: фортуна до вас прихильна — екземпляр дивної краси і так вчасно.

У Михася аж в животі замлоїло — невже ці двоє говорять про Хому і бачать в ньому не собаку, а дракона?

Хлопець озирнувся. З кав'ярні праворуч вийшло двоє людей. Такі дивні постаті Михась досі бачив хіба що по телевізору. Один був високий, стрункий красень-блондин з довгим кучерявим волоссям. У його вусі блискотіла золота сережка, а вдягнений він був у довге пальто з фіолетової крокодилячої шкіри.

Другий, навпаки, був невеличкий на зріст, майже карлик. В цього було непорушне жовте східне обличчя і непропорційно широкі плечі. На коротуні був непоказний сірий плащ з каптуром. З-під складок плаща помітно випирала кобура.

— Гей, хлопче, бачу, тобі справді потрібні гроші, — зненацька звернувся до Михася білявий молодик. — Я можу вирішити це питання. Продай пса. Тисяча баксів, — у рукавичці з блискучої лайки з'явився стосик банкнот.

— Ні, що ви, я не можу, — позадкував від нього хлопець, затуляючи собою дракона.

— Дві, — кількість грошей подвоїлась.

— Ні, ні, не треба! — замотав головою Михась.

— Десять, — в руці молодика з'явилася товста пачка доларів.

— Собака не продається! — сердито відрубав хлопець.

— Ціну набиваєш? В цьому світі продається все. То скільки? — чарівно всміхнуся красень і в його передньому зубі гостро зблиснув діамант.

Михась мовчки повернувся до нього спиною, підхопив полумисок з чесно заробленими грішми й рішуче потяг за собою Хому.

— Ходімо, ходімо! — квапив він дракона, але той зовсім не квапився покинути місце свого тріумфу. Він велично кланявся публіці і марнославно дослухався до аплодисментів.

Пропозиція молодика зовсім не засмутила Хому, це йому радше лестило.

— Ні, ти хоч тепер нарешті побачив, який я шалено дорогий! — пишався Хома. — Чув, які грубі гроші за мене правлять? Певно, цей шикарний фіолетовий тип якийсь режисер з Оперного театру Ла Скала. Він цінує красу й силу мого голосу!

— Та добре-добре, ходімо! — квапив Михась хвальку-

ватога дракона, бо відчував якусь приховану загрозу в пропозиціях фіолетового молодика.

Він ще дужче занепокоївся, коли раптом за спиною почув стишене продовження розмови:

— То як — беремо?

— Авжеж, тільки обережніше, не зіпсуйте луску.

— А малюк?

— Згодиться.

— Хлопця теж?

— Ой ні, з підлітками забагато проблем.

Михась заквапився й помчав бігцем, штовхаючи перед собою візочка і тягнучи на повідку Хому. Грушевий дракон опирався, бо хотів ще слави та аплодисментів.

Хлопець постійно оглядався, чи не женуться за ними ті двоє, і не надто роздивлявся, куди вони йдуть, — головне, щоб подалі від тих типів.

Мабуть, вони завернули кудись не туди, бо опинилися у ще не добудованій частині підземного переходу. З нерівних бетонних стін тут стирчали шматки арматури, мляво жевріло примарне газове освітлення.

Михась петляв візочком поміж будівельного сміття. Він розумів, що треба повертатися й шукати якийсь інший шлях, але десь там причаївся той фіолетовий зі своїм озброєним карликом, і хлопчик боявся знов зустрітися з ними.

«Десь тут має бути вихід», — міркував він.

Зрештою прохід перегородили іржаві ґрати, і Михась був змушений зупинитися. Він зацьковано озирнувся: праворуч? ліворуч?

Зненацька мерхле світло замиготіло і згасло. Братів Вербицьких огорнула цілковита темрява.

Хлопець здригнувся — йому здалося, ніби повз нього в тому мороці пролетів потужний порив вітру. Котька з Хомою аж вереснули з переляку.

— Не бійтеся, в мене є ліхтарик, — удавано бадьоро гукнув старший брат і почав нишпорити в кишенях. Як на гріх, ліхтарик десь пропав.

— Зараз, зараз знайду! — обіцяв хлопець, але ніяк не міг намацати ліхтарика серед металевого мотлоху, що зберігався в кишенях його джинсів.

На щастя, за хвилику світло саме собою спалахнуло знову. Михась з полегшенням перевів подих... та так і завмер з відкритим ротом: він стояв посеред підземної галереї сам-один: на правій руці теліпався шматок обрізаного повідка, а лівою він штовхав порожнього візочка.

17. Нюхати! Шукати! Рятувати!

Хлопець заметушився підземними коридорами, відчайдушно гукаючи:

— Котька-а-а! Хомо-о-о-о! Де ви?! Ко-о-о-о-остику!!!
Хо-о-о-о-о-омо!!!

Він чіплявся до перехожих, питаючи, чи не бачили вони маленького хлопчика з великим собакою. Та людям було байдуже до його біди. Цього холодного зимового вечора вони квапилися якнайшвидше дістатися до своїх затишних осель, тому байдуже проминали переляканого хлопчину.

Проте один старий порадив Михасеві звернутися до міліції і навіть назвав адресу найближчого відділку.

У міліції було дуже тепло, майже спекотно. Двоє міцних дядьків у формі грали в шашки під світлом настільної лампи. Поряд на екрані допотопного телевізора без звуку йшла стара комедія.

Хлопчик скинув свого плетеного капелюшка й наблизився до дерев'яної стійки.

Один з міліціонерів повернувся до нього.

— Слухаю, — суворо сказав страж закону.

— У мене брат пропав! І драк... собака!

— Коли? — було видно, що тому міліціонеру зовсім не хочеться занурюватись у ці безглузді дитячі проблеми.

— От щойно, десь із півгодини тому!

— Слідчі дії починаються за три доби після факту зникнення. Якщо твій брат не знайдеться сьогодні ввечері, завтра приходить з батьками, подасте заяву.

— Але ж я знаю, хто їх викрав! — у розпачі зойкнув хлопець.

Черговий важко зітхнув, узяв аркуш паперу і авто-ручку.

— Прикмети.

— Ну, він такий фіолетовий, крокодилячий, з діамантом у зубі...

Міліціонер кинув ручку на стіл, певно вирішив, що хлопець знущується з нього.

— Не повіриш, Миколо, як мене дістали приколи цих шмаркачів, — звернувся він до свого напарника. — Два тижні тому один такий подзвонив, що школу заміновано. Ми всіх евакуювали, півдня вешталися школою з собаками й міношукачами, а все тому, що той бовдур не підготувався до контрольної з математики! Ану, хлопче давай звідси! І щоб без батьків я тебе не бачив! — це вже до Михася.

— Але ж я справді...

— Чув, що я сказав? Завтра, і з батьками! — гарикнув черговий і гучно ляснув долонею по столу, ніби припечатавши свої слова.

Михась штовхнув двері, розуміючи, що більше він тут не зможе домогтися нічого.

«З батьками!». Хлопець уявив собі, як повідомляє мамі, що загубив Котьку, і йому стало так погано, як ще ніколи в житті не бувало.

Проходячи повз великий годинник, Михась здивувався: тепер лише п'ята. Важко було повірити, що за такий короткий час його життя так жахливо змінилося.

Власне, йти було нікуди, проте ноги самі принесли його до того місця, де в недобудованій частині переходу стояв покинутий Котьчин візочок. На картатій ковдрі лежала клацка і повний дрібних грошей полумисок.

Гроші. Все це сталося через них...

Хвиля відчаю з новою силою накрила Михася, і він з відразую вивернув полумисок на долівку. Монети дзвінко розкотилися в різні боки, а паперові гривні бетонною підлогою розвіяв протяг. Хлопчик повільно покотив порожній візочок додому.

Він не поспішав — волів би, щоб це безславне повернення тривало вічно. Дійшовши до будинку, довго стояв біля під'їзду, буцаючи ні в чому не винні грудочки снігу, споглядаючи на їхнє кухонне вікно і рухливу мамину тінь на фіранці. Тоді вкотив візочка до під'їзду і сів на сходи. Він не знав, як жити далі.

Уперше Михась пошкодував, що поцупив те насіння драконячого дерева. Поряд, за дверима підвалу, щось зашкребло і засопіло. Спайк! Він зовсім забув про хижого дракона. Той так і залишився без вечері.

Відчай штовхнув хлопця на дуже нерозважливий вчинок. Уламком цеглини він збив іржавий замок, відчинив двері підвалу і зробив крок у темряву.

У пільмі щось заворушилося і в руку Михасеві тицьнувся гарячий жорсткий ніс. Спайк звик до хлопця як до надійного постачальника котлет та сосисок, тож тепер він облизувався і радісно пофиркував.

— Дурнику, ти не розумієш, — сказав Михась, — сьогодні головна страва — це я.

Він не розкисав, тримався увесь час, але чомусь саме тепер слъози прорвалися, хлопець сів на підлогу перед самим носом хижака і, схлипуючи, розповів йому про жахливі події. Хижак уважно слухав, раз у раз облизуючись.

Нарешті хлопець витер слъози й поглянув на Спайка. В мороці горіли маленькі червоні очиці.

— НЮХАТИ! ШУКАТИ! РЯТУВАТИ! — несподівано мовило страховисько.

Михась приголомшено витріщився на монстра. Увесь цей час він гадав, що хижак, на відміну від Хоми, абсолютно безмізкий і його цікавить лише їжа.

— ХУТКО ШУКАТИ! — знову рикнув Спайк.

Тепер хлопець оговтався і зрозумів, що нарешті знайшовся хтось, хто його вислухав і повірив, хтось, хто готовий допомогти. Він міцно прив'язав решту повідка, що й досі звисав з його зап'ястка, до нашійника Спайка й вони рушили.

18. Крамниця "ELITE"

У переході хижак ретельно винюхав те місце, де обривалися сліди драконячих лап, і впевнено потяг Михася праворуч.

Досить швидко вони опинилися на вулиці. Сині зимові сутінки зробили місто святковішим, ніж удень. Миготіли неонові реклами, блискотіли ялинки, блимали крихітні вогники на деревах, привітно світили теплі прямокутники вікон.

Дракон ішов, низько нахиливши важку голову, гострі сталеві пазурі лишали глибокі подряпини на вкритому кригою асфальті. Звісно, він не забував прикидатися, тож перехожі бачили собаку, а не дракона, з обережністю обходили цього здоровезного гладкого ротвейлера з моторошно-червоними очима.

На відміну від гнучкого, легкого Хоми, який чутливо відгукувався на будь-який порух руки господаря, Спайк зовсім не зважав на хлопця, що підтюпцем біг поруч. Михась добре розумів: зупинити чи хоча б пригальмувати цього здоровезного ящюра він навряд чи й подужає.

---

* «ELITE» — з французької перекладається як найкраще, відбірне, найвитонченніше. Однак те, що вичворяв господар цієї крамниці, називається зовсім іншим словом.

Несподівано чудовисько сіло просто посеред тротуару і — ані з місця.

«Невже він втомився?» — подумав хлопець.

— Ходімо, Спайку, ну, будь ласка! Прошу тебе, вставай! Ми потім відпочинемо, а тепер треба поспішати — вже майже ніч! Ми мусимо їх знайти!

Але Михасеві благання не справили на хижака ніякого враження, він так і заляк, втупившись у вітрину дорогого бутіка. Зненацька з пащeki страховиська стиха долинуло люте гарчання.

Хлопець мимоволі кинув погляд у тому ж напрямку і остовпів, приголомшений.

Це була крамниця дорогої шкіргалантереї. Над ними палахкотіла, вибухаючи неоновими зірками, назва: «Elite». На вітрині у світлі прожекторів виблискувала надзвичайно елегантна жіноча сумочка. Вона була блакитна, луската, точнісінько, як спина Хоми.

Страшний здогад миттю промайнув у Михасевій голові. Він уважно розглянув інші речі, виставлені у вітрині, й переконався — он та валіза скидалася на спину Спайка. Та й інші сумки, портфелі і саквояжі були зроблені із незвичайної шкіри, не дарма ж коштували шалені гроші — на ярликах купа нулів.

— Це все... це все... — промурмотів хлопець.

— ДР-Р-РАКОНЯЧА ШКІР-Р-РА!!! — заревів хижак.

Люди перелякано кинулися врозтіч від оскаженілого «собаки».

То ось для чого знадобився Хома тому молодикові в крокодилячому (ні, мабуть, драконячому!) пальті.

Михась з тривогою роздивлявся вишукану, тонкої роботи сумочку. На щастя, він швидко зрозумів, що вона зроблена не зі шкіри Хоми. Луска була дрібніша, колір трохи блякліший та й навряд чи можна було встигнути зробити таку річ за такий короткий проміжок часу. Це трохи заспокоювало, але не дуже.

— Ну, з Хомою тепер все зрозуміло, але навіщо ж йому Котька?

— ГАМАТИ! — ревував Спайк.

— Ти гадаєш, що цей тип — людоджер? — здригнувся хлопець.

— ДРАКОНИ ГАМАТИ.

Ох, оце заспокоїв. Думки плуталися в Михасевій голові: «Так, звісно, якщо той молодик шиє всілякі речі з драконячої шкіри, то має тримати про запас чимало таких ящурів, а отже, мусить їх чимось годувати... Серед них, певно, є й хижаки... Ох, біда... Котя... Костик... малий братик... такий кумедний малюк... Невже його згодують драконам?».

— І що ж нам тепер робити?!

— СПАЙК ДУМАТИ, — проскреготало чудовисько і заплющило очі.

Підморожувало. Хлопець почав змерзати. Він пробігся туди-сюди уздовж вітрини, тупаючи ногами. Спайк тим часом сидів непорушно, а з його ніздрів здіймалися тоненькі цівки диму.

— Ну що? — не витримав Михась.

— СПАЙК — СИЛЬНО ДУМАТИ. МИХАСЬ — СИЛЬНО ДУМАТИ, — буркнув хижак і знову заплющив очі.

Та хлопцеві не думалося — від жаху всі думки геть зникли. Він подивився на скляні двері з табличкою:

З тваринами вхід заборонено

Отже, Спайкові сюди не можна, але йому, Михасеві, ніхто не забороняє зайти.

Він рішуче смикнув за ручку. Над головою мелодійно проспівав дзвіночок і назустріч виплила нафарбована білявка з чарівною посмішкою на вустах. Однак побачивши хлопця, який ніяк не міг бути клієнтом, краля миттю сховала свою посмішку і сухо спитала:

— Чого тобі треба?

— Мені треба до вашого директора.

— Тобі? — білявка зміряла Михася зневажливим поглядом. — Ти до pana Амура Галанта? Навіщо?

— Я його племінник, — відчайдушно брехав хлопець.

Білявка знову подивилася на дешеву куртку і брудні джинси відвідувача. На миловидому обличчі з'явився сумнів, проте, певно, красуня вирішила, що бідні родичі можуть трапитися у будь-кого, навіть у такої розкішної персони, як її начальник. Вона клацнула накривкою дорогого перламутрового мобільника й промуркотіла:

— Пане Галанте! Тут до вас хлопчик прийшов. Каже, що ваш родич.

Двері в глибині крамниці відчинилися і на порозі постав той самий кучерявий красень. Щоправда, тепер

він був без свого фіолетового пальта, в лимонно-жовтій сорочці і вузьких шкіряних штанцях. Здоровезна, як блюдце, пряжка паска мінилася розсипом дрібних діамантів.

— Що ви верзете, Мадлен? Який хлопчик? Який родич? — роздратовано спитав господар крамниці. — В мене зроду не було нія... — але, побачивши Михася, урвався на півслові.

— Ти як мене знайшов?!

— Ви мусите їх повернути, — рішуче сказав хлопець. — Де мій брат і мій дракон?

— Ти про що? Нічого не знаю! — зухвало посміхнувся Амур Галант. — І взагалі я зараз викличу міліцію і скажу, що впіймав тебе на крадіжці.

Красень спритним рухом фокусника засунув Михасеві в кишеню дорогий гаманець із сірої зморшкуватої шкіри.

— Не раджу, — промовив жовтий карлик з кобурою при лівому боці, враз вигулькуючи з-під ліктя свого патрона. — Він неповнолітній і справу будуть розслідувати в присутності батьків, а він їм, звісно, все розповість. Почнуться перевірки, і вам, пане Галанте, знову доведеться витратити величезні гроші на хабарі. Воно вам треба? Казав же вам: якщо брати, то брати всіх — так спокійніше. Немає людини — немає проблеми.

— Ну, гаразд, Треш, ти мене переконав. Гадаю, зайвих 35 кілограмів якісного корму нам не завадять, — красень зміряв поглядом постать Михася і махнув рукою: — Відведи його в драконарій.

Карлик був однакового зросту з Михасем, але

вдвічі ширший і, як виявилося, набагато сильніший. Він затис руку хлопця, ніби в залізних лещатах, і потяг його за собою.

— Пустіть, боляче! — смикнувся хлопець.

— Поки що не боляче, а ось далі буде значно болючіше! — пообіцяв Треш. — Треба ж таке — сам прийшов, дурник.

Михась лише тепер зрозумів, яку дурницю він утнув. Батьки не знають, де його шукати, навіть Спайк наряд чи помітив, як він зайшов до крамниці.

Досить швидко хлопець переконався, що не в змозі пручатися в руках низькорослого охоронця. Певно, той мав якусь особливу підготовку, бо м'язи в жовтого карлика були просто сталеві. Отже, довелося підкоритися. Вони пройшли через складські приміщення, заставлені виробами з драконячої шкіри, вийшли у внутрішній двір, перетнули його й опинилися перед масивними сталевими дверима із складним кодовим замком.

Охоронець почав набирати цифри, а хлопець озирався у пошуках виходу.

«Якщо я зараз віріжу йому ногою по коліну і вирву руку, то куди бігти?» — гарячково міркував він.

Двір був глухий, але в напрямку вулиці тягнувся довгий проїзд, який закінчувався масивною металевою брамою з гострими шпичаками по вершках.

Михась прикинув відстань і вирішив, що, мабуть, подужає перелізти. Тим часом сталеві двері потужно загули й почали повільно розсуватися. Далі зволікати не можна. Хлопець націлився й щосили копнув Треша в коліно.

Карлик вереснув і схопився за ногу.

Михасева рука опинилася на волі, і хлопець, не гаючи часу, щосили дременував до воріт. Лізти на ворота, чіпляючись за стики між металевими листами, виявилось набагато складніше, ніж він сподівався. Ноги зісковзали, холодне залізо обпікало пальці. Та він усе ж встиг видряпатись метрів на півтора, і вже схопився за пруття шпичаків, та тут його, шкутильгаючи, наздогнав охоронець, схопив за ногу і шарпонував униз.

— Спа-а-айк! Спа-а-айк! Допоможи! — щосили гукнув хлопець. Однак за воротами лунав звичний шум міста і ніхто не квапився на допомогу.

Треш ретельно зав'язав Михасеві рота його ж вовняним шаликом і, лаючись та накульгуючи, вдруге потяг хлопчика до дверей, що встигли за цей час знову зачинитися.

— Ах ти ж поганець! Шмаркач! Та я власними руками вкину тебе у найбільшу пащеку! Хай тобі грець! О, справді, хай тобі буде наш Грець! — чомусь розвеселився карлик.

І раптом позаду них щось важезне гучно вгатилося в браму. Треш із Михасем озирнулися. Просто у них на очах металеві листи почали прогинатися, викривлятися, а в деяких місцях їх наскрізь прохромлювали гострі пазури. Михась миттю зрозумів, що хтось дуже потужний видряпується на браму, і він навіть знав, хто це.

— Що це в біса таке? — здивувався охоронець, бо, попри гучне скреготання пазурів по металу, нікого видно не було.

Але Михась відповісти все одно не міг, бо його рот був міцно зав'язаний. На відміну від карлика хлопець помітив, як невиразна тінь перевалилася через гострі шпичаки, які під великою вагою загнулися донизу. Примара глухо бухнулася донизу і зачаїлася в темному місці, було чутно тільки важке дихання. Отже, Олельків дракон вчасно скористався своїм умінням перетворюватись на тінь.

Спочатку хлопець був розчарований, адже чекав, що Спайк одразу кине́ться йому на порятунок, та трохи згодом зрозумів, чому той сховався: треба було дочекатися, поки карлик відчинить кодовий замок, бо як же інакше вони зможуть потрапити в драконарій, щоб порятувати Котьку й Хому?

Підозріло оглядаючись на понівечену браму, охоронець поспіхом набрав код. Сталеве полотно з гучним стогоном повільно від'їхало вбік, і тієї ж миті Михась почав чіплятися за двері, заважаючи їм зачинитися.

Поки Треш відривав його пальці від дверей, повз них всередину щось пропхалося. Проте збагнути, що воно таке, було неможливо, адже коридор здавався цілком порожнім.

Охоронець здригнувся, витяг руку вперед і навмання почав мацати повітря перед собою.

— Що ж це коїться? — недовіріливо запитав Треш, проте хлопець лише знизав плечима.

Карлик розстебнув кобуру, видобув звідти чорний пістолет і приставив його хлопцеві до скроні.

— Май на увазі, щеня, якщо щось не так — одразу тисну на гачок.

19. Драконарій

Михась багато разів бачив у кіно ситуацію, коли хтось опиняється під прицілом. І він точно знав, як має повестися справжній герой у такому скрутному становищі — він вправно вивертається, вибиває в негідника з руки пістолет і націлює йому в лоба: «Руки вгору, невдахо!».

Однак тепер, коли вони рухалися довгим темним коридором, хлопець навіть подумати не міг про таке зухвальство. Викручена назад рука боліла, дихати крізь вовняний шалик було важко, а в скроню впри-тул впиралася смерть. Уперше в житті Михась опинився так близько від смерті.

Краєм ока Михась помічав, як позаду скрадається невиразна тінь, яка важко сопе, а чийсь гострі кігті шкрябають підлогу.

Охоронець Треш теж боязко озирався, і від того холодний ствол біля Михасевої скроні здригався. Хлопець розумів — якщо Спайк спробує зробити хоч якийсь рух для його порятунку, переляканий охоронець миттю натисне гачок: БАБАХ! — і нема Михася.

Нарешті коридор закінчився, і вони знов опинилися перед дверима, цього разу звичайними. Треш недбало копнув стулки дверей ногою — і вони розчахнулися.

На них одразу ринув потік світла від потужних прожекторів, прикріплених високо вгорі. Приміщення виявилося величезним, неначе ангар для літаків. З усіх боків їх оточували грубі ґрати, за якими вимальовувалися велетенські силуети.

«Драconi», — здогадався Михась.

Коли очі трохи звикли до яскравого світла, він помітив, що всі велетенські ящури спокійно поведуться в своїх клітках, лише в одній шалено метушиться щось синє й блискотливе, яке гризе і розхитує ґрати й несамовито верещить:

— Випустіть мене! Випустіть! Ря-а-атуйте! Михасю,
пробач, я більше не буду! Миха-а-а-а-а-асю!!!
Ря-а-а-а-а-а-а-а-а-а-а-атуй!!!

По стінах від стрімких рухів синього бешкетника розбігалися блакитні відблиски.

Михась, хоч і сам був у дуже складному становищі, дуже зрадів, що Хома поки що живий та здоровий.

Хлопець зробив крок до свого грушевого вихованця, але в скроню вперлося дуло пістолета і Треш просичав:

— Ану, стояти! Щойно ти, малий поганцю, трохи не позбувся голови. Якщо хоч раз ще так смикнешся...

— Чого це вам, друже Треш, раптом здумалося погратися у вестерн? — зненацька пролунав знайомий лінивий голос.

Проходом неспішно сунув сам розкішний Амур Галант. На манірному обличчі вигравала чарівна посмішка, на лимонний шовк модної сорочки спадали блискучі біляві кучері. Проте його осяйний вигляд трохи

псував маленький пошарпаний барабан на сірій неохайній мотузці, що недбало звисав з плеча красунчика.

— Він намагався втекти! — пояснив карлик.

— Ну, звідси він точно не втече. Опустіть гармату, Треш, бо раптом випадково смикнете за гачок і хлопчина вже буде не годящий. Ви ж знаєте, що Хай-Тобі-Грець не любить здохлятини.

Треш послуухався і відпустив хлопця. Михась поспіхом розмотав шалика і нарешті вільно вдихнув повітря. У драконарії огидно тхнуло чимось горілим.

— Михасю! Ти за мною! Нарешті! Швидше відчиняй! — ще дужче загорлав Хома, впізнавши свого названого брата.

Амур Галант лише скривився на ці відчайдушні волення.

— Драконів уже годували сьогодні? — спитав красень двох горилоподібних вантажників, що підіймали на транспортер* величезну, як ванна-джакузі миску. Миска була повна якоїсь зелені, порізаних фруктів, а ще... ще там сидів Котька і з апетитом наминав половинку яблука.

— Ідіоти, зніміть з малого комбінезон — він синтетичний, у Лихоманки може статися нетравлення шлунку, — роздратовано зауважив господар крамниці.

Побачивши маленького брата, Михась стрімголов кинувся до нього, але вантажники його зупинили.

---

*Транспортер — механічна стрічка, платформа для пересування вантажів. У цього негідника Амура Галанта все було влаштовано за найсучаснішими технічними взірцями.

— Не квапся, дороженький, для тебе приготовано інший посуд, — лагідно зауважив красень і кивнув на іншу, ще більшу миску, де було накладено повно різаної ковбаси та кілька в'язок сосисок. — Лихоманка полюбляє ніжні страви, тож вона залюбки поласує твоїм делікатесним братиком, а от Хай-Тобі-Грець завжди віддавав перевагу суто м'ясним продуктам. Нарешті в нього буде нагода поласувати свіжаком.

З хлопця миттю зірвали куртку і посадили серед куп ковбас, надійно прив'язавши до отворів на краю посудини, щоб не втік. Мабуть, він був не першою живою стравою, яку вантажили в цей гігантський полумисок.

— Прощай, малий поганцю! — мстиво вигукнув карлик Треш і натиснув на кнопку. Транспортер рушив, обидві миски посунулися до ґрат.

Хлопець повернувся так, щоб бачити брата.

— Котю, як ти там? — гукнув він.

— Миха! Ту-ту! — пискнув малюк і радісно замахав недогризком яблука. На щастя, він не розумів, яка небезпека йому загрожує. Костику здавалося, що рухатись транспортером зовсім непогана розвага.

А Михась раптом побачив, куди саме прямує миска з Котькою. Там, за ґратами, сиділа дракониця. Мабуть, саме її Амур Ґалант називав Лихоманкою. Величезна, разів у чотири більша за Хому, вона була не позбавлена своєрідної вишуканості. Луска на спині в Лихоманки виблискувала щирим золотом, довга шия граційно вигиналася, очі мінилися синіми вогнями.

Дракониця уважно стежила за посуванням миски, і від збудження складала та розкладала блискучі крила,

пристрасно нюхала повітря і часто облизувалася роздвоєним язиком. З-під її верхньої губи визирали бездоганно білі гострі ікла.

Хлопець рвонув шкіряного паска, яким був прив'язаний до миски, однак марно. У відчаї відвернувся, бо дивитися, як ця Лихоманка їстиме його малого братика, було нестерпно.

Однак тепер Михась угледів власну долю в образі справжнього дракона-велетня, чия смарагдово-зелена шия здіймалася аж під стелю, а хвіст звивався гігантськими кільцями. Його страховидну морду прикрашало кілька різних за розмірами рогів, і кожен з них був більший за хлопця.

Загратована заслінка відсунулася і полумисок ковзнув до клітки. Згори над головою Михася нависла жахлива мордяка, у пащі якої легко вмістився б цілий автомобіль. Михась мимоволі знову сіпнувся, але пасок тримав міцно. Бідолашний хлопчик заплющив очі і з завмиранням серця подумав: «Вже скоріше б! Сподіваюся, він не буде мене довго жувати?».

Поряд чулося потужне дихання гігантського хижака. Велетень зацікавлено понюхав миску.

Зненацька Хома несамовито загорлав на всю міць свого драконячого голосу.

— Не їж його!!! Будь ласка, не їж!!!

— Та я й не збирався, — прогрімотіло над Михасевою головою. — Що я, драконожер якийсь? Гей, хлопче, прокидайся, давай знайомитись!

Михась поглянув — очі дракона були справді велетенські, але спокійні й добрі.

— Я одразу відчув, що ти хлопчина нашого, драконячого, роду. Ти ж брат отого синього горлодера, так? Як тебе звуть?

— Михайло.

— А я — Хай-Тобі-Грець, отже, будьмо знайомі.

Хлопець потис кінчик пазура на правій передній лапі велетня.

За мить той самий кіготь злегка розірвав пасок, що прив'язував Михася до миски.

— Ти часом не голодний? Хочеш ковбаски? Пригощайся, — Хай-Тобі-Грець показав на купу ковбас у полумиску.

Та Михасеві було не до їжі, він роззирнувся, щоб дізнатися, що сталося з Котькою. Але з малюком теж було все добре: золота дракониця гойдала малого на кінчику хвоста, мелодійно примовляючи:

— Гойда, гойда, гойда-да!

Котька реготав і повискував від захвату.

20. Пошарпаний барабан

— Ну, звичайно! І як це я одразу не здогадався? У цих хлопців є краплинка драконячої крові, ось звідки таке зворушливе порозуміння з цими монстрами! — замислено вимовив Амур Ґалант, повільно наближаючись до ґрат.

Молодик ніжно погладжував старий подряпаний барабан грубої кустарної роботи, що на брудній мотузці звисав з його плеча. Була якась жажлива невідповідність між блискучими шатами красеня і пошарпаним, недбало замотаним неохайною волохатою мотузкою, інструментом.

Михасеві на мить здалося, що він уже десь бачив щось подібне до цього облізлого барабана, але зараз було не до того, щоб згадувати такі дрібниці.

— Ну що ж, замість простого корму я отримав ще двох драконів. Непогано як для одного дня, — вдоволено посміхнувся Ґалант і в його зубі зблиснув діамант.

— Я не дракон, я — людина! — рішуче заперечив хлопець.

— Це ти так думаєш, — примружився красень, — а давай перевіримо.

Він легенько стукнув пальцем у барабан, Михась зі здивуванням відчув, що його права нога сама собою смикнулася в такт.

— Я так і знав, — лагідно зауважив галантерейник, — певно, ти колись необачно поласував блакитною грушкою.

Тендітний палець знову стукнув у барабан, і цього разу смикнулася ліва нога хлопця. Пальці гламурного мерзотника почали щораз швидше вистукувати дріб, і обидві ноги хлопця самі собою затупали у тому ж темпі.

Михасеві ноги зовсім не слухалися свого господаря, а виконували якийсь шалений танок, підкоряючись звукам, що линули з пошарпаного барабана!

Михась спробував утримати неслухняні кінцівки руками, та де там — руки теж підключилися до цього дурнувато ритму.

Аж тут він помітив, що всі дракони поводяться точнісінько так само, як і він, хвацько витанцьовуючи під ритмічні удари барабана. Поруч з ним гунав Хай-Тобі-Грець, і гунав він так важко, аж трусилася вся будівля. Хома видавав немислимий брейк, не припиняючи волати про допомогу. Шалено тупотіли дракони в клітках навпроти, у дальньому кутку драконарію стрибала навіть ледь помітна тінь Спайка.

Михась кинув стривожений погляд на клітку Лихоманки — як там Котька?

Лихоманка граційно вимахувала лапами, а поряд з нею на підлозі кумедно гопцювало маленьке ніжно-блакитне драконеня.

«Ні, цього не може бути!» — подумав хлопець і злякано глянув на власні ноги. Це більше не були людські кінцівки, це були лускаті, пазуристі, типово драко-

нячі лапи. Хлопець у відчаї озирнувся й побачив, як звивається на підлозі довгий гострий хвіст — його власний хвіст. Дріб урвався. Амур Ґалант забрав руку від барабана і вдоволено зауважив:

— От і добренько. А знаєш, хлопче, в твоєї луски колір просто дивовижний — чистісінький ультрамарин. Мабуть, той гарнітур для дружини міністра фінансів — сумочку, рукавички та чобітки — варто пошити саме з твоєї шкіри. Хоча якщо кроїти економно, може вистачити і на піджак для мене. Як ти гадаєш, до кольору мого волосся пасуватиме ясно-синій прикид? — він гордовито струснув довгими золотистими кучерями й додав: — Ось зараз трохи відпочину, вип'ю кави і почнемо.

Красень натиснув кнопку селектора* і неквапно промовив:

— Мадлен, кави!

Втомлений тим шаленим гопцюванням, блакитний Котька заснув на руках у Лихоманки. Драконця тихенько колисала малого і сумно дивилася кудись у простір крізь ґрати.

А Михась досі ніяк не міг досягти того незаперечно-го факту, що він тепер дракон. Він згинав і розгинав лапи, крутив хвостом, навіть намацав у себе на потилиці гострий гребінь. Та найбільше його вражало те, що тепер замість рук і ніг у нього було шість лап. Шість! Оце дивина! Нові кінцівки розміщувалися

---

* Селектор — прилад гучного зв'язку між різними окремими приміщеннями однієї будівлі.

з обох боків на рівні пояса і слухалися Михася так само, як і старі.

«Не може... не може... не може такого бути... безглуздя... дурня... нісенітниця якась...» — крутилося в Михасевій голові, але правда полягала в тому, що тепер він і справді був драконом — синім фруктовим драконом, дуже схожим на Хому, тільки трохи більшим.

Хай-Тобі-Грець співчутливо поглядав на хлопця і так тяжко зітхав, що кліткою, здавалося, пролітали пориви вітру.

«Ох, що тепер скаже мама!» — з жахом думав хлопець.

— А знаєш, Михасю, у тебе тепер такий класний вигляд! — захоплено гукнув Хома зі своєї клітки.

— Замовкни, дурню! — сердито озвалася Лихоманка, заколисуючи Котьку. — Хіба ти не чув, що зараз оця ганьба роду людського шитиме зі шкіри твого брата чобітки для дружини міністра фінансів?

— Але ж ми можемо повстати і не допустити такого неподобства! — тремтячим голосом запропонував Михасів вихованець. — Вам не спадало на думку, що можна влаштувати повстання драконів?!

— Доки в Амура Ґаланта є цей барабан, він зробить з нами все, що схоче, — громоподібно зітхнув Хай-Тобі-Грець.

— Авжеж зроблю, — підтвердив красень, розвалившись у затишному фотелі. — Він крихітними ковточками потягав каву з рожевої порцелянової філіжанки.

Неподалік курили вантажники, а карлик-охоронець полірував рукавом свій пістолет.

Над головою безжального красунчика на стіні драконарію висів великий святковий плакат із Санта Клаусом, який тримав великий лантух різдвяних дарунків, а під плакатом на підлозі валявся недбало кинутий пошарпаний барабан.

— А що це за барабан? Чому ми маємо йому підкорятися? — спитав Михась, розглядаючи луску на своїх лапах.

Хай-Тобі-Грець почухав лапою потилицю.

— Важко пояснити, але спробую. Дракони з'явилися на Землі раптово. Кажуть, їх принесло ураганом. Дев'ять днів і дев'ять ночей бушував шалений буревій, а коли вщух, на землі лежали велетенські крилаті ящури. Щойно вони оговталися, як проявилася їхня шалено люта вдача: вони хапали й жерли все, що рухалося, а особливо їм до смаку припали люди.

Тоді на землі ще жила найдавніша раса людства — дуже мудра, могутня і майже безсмертна. Ще й тепер зрідка трапляються її поодинокі представники — люди називають їх «чарівниками».

Чарівники розуміли, що беззахисне молоде людство не має ніяких шансів вижити поруч з кровожерливими ящурами, і вирішили приборкати хижаків. Одних драконів привчили до рослинної їжі, а тих, хто не зміг при звичаїтися, умовили не їсти людей. Попри всі страшні казки, жоден дракон ніколи не нападатиме на людину першим.

А інші чарівники взялися навчати драконів, і розумні, освічені, добре виховані чудовиська почали поводитися шляхетніше. Нарешті людям і драконам

пощастило порозумітися, і крилаті ящури погодилися жити в особливих місцях, щоб не заважати людському прогресу. У нас, в Україні, дракони раніше мешкали на річці Горині, пам'ятаєш казки про Змія Горинича? Однак тепер великі крилаті рептилії лише зрідка трапляються в деяких озерах, в ущелинах карпатських гір та ще, кажуть, є великий заповідник десь у Криму. Наш вид зникає. У крилатих ящурів немає майбутнього на Землі, яка належить людям.

— Але між людьми та драконами ще у давні часи було укладено непорушну хартію* про недоторканість. За тим давнім законом ми не чіпаємо людей, а люди не вбивають нас. Але цей білявий негідник зневажає закони. Він купує у браконьєрів та контрабандистів драконячі яйця, насіння драконячих дерев і малих драконенят, щоб шити з них всілякий галантерейний непотріб! — сердито втрутилася Лихоманка.

— Чого це — «непотріб»? — пробуркотів господар драконарію, замислено намотуючи на тонкий палець пасмо білявого волосся. — Я роблю лише ексклюзивні художні речі. З твоєї золотої луски, моя красуне, я шию чудові вечірні шати для першої леді країни.

Хай-Тобі-Грець кинув зневажливий погляд на безтурботне біло-рожеве обличчя Галанта і продовжив:

---

*Хартія — від грецького хартос, означає папір. Власне, це документ, де записували положення угоди між сторонами. Колись між людьми і драконами укладено «Хартію Співіснування» («Хартос Террітоттіон» — гарч.). На жаль, не всі люди і не всі дракони виконують цю угоду.

— Закони законами, але мудрі чарівники все одно непокоїлися, чи не прокинуться колись раптово наші кровожерні інстинкти, і про всяк випадок створили засоби, якими можна приборкати драконів, якщо вони зненацька надумують бешкетувати. Це «чари» — магічні музичні інструменти, що змушують драконів танцювати. І цей барабан — справжнє диво. Людина, яка володіє такою магічною річчю, має особливу владу над драконами і зветься Навігатором* Драконів.

— Фі, як нудно — «навігатор»! — обурився Амур Галант. — Мені більше до вподоби «володар» або «повелитель».

— То ви і є справжній повелитель драконів, — улесливо підтакнув карлик Треш.

— А чому я перетворився на дракона, щойно почув той барабан? — спитав Михась, роздратовано смикаючи хвостом.

— У тобі є щось від драконів, а будь-які чари одразу виявляють драконячу природу, — сумно пояснив гігант.

— Гарно оповідаєш — я просто заслухався, — зауважив красунчик-галантерейник і поставив на пульт управління транспортером порожню філіжанку з-під кави. Далі неспішно дістав з полиці теку, замислено погортав аркуші з ескізами, обрав один і нарешті задоволено кивнув — те, що треба.

---

* Навігатор — взагалі-то це слово означає «той, хто прокладає шлях». Але в людини, яка отримала статус «Навігатор Драконів», коло обов'язків куди ширше. Навігатор має бути не лише провідником, а й учителем, радником, нянькою, іноді навіть «рідною матусею» для довірених йому драконів.

— Ах, ну до справи, — ліниво потягся Амур Галант, знімаючи з пальців персні. — І чому така людина, як я, має працювати в поті лиця, щоб здобути шматок хліба? Давайте сюди обробний стіл, — махнув він вантажникам. — Треш, готуйте смертельну ін'єкцію.

Робітники викотили на середину зали довжелезний стіл, оснащений ланцюгами і кайданками. Карлик тим часом порався біля шафки, заставленої якимись скляними флаконами. Галант узяв до рук чарівний барабан і наказав:

— Відчиняйте дверцята.

Робітники відсунули важку заґратовану заслінку клітки, де перебували Михась із Хай-Тобі-Грецем.

— Він нізащо не вийде з клітки! Михасю, не ви-
ходь! — вигукнув Хома.

— Та невже?

Пальці Амура Галанта знову почали вправно виби-
вати на чарівному барабані ритм маршу. «Раз-два,
раз-два, раз-два, раз-два, раз-два, раз-два!» — і знову
драконячі лапи самі понесли Михася за поріг. Марно
він чіплявся за ґрати, марно пручався, невідвортно
наближаючись до загибелі.

І разом з ним у всіх клітках марширували на місці
дракони. Навіть у сплячого Котьки самі собою сми-
калися блакитні лапки.

Певно, Хай-Тобі-Грець теж вийшов би з клітки ра-
зом з Михасем, але велетень був прикутий до стіни
міцними сталевими ланцюгами.

Усі дракони мовчки гупали лапами, і лише Хома
репетував на всю ширину легенів:

— Михасю! Брате! Я — фруктовий, але для цього садюги я зробив би виняток і з'їв би його! Розжував би його!!! Прокотнув би його!!!

Дракон Михась наблизився до столу. Робітники вмиль повалили його на металеву поверхню, клацнули кайданки на лапах і навіть на хвості. Тепер він був намертво прикутий до столу і більше не міг пручатися.

— Фу-х-х-х, — Амур Галант витер лоба мережаною шовковою хустинкою. — Яке жахливе випробування для моїх бідних нервів! Щоразу боюся, що щось піде не так і ці страховища вирвуться на волю!

Молодик зняв з плеча чар-барабан, кинув на підлогу і підійшов до столу, де Михась з усіх сил намагався звільнитися.

— Хомо! — гукнув старший брат Вербицький. — Якщо тобі пощастить вирватися звідси, ти мусиш подбати про Котьку!

— Заспокойся, йому не пощастить, — байдуже зауважив Амур Галант, натягуючи гумові рукавички. — Треш, давай шприц.

Карлик обережно простяг шприц, з гострої голки якого повільно стікала блідо-жовта краплина отрути. Вродливець нахилився над Михасем і...

Щось велике й чорне ураз вистрибнуло з кута за клітками і вчепилося всіма пазуристими лапами в барабан. Клацнули важкі щелепи і за мить на місці, де лежав чарівний інструмент, лишилася тільки жалюгідна купка уламків.

Амур Галант здригнувся й випустив шприц на підлогу.

21. Чорний морок на ім'я Спайк

— А-а-а-ай! Це чорний морок! Звідки він тут узявся?! — тонким жіночим голосом вереснув господар крамниці «Elite» і з жаху підстрибнув. Під каблуком стильних ковбойських чобіт щось хрупнуло і по підлозі крихітною калюшкою розтеклася жовта отрута.

Спайк виплюнув рештки мотузки.

— ВІДМИКАТИ КАЙДАНКИ! ХУТКО ВІДМИКАТИ! — люто прогарчав хижак, насуваючись на красунчика-галантерейника.

Амур Галант тремтячими руками виконав наказ, і Михась хутко зістрибнув з обробного столу.

І лише тоді охоронець Треш оговтався, згадав про свою зброю, миттю вихопив пістолет і, не цілячись, випалив у Спайка. Одним ударом хвоста хижак збив карлика з ніг. Пістолет вилетів з руки охоронця і, обертаючись, ковзнув по кам'яній підлозі.

Треш спробував його наздогнати, але Михась виявився спритніший. Він копнув пістолет, і той відлетів аж до самого водозливу посеред підлоги.

— Акуратніше з цим! Він стріляє! — панічно загорлав карлик.

Михась квапливо підняв решітку стоку і обережно

зіпхнув униз страшну чорну штуковину, що мала здатність плюватися смертю.

— КЛЮЧІ! — Олельків хижак притиснувся впритул до Амура Галанта, і той від жаху остаточно втратив розум. Він намагався зняти зв'язку ключів з пояса, але тремтячі пальці його не слухалися.

Спайк сам зірвав зв'язку зубами, рушив до клітки Хоми і, взявши ключа в зуби, відімкнув замок. Грушевий дракон миттю вирвався на волю з несамовитим криком:

— Дайте мені того мерзотника!!! Я порву його на дрібні шматки!!!

Та чорний морок несподівано зупинив його, впіймавши за хвіст:

— ХОМО, ВІДЧИНЯТИ КЛІТКИ... — прохрипів Спайк і раптом важко впав набік. — ХОМО, ВИПУСКАТИ...

— Спайку, друже, що з тобою?! — кинувся до нього Хома.

— РОБИТИ, ЩО Я КАЗАТИ! — так люто рикнув хижак, що грушевий дракон не наважився ослухатись і хутко помчав звільняти інших бранців.

— ЦИХ — ЗА ҐРАТИ! — з підлоги озвався до Михася чорний дракон і вказав на переляканого Амура Галанта і його спільників.

Михась ширше розсунув заслінку клітки, де раніше був Хома.

— Я нізащо не... — почав галантерейник, але, помітивши, що Хай-Тобі-Грець вже звільнився від ланцюгів і вибирається назовні, ураз чкурнув у клітку поперед усіх.

Хома вже звільнив усіх драконів і повернувся до своєї колишньої клітки з ключами.

— Ми можемо домовитися з вами сам на сам, пане Хомо, — стиха зашепотів Амур Галант, хапаючись за ґрати. — Я людина не бідна — я дорого куплю у вас ключ від цієї клітки. Ви все життя зможете споживати самі ананаси...

— Замовкни, падлюко! — відрубав Хома й повернув ключ у замку.

Тим часом усі дракони опинилися на волі. Виявилося, що в майстерні Галанта їх було ув'язнено п'ятеро: Хай-Тобі-Грець, Золота Лихоманка, дві лимонні сестри-близнючки з родини фруктових драконів з кумедними іменами Скіпка і Скалка та невеличкий, дуже яскравий червоно-помаранчевий дракон, що звався Гарбузяний Пих.

Вони всі колом оточили Спайка, який непорушно лежав на підлозі. Михась нахилився над хижакom. Біля лівого боку дракона розпливлася пурпурова пляма.

— Спайку, ти поранений?

— НЕ ЗВОЛІКАТИ, ТІКАТИ! — прогарчав Спайк.

— Тебе треба перев'язати, повернися на бік, будь ласка, — попросив Михась.

Однак Спайк відштовхнув його лапи.

— ТІКАТИ, СПАЙКА ЛИШАТИ! — сердито рикнув хижак.

— Припини! Ти можеш загинути! — розхвилювався Хома.

— СПАЙК НЕ ПОТРІБНИЙ, — дракон заплющив очі і відвернувся.

— Як не потрібний?! Ти нам дуже-дуже потрібний! — одночасно вигукнули обидва Вербицькі.

— СПАЙК ПОГАНІЙ... ОЛЕЛЬКО ЙТИ...

Лише тепер Михась зрозумів: Спайк думає, ніби Оленько його покинув назавжди. Він присів і погладив жорстку, як наждак, шкіру.

— Він повернеться. За шість днів закінчуються канікули і він прибуде додому, от побачиш.

— СПАЙК НЕ ПОТРІБНИЙ... — морок скрутився клубком, усім своїм виглядом даючи зрозуміти, що не хоче, аби його чіпали.

— Ти, друже, помиляєшся, — гаряче втрутився Хома. — Оленько не хотів їхати від тебе, його змусили. Але він, до речі, доручив нам з Михасем наглянути за тобою, поки його не буде.

— КАЗАТИ НЕПРАВДУ... — ледь чутно прохрипів поранений.

— Правду! Чистісіньку правду! Ну скажи, з якої б радості ми тягали тобі оті м'ясива?

Цей доказ здався Спайку переконливим.

— СМАЧНЕ М'ЯСО... — промурмотів хижак і перевернувся догори черевом.

Куля поцілила між двома шийними пластинами, з рани постійно тонесенькою цівкою точилася пурпурова кров.

— Його треба негайно перев'язати! — заметушився дракон Михась. — У вас тут є якесь простирadlo? — звернувся він до Амура Галанта.

— Отам, у шафі, є рушники, — промовив той з-за ґрат. — Шкода, що такий розкішний екземпляр про-

падає задурно. З цього чорного мороку вийшло б щонайменше сім елегантних валіз.

— Я його зараз вб'ю! — обурився Хома. — В цього шевця замість серця — ганчірка! А чого це він нашого Спайка весь час «чорним мороком» обзиває? Сам він чорний морок!

— Чорні мороки — рідкісна порода драконів. Вони єдині з нас навчилися вдавати непомітну тінь. Це небезпечні хижаки, відчайдухи і чудові мисливці, от тільки розмовляти в них не надто добре виходить, — озався згори Хай-Тобі-Грець. — Цікаво, як він тут опинився? Кажуть, ніби тепер мороків уже зовсім не лишилося на Землі.

Довелося зв'язати поміж собою кілька рушників, щоб вийшла пов'язка потрібного розміру. Шию Спайка туго замотали і на білому полотні майже одразу проступила маленька пурпурова плямка, що потроху почала більшати.

— От біда, — засмутилася Золота Лихоманка, — потрібен лікар.

— Лікар? Ветеринар, ось хто потрібен, — зауважив Хома.

— Дурниці, жоден ветеринар не візьметься лікувати дракона, — прогримотів Грець. — У нас особлива анатомія — ми ж вогнедихі.

Михась гарячково намагався знайти вихід. Хто може допомогти пораненому дракону? Хто взагалі хоч щось знає про драконів?

І раптом у пам'яті зринув номер телефону: 075-755-75-75. Оті аспіранти з Дослідного Інституту Фольк-

лорної Флори та Фауни, вони ж доглядають драко-
наче дерево, а отже, мають знатися і на драконах.

— Є тут телефон?!

Він озирнувся і зразу побачив — на пульті керування
транспортером, поряд з філіжанкою з-під кави, лежав
розкішний платиновий айфон Амура Галанта.

Хлопець поспіхом набрав номер.

— Алло, — почувся знайомий голос аспіранта Олекси.

— Ви мене пам'ятаєте? Це Михась!

— Який Михась?

— Пригадуєте, минулого літа я випадково потрапив
на ділянку № 77?

— А-а-а, так-так, звісно. Привіт, колего, щось сталося?

— В мене тут важко поранений дракон, що робити?

— Фруктовий?

— Ні, чорний морок.

— Не може бути! Вони ж практично зникли! А що
з ним?

— Кульове поранення в шию. Він стікає кров'ю!

— Це дуже небезпечно! У мороків дуже погано згор-
тається кров. Я, звісно, зможу вранці вилетіти до
Києва, але боюся, що до ранку він не дотягне.
От якби можна було швидко доставити його сюди,
в заповідник. Дуже важливо зробити це до світанку...

— Ми доправимо! — прогуркотів Хай-Тобі-Грець.

— Хто це? Чий це голос? — ще більше стурбувався
Олекса.

— Це такий здоровезний зелений дракон...

— Гігантський грін, — підказав велетень.

— Гігантський грін.

— Боже мій... вухам своїм не вірю... — вигукнув аспірант. — Може, в тебе там є ще й інші дракони? Скільки їх?

Михась порахував.

— Дев'ятеро, зі мною разом.

— З тобою разом?! От лихо! Я так і знав, що та пригода так просто не минеться! Чуєш мене, Михасю?! Вам не можна залишатися в Києві! Ви мусите вирушити негайно! Заповідник драконів у Криму на Караб-Яйлі, це місце ще зветься «Кам'яне море». Ми на вас чекаємо. Зможете відшукати дорогу на південь?

— Негайно вирушати?! А якщо... — аж тут щось клацнуло і зв'язок урвався.

Хоч скільки Михась набирав номер, нічого не виходило — у слухавці лунали лише короткі гудки.

— І як ми зможемо доправити Спайка аж у Крим? Ще й до світанку? В таку далечину? — не міг утямити Михась.

— Хлопче, ти тепер дракон, і в тебе є крила. Ми полетимо! Ми полинемо! Гай-гай! Шугонемо на південь! — ревнув Хай-Тобі-Грець і розгорнув здоровезні крила.

І всі дракони раптом, ніби за командою, замахали крильми. У драконарії стався невеличкий ураган.

Михась несподівано відчув, що і в нього позаду щось ворухнулося. Він озирнувся й побачив, що розкрилися його власні крила — фантастично гарні, лазурові, вкриті золотими плямками, наче у велетенського тропічного метелика. І вони були готові підійняти Михася високо вгору і нести світ за очі.

22. Подія Гарбузяного Пиха

Спайк упав у забуття. Він лежав на кам'яній підлозі і важко дихав. Пурпурова пляма на пов'язці повільно, але невідворотно збільшувалася.

Лихоманка зручно прилаштувала сплячого Котьку в фотелі, а сама разом з лимонними сестрами так вправно позв'язувала решту рушників з шафи Амура Галанта, що вийшло щось на зразок гігантського наплічника.

— Нікуди ви не полетите, аж доки не звільните мене з цієї клітки, — зухвало зронив Амур Галант, поліруючи й без того бездоганні нігті діамантовою пилочкою. Його охоронці збилися за ним у тісний гурт.

— З якої це радості нам тебе звільняти, садюго? — обурився Хома.

— Ви не знаєте коду замка на вхідних дверях, а я не скажу, аж доки не відчините клітку.

— А плювати нам на твої двері, я в них однаково не пролізу, — прогуркотів Хай-Тобі-Грець.

— А як же ти сюди потрапив?— здивувався Михась.

— О, це була незабутня подія — крізь ті двері вкотили яйце завбільшки з чимале барило, — посміхнувся Амур Галант. — А коли він вилупився, то перші слова, які я мимоволі проказав, побачивши ту «крихітку», і стали його ім'ям.

— Оцей негідник вирощував мене для того, щоб пошити парадні мундири для цілого загону президентської гвардії. В нього було таке важливе державне замовлення.

— О, так! У цій зеленій лусці в почесного караулу вигляд був би просто неперевершений, а я б непогано заробив, — нахабно зауважив Амур Галант.

— Але я виріс, і двері тепер для мене замалі. Але тут є купол... Правда, Пих? — звернувся Хай-Тобі-Грець до невеличкого помаранчево-червоного дракона.

Всі закинули голови вгору. Купол був прозорий — така засклена металева конструкція. Крізь скло у драконарій прозирала нічна темрява.

— Нічого у вас не вийде, це надміцна легована* криця, — зневажливо пхикнув із-за ґрат власник драконарію.

— Тобі варто було б знати, що температура полум'я червоних фламів — драконів, до яких належить Пих, сягає температури на поверхні Сонця. Отже, плавиться все. То як, ти впораєшся, Гарбузяний?

— Легко. Тільки ви всі відійдіть он туди, під стінку, щоб вам на голови не накрапала розплавлена криця.

Дракониці начепили на спину Хай-Тобі-Грецю наплічника з рушників, а тоді всі разом обережно поклали туди непритомного Спайка. Потім відійшли у дальній кут і притислися до стінки.

---

* Легована криця — легування — спосіб зміцнення криці за допомогою додавання у сплав деяких хімічних сполук. Але, на щастя, немає жодної надміцної криці, що встояла б перед подихом Гарбузяного Пиха.

Хома завбачливо підхопив Михасеву куртку і Котьчин комбінезон.

— Навіщо ти тягаєшся з одягом? Кинь, воно все одно зараз на нас не налізе! — обурився старший брат.

— А що скаже мама, коли ви повернетесь додому без верхнього одягу?

Мама... Чи доведеться їм з Котькою ще колись побачити маму? Михась засумував і більше не заперечував.

* * *

На середину приміщення повагом вийшов червоний дракон. Своє прізвисько Гарбузяний він, певно, отримав за свій колір, бо лише деякі особливо породисті гарбузи мають таку яскраву помаранчево-червону середину.

Пих підняв морду вгору, і з його ніздрів заструменіли фонтани іскор...

Аж тут Амур Галант нарешті збагнув, що ніхто не збирається його звільняти, кинув пилочку і заверещав:

— Випустіть мене! Випустіть! Ви не маєте права! Мені звідси ніяк не вибратись! Ніхто не знає коду цього замка, окрім мене і Треша! Це зрештою негуманно! Я тут можу загинути від голоду, холоду і спраги!

— Не тобі патякати про гуманізм, — озвалася Лихоманка, притискаючи до себе Котьку, — краще помовч і подякуй, що легко відбувся.

— Караул!!! Рятуйте!!! Вбивають художника!!! — казився за ґратами галантерейник.

— Та не гарячкуй так, садюго, я вже викликав з твого айфона міліцію і пожежну команду. Про всяк випадок, — зневажливо фиркнув Хома, захоплено споглядаючи снопи іскор, що струменіли з ніздрів Гарбузяного Пиха.

— Міліцію?! Ні! Тільки не міліцію!!! Будь ласка!!! Не треба міліції!!! Ні-і-і-і-і... — остаточно втративши рештки своєї пихи, заверещав Амур Галант.

— Тьху, — сплюнув карлик Треш і відійшов подалі.

— КАКХА! — з огидою видихнула Золота Лихоманка.

— ШМАКЛЯ! — разом додали лимонні близнючки.

— ДУРБАН! — підсумував Хай-Тобі-Грець.

І це були найжахливіші лайки драконячою мовою.

Враз із пащеки Гарбузяного Пиха вихопився потужний струмінь розжареного білого полум'я. Купол зім'явся, похилився і вибухнув цілим фонтаном вогняних краплин розплавленої криці та скла.

Ті з киян, хто страждав на безсоння, мали можливість бачити тієї ночі неймовірно видовище: опівночі скляний купол у центрі міста раптом вибухнув полум'яним феєрверком, і з нього вихопилася ціла зграя різнобарвних драконів. Останній, ясно-червоний дракон, раптом знизився, пірнув униз і дмухнув полум'ям на вітрини дорогої галантерейної крамниці. Скло луснуло і почало стікати вогняними краплинами, а всередині спалахнула пожежа.

З усіх сторін до центру мчали з увімкненими сиренами пожежні та міліцейські автомобілі. Пожежникам довелося добряче попрацювати, але до світанку пожежу загасили.

Вранішня преса миготіла сенсаційними заголовками:

«ПОЖЕЖА В ЦЕНТРІ СТОЛИЦІ!»

**«КІНЕЦЬ ІМПЕРІЇ
ГАЛАНТЕРЕЙНОГО КОРОЛЯ!»**

**«ВНОЧІ ЗААРЕШТОВАНО ГЛАМУРНУ
ЗІРКУ СВІТСЬКОГО БОМОНДУ!»**

**«АМУРУ ГАЛАНТУ СВІТИТЬ ЧИМАЛИЙ
ТЕРМІН ЗА ШАХРАЙСТВО ТА ЗВ'ЯЗКИ
З КОНТРАБАНДИСТАМИ!»**

**«ПАРАД РІЗНОБАРВНИХ НЛО
В НЕБІ НАД КИЄВОМ!»**

**«ВІЗИТ ПРИБУЛЬЦІВ
ЧИ РЕКЛАМНЕ ЛАЗЕРНЕ ШОУ?»**

Але все це сталося лише вранці, а напередодні, вночі, згряя драконів зринула над дахами Києва, описала широку дугу і стрімко пірнула у хмари.

23. Дракони у хмарах

На жаль, тієї ночі небо над містом затуляла щільна хмарність. Опинившись у густому тумані, крилаті ящури одразу ж загубили одне одного. Усі ці дракони зростали в неволі і їм ще ніколи не доводилося літати в широкому світі. Усі вони мали крила і від народження мріяли про політ, проте зовсім нічого не знали ні про хмари, ні про вітер, ні про дощ, ні про сніг, ні про туман. Мала дитина, і та краще могла б зорієнтуватися у просторі, ніж ці крилаті велетні.

Дракони, вихопившись зі своєї в'язниці, легко знялися в повітря, але що робити далі в цьому безкрайньому небі, ніхто з них не знав.

Хай-Тобі-Грець зі Спайком на спині потужно зринув угору. Він летів, летів, летів, прошиваючи хмари, ніби гігантська зелена голка, і, нарешті, пронизав наскрізь усі шари снігових хмар. Виринувши з них, гігант опинився над нескінченним волокнистим хмарним морем. Воно тяглося у всі боки до самого обрію. Хмари, хмари... і більш нічого. Тріщав мороз, ясно світили зорі, блідий байдужий місяць марно сподівався зігрітися, загортаючись в легенькі шматочки хмарного дріб'язку.

Хай-Тобі-Грець був готовий долати будь-які відстані, але не знав, у якому напрямку треба рухатись.

«На південь, нам треба на південь!» — сам собі нагадував велетень, але де той південь, було зовсім не зрозуміло. Дракон марно крутився на місці, пірнав у хмари і знову виринав, аж доки нарешті зрозумів, що остаточно загубився.

— Нічого, Спайку, нічого, не хвилюйся, — мурмотів велетень, — зараз ми когось з них знайдемо. Однак Спайк був непритомний і не міг нічого відповісти. І тоді Хай-Тобі-Грець, здоровезний, дужий дракон, уперше в житті шалено злякався й заревів на всю міць свого могутнього голосу:

— МИХАСЮ-Ю-Ю!!! ХОМ-О-О-О!!! ПИ-И-И-Х!!!
ЛИХОМА-А-А-НКО!!! ДЕ ВИ-И-И-И-И?!!

Страхітливе ревище громом прокотилося над містом, і мешканці столиці здригнулися в своїх затишних ліжках, бурмочучи у напівсні: «Ти диви, який зимовий грім...».

* * *

А Лихоманці теж було непереливки. Їй довелося нести сплячого Котьку, тому золота драконка не могла летіти швидко.

Опинившись у холодному тумані, малюк прокинувся й заплакав.

— Мамо! Ма-а-а-амо! Хочу до мами! МА-А-А-А-МО!

— Ну-ну, маленький, не плач, — колисала його Лихоманка. — Та де ж це всі поділися?! Гей! Ми тут!

Вона кружляла над самими дахами, чіпляючи хвос-

том димарі. Котька розійшовся не на жарт, за його пронизливим верещанням Лихоманка взагалі нічого не могла почути. «Сердешний малюк, він, мабуть, голодний, — міркувала драконка. — І як це я не здогадалася взяти хоча б яблуко на дорогу».

Зненацька вони натрапили на сяючу верхівку головної ялинки, що височіла на Майдані Незалежності.

— Не треба плакати, ось подивися, яка ялинка — диво! Яка цяця — дивись, як блискотить! Он які кульки! А он, бачиш? Святий Миколай несе дарунки малому Костику...

Котька трохи вгамувався і, схлипуючи, втупився круглими оченятами у те новорічне диво. І Лихоманка, трохи не плачучи від розпачу, так і кружляла навкруг ялинки, не знаючи, що робити далі, адже вона ще не була дорослою і досвідченою драконкою.

Черговий міліціонер на Майдані Незалежності, споглядаючи її маневри біля різдвяного дерева, затулив обличчя руками і подумав: «Пора змінити роботу, бо ці нічні чергування точно доведуть мене до божевільні».

* * *

Сестрам-лимонкам було трохи легше, бо вони трималися разом. Близнючки були надзвичайно дружні, майже нерозлучні, і летіли, міцно вхопивши одна одну за лапу. А отже, зрозумівши, що загубилися, вони одразу почали одна одну заспокоювати.

— Не хвилюйся, Скіпко, ми їх швидко знайдемо!

— Не переймайся, Скалко, все буде добре, от побачиш!

— Вони всі десь поруч, Скіпка!

— Вони нізащо нас не покинуть, Скалко!

Сестри згори невпевнено поглядали на київські вулиці. Там, унизу, було темно, сиро й незатишно, скрізь стриміли купи брудного снігу, поміж якими зрідка проповзали якісь дивні тварини, що освітлювали собі шлях палаючими очима.

Невдовзі драконки опинилися над верхівками високих дерев. Це був Ботанічний сад, той, що за університетом, але Лимонки цього не знали, вони лише чули колись, що десь є ліси, де росте багато дерев.

— Здається мені, що це ліс, — зауважила Скіпка.

— Звісно, ліс! — підтримала сестру Скалка.

— Як ти гадаєш, Скіпка, чи варто нам і далі ширятися у цій темряві?

— Зовсім не варто, Скалко!

— Тоді, Скіпка, може, почекаємо світанку в цьому лісі?

— Авжеж, це розумне рішення, Скалко!

І лимонні близнючки влаштувалися на гілці великого дерева, яка загрозливо прогнулася під їхньою вагою. Сестри пригорнулися одна до одної, щоб було тепліше, і приготувалися чекати ранку.

Поодинокі закохані пари, що затрималися в романтичному тумані Ботанічного саду, миттю дременули до виходу, побачивши на дереві дві велетенські крилаті лимонно-жовті істоти.

А Гарбузяний Пих не квапився покинути місце свого ув'язнення, бо захопився спогляданням пожежі крамниці «ELITE». Він, як і всі його родичі — червоні флами, найбільше в світі любив яскраве полум'я, і ось тепер, ширяючи над вогнем, серед іскор, попелу та задушливого чадного диму, почувався абсолютно щасливим. Дракон захоплено споглядав за діями пожежників, йому надзвичайно подобалися їхні блискучі шоломи.

Він пильнував, щоб полум'я не згасло.

«Як би я хотів потоваришувати з цими відважними хлопцями! Їм так подобається гасити полум'я! Ми могли б так класно порозумітися — я підпалював би, а вони — гасили, і всі були б задоволені». Пих уявив, як він мчить вулицями міста разом зі своїми новими друзями на отій здоровенній червоній машині з сиреною...

Проте пожежники ніяк не могли второпати, що ж це відбувається: щойно їм вдається погасити якусь частину будинку, як з диму зненацька виринає щось незрозуміло-червоне, вивергає потік полум'я і знову підпалює те саме місце?!

***

Хомі, на відміну від інших, уже не раз доводилося літати вночі над Києвом, бо Михась часом випускав свого вихованця погуляти. Навіть з обережком одягу в лапах він вільно почувався в польоті і непогано знав дорогу додому — до спільного дому братів Вербицьких.

Трохи пометушившись у хмарах і покричавши у всі боки, Хома вирішив: «Якщо Михась мене шукатиме, то, мабуть, здогадається, що я чекаю на нього вдома».

Фруктовий дракон досить швидко відшукав рідний дах. Проте заявитися просто в квартиру без своїх братів він, звісно, не наважився, і тому відшукав нагорі знайомий димар. Втомлений Хома кинув на засніжену покрівлю Михасеву куртку, сів на неї, при-тулювся до теплого цегляного комина, заплющив очі й незчужся, як задрімав.

Йому наснилася святкова новорічна вечерея і весела родина Вербицьких за столом. Тато показує фокуси, Михась грає на вуркоті, а він, Хома, співає. Котька просто верещить від радості і стрибає на пружному дивані... А матуся як постаралася! На столі — голубці, морквяні котлети, салатів — яких забажаєш, помаранчеві купи апельсинів і мандаринів, жовті півмісяці бананів, різнобарвні соки у високих склянках, а головне: на круглій розписній тарелі — рум'яний яблучний пиріг, такий духмя-а-а-ний...

***

На відміну від Хоми Михась так само, як і інші дракони, уперше опинився в небі. Йому знадобився певний час, щоб опанувати власні крила. Перші хвилини п'ятнадцять він то валився вбік, то крутився дзигією, то перекидався через голову. Зрештою дракон-хлопчик зміг-таки відновити рівновагу. Він гордовито описав коло над столицею, відчуваючи себе мало не орлом, і лише тоді раптом зрозумів, що залишився сам.

«Невже вони самі подалися в Крим, а мене покинули? — стривожено подумав Михась. — Не може бути! А Котька? Хіба вони забрали б малюка з собою, не спитавши мене? Ні, хто завгодно, але Хома ніколи б не погодився летіти без мене. Так, без паніки, треба лише зосередитися й здогадатися, де він може мене чекати? — і одразу ж відповів собі: — Звісно, вдома».

Згори Київ був зовсім інший — засипані снігом дахи, церковні золочені бані, шпилі, а поміж ними де-не-де бовваніли височезні новітні будинки-хмародери. Якби Михась не народився в цьому місті і не знав його так добре, то, певно, заблукав би, як усі інші дракони, але йому, з діда-прадіда киянину, варто було кинути побіжний погляд на гостроверху вежу неподалік, і одразу ставало зрозуміло, що це «дім Барона» поблизу Золотих воріт, а отже, лишалося тільки розвернутись і летіти уздовж Ярославового Валю в напрямку свого дому.

Невдовзі хлопчик-дракон упізнав свій двір і будинок, де минуло все його життя. Дім спав, лише вікна їхньої квартири яскраво палахкотіли серед суцільної темряви. Батьки, певна річ, не сплять, хвилюються — ще б пак, адже в них пропало аж двоє синів. Ох, як же йому хотілося зараз опинитися поруч з батьками в теплі рідної домівки, однак не міг же Михась у драконячому вигляді з'явитися вдома. Навіть не можна собі уявити, що сталося б з мамою, якби синя драконяча пика раптом з'явилася у вікні, — на жаль, на відміну від Хоми, він не вмів вдавати собаку. А якби й умів, то хіба б це вирішило проблему? Михась важко

зітхнув, піднявся вище і вмить угледів на покрівлі міцно сплячого грушевого дракона.

— Гей, Хомо, покидайся! — термосив його Михась.

— Принеси мені банан... і грушу... а ще шматок пирога... отого, що з яблуками... — сонно мимрив Хома.

— Багатенько ти хочеш. Я б і сам не відмовився від пирога, — зауважив старший брат.

— Що?! Де?! — підскочив Хома й нарешті збагнув, де він тепер перебуває.

Грушевий протер лапами очі й позіхнув:

— Нарешті ти знайшовся!

— А де всі? — спитав Михась, обіймаючи брата.

— Хіба ти не бачиш? Хмари, туман, ще й темрява хоч в око стрель, от усі й загубилися. Сюди вони, звісно, ніяк не дістануться, бо нічогісінько не знають про наш будинок.

— Погано. І де тепер їх шукати? Ти ж знаєш, якщо ми до світанку не доправимо Спайка в Крим, він загине. Що я тоді скажу Олелькові? — зітхнув Михась.

— Скажеш, що ти неорганізований і безвідповідальний нехлюй, — раптом долинуло з димаря.

Щось зашаруділо, і з отвору виліз крихітний сердитий дідок. Старий влаштувався на верху комина і несхвально втупився в драконів з-під кошлатих брів.

— Домінус Верба! — разом вигукнули брати Вербицькі.

21. Чудернацька штуkenця

— Чудово! Просто молодці! Більших дурощів накоїти було неможливо! — з прикрістю пробуркотів домовик, розглядаючи двох грушевих драконів, що винувато похнюпилися обабіч димаря. — Як ти примудрився втратити людську подобу?

— Це сталося через чарівний барабан... — ледь чутно прошепотів дракон-Михась.

— Роззява. Хоча б батьків пожалів. Вони вже обдзвонили всіх друзів, родичів і знайомих, а тепер дзвонять вже в лікарні та морги. Де малий?

— Він з однією... дівчиною, — Михась не наважився зізнатися, що довірив молодшого брата малознайомій дракониці. — Винні ці дурнуваті хмари, ми втратили зв'язок саме через них! Що тепер робити?!

— Звісно ж, розігнати хмари.

Брати Вербицькі витріщилися на Домінуса Вербу, намагаючись збагнути, чи не кепкує він з них.

— Ви інструмент часом не загубили?

— Який інструмент?

— Вурко́ту.

— Знушаєтесь? До чого тут...

— Діставай.

Спантеличений і роздратований Михась витяг з-під Хоми куртку і намацав у кишені вуркóту. «Певно, старий зовсім з глузду з'їхав — навіщо йому саме зараз знадобилася вуркóта?» — сердито думав Михась.

— Поглянь на неї. Тільки уважно, — наказав домовик.

Михась знизав плечима, невдоволено смикнув хвостом, але послухався.

Чудернацька штуkenція ця вуркóта — не розбереш: це сопілка чи маленька кобза. А зроблена сяк-так — сіра подряпана деревина, замотана неохайною волохатою мотузкою... І раптом він збагнув — і деревина, і мотузка, і робота — усе точнісінько таке, як у знищеного чарівного барабана.

— Ну що, дійшло нарешті?

— Це... це...

— Так, це чар. І підкоряються чару не лише дракони, а й взагалі будь-які стихії. Вилазь сюди на димар. Так, заплющ очі. А тепер уяви собі погожу ніч: легенький морозець, повітря прозоре, в небі розсипи зірок, місяць у золотистому колі — і грай! — наказав Домінус Верба.

Михась подув у чар-вуркóту, і з неї полилася нявчально-мурчальна музика, що текла й текла, як вода. А коли він розплющив очі, навкруги мерехтіла зірками ясна зимова ніч.

— А де поділися хмари?

— Та хутенько попхалися на північ, — пояснив Хома. Він якось дивно поглядав на старшого брата. — Погода — клас! Легенький морозець... А, до речі, тобі не зимно?

І тут Михась збагнув, що, справді, увесь аж труситься від холоду. Особливо лапи. Хлопець глянув униз і враз побачив, що це зовсім не драконячі лапи, а звичайні людські ноги. Він знову був людиною і стояв на верхівці димаря, голяка на морозі!

— Ти змінився, як тільки почав грати на вуркоті, — зауважив грушевий дракон.

— Навігатором може бути тільки людина, бо так належить, — пробуркотів домовик. — Почекайте, я миттю! Домінус Верба прудко сховався в димарі.

Михась відчував, що зараз просто перетвориться на шматок криги. Мороз жорстоко щипав його за боки, і як тут було не пошкодувати про товсту драконячу шкуру, яка надійно захищала від холоду. Хлопець накинув куртку на голе тіло, скоцюрбився, обхопив себе руками і, цокаючи зубами, притулився до димаря.

— С-с-слухай, Хомо, а що там таке с-с-с-старий б-б-б-бовкнув про Навігатора?

— Ти ще не зрозумів? Ну ти даєш! Хіба не пам'ятаєш, як Хай-Тобі-Грець розповідав, що той, хто має чар, набуває особливої влади над драконами і має особливі обов'язки перед ними. І зветься він Навігатором драконів? Хіба вуркота не чар?

— Ч-ч-чар.

— Отже, ти — Навігатор драконів.

У димарі знову зашаруділо і звідти вигулькнув домовик, обтяжений купою згортків. З одного спокусливо виглядали банани.

— Навіть не чекав! — зрадів Хома, простягаючи лапи до клунка. — Ви такий милий, пане Домінусе!

— Прибери свої пазурі, ненажеро, — буркнув домо-
вик. — Це — малюкові. А тобі ось — яблуко.

Грушевий ображено набурмосився, але яблуко впій-
мав і одразу захрумкотів.

— Михасю, ось твій одяг. Вдягайся швидше, бо ти
вже аж посинів з холоду, — старий кинув хлопцеві
найбільший згорток.

Михась поспіхом натягнув на себе светра, штани,
теплі вовняні шкарпетки, чоботи, куртку й шапку, ще й
замотався шаликом. За якусь хвилину-другу нарешті
трохи зігрівся і знову виліз на димар.

— Хоч ніч тепер і ясна, але я все одно не бачу жод-
ного дракона.

— То поклич їх. Ти ж маєш чар, ти ж — Навігатор.
Вони неодмінно мають тебе почути.

Хлопець покрутив у руках саморобну чудернацьку
штуковину.

— Позвати? А як?

— Просто грай. Зрозумій нарешті, вуркóта — це не
просто якась деренчалка, це — чар, а отже, вона сама
обирає потрібну музику.

Михась приклав до губ химерний інструмент і по-
дув. Вуркóта зненацька заспівала кумедним дитячим
голоском:

— До мене! До мене! До мене!

Начебто й співала вона не надто гучно, але...

Спочатку просто в zenіті зіркового неба, деś по-
близу Веги, з'явилася маленька зелена краплинка,
яка швидко збільшувалася, і ось на їхнє подвір'я гучно,
аж земля здригнулася, приземлився Хай-Тобі-Грець.

Хоч гігант і стояв на землі, його рогата мордяка опинилася на рівні даху п'ятиповерхового будинку.

Тоді з того боку, де вдалині палахкотіла заграва пожежі, раптом вихопився закіптюжений, оповитий іскрами Пих, а потім майже одночасно з-за покрівель випурхнули Лихоманка з Котькою в лапах і лимонні сестри.

— Не сюди! Сюди не сідайте! Дах розвалите! — люто замахав на драконів руками Домінус Верба. — Он на ті дерева.

Добре, що хоч дерева, які росли впритул до будинку, були старі, великі й міцні, але й вони сильно зігнулися, обсипаючи з гілок сніг під вагою крилатих ящурів. Однак Хай-Тобі-Грець так і залишився стояти на землі, бо навряд чи знайшлося б дерево, здатне його витримати.

25. Навігатор Драконів

— То ти, виходить, Навігатор? — прогрімів Хай-Тобі-Грець, роздивляючись вуркоту в руках Михася. — Я здогадувався, бо щось таке особливе в тобі було...

— Навігатор? Мені завжди здавалося, що Навігатором має бути людина доросла, досвідчена, — промовила Лихоманка, з сумнівом придивляючись до не надто солідної постаті хлопця.

— Та хіба ж це Навігатор? Сміх та й годі! Ні, це не серйозно! — гаряче підтримав її Гарбузяний Пих.

— Навігатор має бути розумний!

— Навігатор має бути мудрий!

— І кмітливий!

— І освічений!

— І обізнаний!

— І далекоглядний!

— І пильний!

— І завбачливий!

— А ти хіба такий? — наперебій загукали сестри Лимонки.

— Та про що мова?! Звісно, він не годиться на Навігатора! — знову озався Гарбузяний Пих.

Михась і сам розумів, що не підходить для такої відповідальної ролі, але все одно вислуховувати таке було образливо. Хлопцеві стало прикро.

«Ну й нехай. Нехай собі роблять що хочуть, нехай шукають когось кращого... Якби не Котька, я зараз взагалі розвернувся б і пішов собі додому, а вони хай самі про себе дбають. Але Спайка шкода... Поки вони сперечатимуться, він може загинути. До ранку конче треба доправити його в Крим. Цікаво, а як вони збираються знайти шлях на південь? Вони ж зовсім не знають, куди летіти, — он заблукали навіть над містом, а перетнути цілу країну?»

Михась стояв, обіпершись спиною на димар, і крутив у руках чар-вуркоту.

— Не підходить? Тут немає інших Навігаторів, щоб ви могли обрати собі до вподоби! — суворо озвався Домінус Верба. — Ви знаєте, куди треба летіти, щоб потрапити в заповідник? Ви вмієте читати мапу? А от він уміє. Мусите вибирати: або з таким Навігатором, або блукати зовсім наосліп.

Дракони принішкли.

— Та Михась у мільйон разів розумніший за будь-кого з вас! — обурився Хома. — Якби не він, ви й досі б сиділи за ґратами, чекаючи своєї черги, щоб стати валізами й чобітьми!

— Михасю, а ти справді знаєш, куди нам летіти? — спитала Золота Лихоманка.

— Можеш відшукати дорогу до Криму?

— Або хоча б з'ясувати, де той південь? — очі крилатих чудовиськ запитально втупилися в хлопця.

Михась збентежився. Ні, взагалі-то в нього завжди були добрі оцінки з географії, але Крим — це справді далеко.

— Ось тобі мапа, — домовик квапливо тицьнув хлопцеві в руки ще один згорток. Там були ліхтарик і мапа України, яка зазвичай лежала на татовому робочому столі.

Михась розгорнув аркуш. Пляма світла ковзнула по намальованих рівнинах і річках на південь.

— Знаю! Треба рухатися уздовж Дніпра! Вийде невеличкий гак, але Дніпро тече на південь, і якщо триматися річища, то точно не заблукаєш навіть у темряві.

— Ну ось все й з'ясувалося, — підсумував Хай-Тобі-Грець, — хто прокладає курс і має чар — той і Навігатор. Ясно, що нам без Михася ніяк не впоратись.

— Не хвилюйся, ми будемо тобі допомагати, — пообіцяла Лихоманка.

— Вітаю тебе, Скіпко, у нас таки є Навігатор! — радісно вигукнула Скалка.

— Ми таки його отримали! — відгукнулася Скіпка.

І сестри Лимонки міцно потиснули одна одній лапи.

— А я не згоден! — вибухнув Пих, розсипаючи на всі боки хмари іскор від обурення. — Хай покаже дорогу, але вважати його Навігатором — не згоден! Я його не слухатимусь! І він не має права використовувати свій чар до мене, бо я цього не хочу!

— Та ти можеш і взагалі лишатися тут або мандрувати самотійно! Теж мені гаряча цяця! — фиркнув Хома.

Флам і грушевий настовбурчили гребені, дихнули один на одного полум'ям і мало не зчепилися, але їх спинив домовик, сердито крикнувши:

— Ану цитьте! Йдеться про життя Спайка, вашого товариша, а ви поводитесь, мов скажені коти!

— А я все одно його не слухатиму, — просичав Гарбузяний Пих і відвернувся.

Домовик оглянув драконів, що розташувалися навкруги будинку, і занепокоєно спитав:

— А де ж найменший Вербицький? Можу я нарешті його побачити?

Лихоманка спурхнула з дерева і піднесла Котьку до самого димаря, аби Домінус Верба міг переконатися, що з малим усе гаразд.

Драконеня безтурботно спало. Воно було премиле, світло-блакитне, ще й усе мерехтіло й мінилося відображенням зірок і місячного світла, але старий домовик чомусь не зрадив, а навпаки, ще дужче спохмурнів:

— От лихо! Сердешний Костик! Бідолашна мати! А все твоя легковажність, Михасю! Це завдяки тобі малий скуштував драконячого насіння. Та що тепер балакати?! Ось, візьміть малому на доріжку, — старий простяг Лихоманці клунок з бананами.

Потім домовик оглянув Спайка, похитав сивою волохатою головою й рішуче наказав:

— Летіть мерщій у заповідник, бо морок довго не протягне. Та не забудьте там спитати, як повернути найменшому з Вербицьких людську подобу.

І справді, треба було поспішати, бо на білій пов'язці непритомного Спайка невпинно збільшувалися плями, схожі на лиховісні пурпурові квіти.

— Лишилося тільки одне запитання: як ти тепер

літатимеш без крил? — стурбовано поцікавився Хома, скося поглядаючи на Михася.

— Ну, з цього приводу перейматися не варто, — знову втрутився Домінус Верба. — Полетиш на котромусь із цих крилатих велетнів. Хто хоче допомогти Навігаторові?

— Я!

— Ні, я!

— Я краще літаю!

— Я краще!

— А зате в мене на спині зручніше сидіти!

— Михасю, йди-но до мене!

— До мене! — навперебій загукали дракони.

Михась обрав Хай-Тобі-Греця, бо так було легше спостерігати за станом Спайка. Хлопець доволі затишно влаштувався на шиї велетня, поміж двома шпичаками гребеня, неначе в сідлі.

— То як — летимо?

— Ой, сміхота — і оце Навігатор?! — дошкульно зареготав Гарбузяний Пих.

— Тут є частка правди, Михасю, — зауважив Домінус Верба. — Ти не просто на прогулянку вирушаєш. Ти тепер командир загону, а отже, мусиш чіткіше подавати команди. Ану, спробуй ще раз.

Михась прокашлявся, набрав повні груди повітря:

— Дракони, вперед! — гукнув Навігатор і підніс до вуст чарівну вуркоту.

Гримнув знаменитий драконячий похідний марш «Вгору, крилаті!» — і цього разу вуркота лунала так, ніби грав цілий оркестр.

Під звуки урочистої музики швидкість драконів у польоті одразу вирівнялася. Увесь загін, синхронно змахуючи крильми, плавно зринув над Києвом, наче ескадрилья* під час військового параду, і полинув до Дніпра.

Крихітний старий домовик ще довго сидів на димарі, споглядаючи, як у темному небі серед зірок тане вервечка кольорових плям, і хитав волохатою головою, і супив брови, і смикав себе за вуса, і сердито мурмотів:

— Навігатор... теж мені... Навігатор — ще молоко на губах не...

---

*Ескадрилья — загін літаків.

Частина II

Сягнути
місяця

26. Гарбузяний Пих та оптичні ілюзії

Тут, угорі, було холодніше, ніж у місті. Ліворуч у райдужному колі линув ясно-білий місяць, колючі холодні зорі густо обсіпали небо, Чумацький Шлях примарним мостом вигнувся над головою, а глибоко внизу чорним атласом вилискував Дніпро. Цього року ще не було великих морозів і ріка ще не замерзла. Білі засніжені береги виразно окреслювали оксамитово-темну воду з металевим вилиском місячної доріжки.

Раніше Михася, може, й лякала б ця запаморочлива безодня внизу, але під час свого короткого перебування драконом він позбувся страху перед висотою, тому тепер почувався цілком добре.

Хлопцеві було затишно на спині в Хай-Тобі-Греця. В обличчя дув крижаний вітер, зате спина велетенського дракона була тепла, майже гаряча.

Зазвичай рептилій називають холонокровними, але вогнедихі дракони не просто теплокровні, а навіть гарячокровні. Тому їм не страшний ніякий мороз. Мандрувати взимку на такому драконі — все одно, що на теплій печі. З велетенської пащеки Хай-Тобі-Греця раз у раз вихоплювалися клуби пари, поряд пихкотіли

інші крилаті ящури, але найкрасивіше виходило в Гарбузяного Пиха, бо він разом з парою видихав ще й цілі хмари сяючих іскор. Проте червоний флам тримався осторонь, усім виглядом даючи зрозуміти свою цілковиту незалежність.

У химерному світлі повного місяця й оцих Пихових феєрверків Михась знову розгорнув мапу, присвітив ліхтариком. Ага! — ось щойно вони проминули останній київський міст.

Праворуч жорстким хутром настовбурчилися ліси Кончі-Заспи. Дніпро раптом змінився і більше не нагадував гладеньку стрічку, бо тут примхливі води утворили таку неймовірну кількість проток, затонів, заплав і рукавів, що річка згори почала нагадувати чорне мереживо.

— Ох, яка я щаслива, що не перетворилася на кілька сумок та чобітків і можу усе це бачити! — захоплено промовила Лихоманка, міцніше притискаючи до себе сплячого Котьку й милуючись пейзажем.

— Світ, виявляється, таки величезний!

— Він — гігантський!

— Просто неоглядний!

— А скільки тут усього цікавенного!

— Неймовірного!

— Незбагненного! — наперебій зацокотіли Лимонки.

— Михасю, а як називається оте, що блискотить у нас над головою? — спитав Хай-Тобі-Грець, підіймаючи вгору величезну рогату голову.

Хлопець не встиг відповісти, як втрутився Хома:

— Ха! Та невже ти не знаєш? Ну як таке можна не

знати? Це — зорі! Зірки! Вони завжди прикрашають небо вночі!

— Гарні... Горять... Блимають...

— А вони з чого, з вогню? — раптом зацікавився Пих.

— Вони... світять і... яка тобі різниця? — знітився грушевий дракон.

— Ну ти й знавець! — ущипливо всміхнулася Лихоманка.

— Ти маєш рацію, Пих, вони справді з вогню. Це такі собі величезні вогняні сонця. Вони в мільйони разів більші за нашу Землю. Просто зірки неймовірно далеко, на іншому кінці Галактики, тому й здаються такими маленькими сяючими цяточками. Там, у Всесвіті, є безліч світів, таких, як наш, — спробував пояснити Михась, згадуючи татові оповіді.

Усі дракони закинули голови вгору, споглядаючи зоряне безмежжя.

— І десь там, мабуть, є й інші дракони? — замислено промовила Лихоманка.

Михась не був певний, але щоб не розчаровувати її, погодився:

— Всесвіт такий нескінченний, що, мабуть, десь є.

— Але оцей гігантський ліхтар зовсім не так далеко, кілометрів з п'ять, не більше, — Пих показав у бік Місяця. — Зараз я його принесу й мандрувати буде веселіше! — Червоний дракон зірвався з місця і, перш ніж його встигли зупинити, помчав до ясного кола.

— Стій! Стій! — гукнув Михась. — Це не ліхтар! Зачекай!

Але флам його не слухав і щосили гнав до Місяця,

лишаючи за собою хвіст з червоних іскор та диму, наче навіжена комета.

— Спиніть його! Місяць дуже далеко! Далі, ніж він може уявити! І там немає повітря! Він задихнеться! — злякано гукнув хлопець. Мабуть, треба було використати чарівну вуркоту, але Михасеві не хотілося застосовувати чар після того, як Пих відмовився визнавати його Навігатором.

Хома із сестрами Лимонками чимдуж кинулися навздогін. Переконати Гарбузяного Пиха виявилось зовсім не просто, і їхня суперечка мало не перетворилася на бійку. Михась, Хай-Тобі-Грець і Лихоманка споглядали за ними на тлі місячного диску.

Нарешті дракони повернулися, з усіх боків оточуючи Пиха, щоб не втік.

— Він не хоче вірити, що Місяць дуже-дуже далеко!

— Він хоче вхопити Місяць у лапи! — верещали Лимонки.

— І як ти гадаєш, нетямо, якого він розміру?! — дратувався Хома.

— Та це ж і так видно — не більший за футбольний м'яч! — не здавався Гарбузяний Пих, потужно вибухаючи іскрами від обурення.

Навігатор драконів тяжко зітхнув. Він, звісно, з самого початку розумів, що з цими незвичайними істотами буде непросто. Адже вони тільки на перший погляд великі й небезпечні чудовиська, а насправді це лише драконячі діти, які вперше опинилися в широкому світі.

«Може, я й справді не дуже підходжу на роль Навігатора, але все одно знаю більше, ніж будь-хто з них.

Проте мушу навчитися краще їх розуміти, бо інакше біди не оминуть».

— Послухай, Пих! Місяць — це не ліхтар, це — інший світ, такий самий, як наша Земля, тільки трохи менший. Однак там немає ані повітря, ані води — отже, немає й життя. Тому якби ти, припустімо, навіть долетів до Місяця, то опинився б серед мертвих гір, вкритих космічним пилом.

— А чому ж я тоді явно бачу, що він зовсім поряд?! — роздратовано спитав червоний дракон.

— Здається, це називається «оптична ілюзія», ну, коли на око щось видається не таким, як є насправді. Ні, чесно, Місяць — супутник Землі, і він дуже-дуже далеко.

— І ніхто ніколи так на ньому й не побував?

— Чому ж не побував? Люди колись туди літали на космічному кораблі. Вони його дослідили і повернулися на Землю, переконавшись, що життя там неможливе.

Гарбузяний Пих довго дивився на сяюче коло.

— А мені щось не віриться. Мабуть, ти сам нічого не знаєш, от і вигадуєш всілякі нісенітниці про інші світи.

— А я пригадую, що колись бабуса розповідала, ніби Місяць — це батьківщина драконів, — зненацька промовила Лихоманка.

На відміну від Хай-Тобі-Греця, Пиха та Лимонок, які народилися в майстерні Амура Галанта, Лихоманку ще зовсім малою разом з бабусею зловили браконьєри в Склеястих горах і контрабандою доправили до

Києва. Поки стара дракониця була жива, вона розповідала своїй онуці та іншим бранцям безжального галантерейника драконячі казки й легенди. Тож саме завдяки Лихоманчиній бабусі малі ув'язнені драконята й змогли довідатись про життя своїх вільних предків, дізналися про драконські закони і вивчили рідну драконячу мову.

— Так, я теж чув ті розповіді, — кивнув рогатою головою Хай-Тобі-Грець.

Цей зелений велетень, мабуть, ліпше за всіх засвоїв уроки Лихоманчиної бабусі. За віком він був трохи старший за інших бранців Амура Галанта.

— Лихоманчина бабуса казала, що там, на зворотному боці Місяця, є дивовижна країна, де мешкають усі чарівні істоти з планети Земля. Колись вони мушили туди перебратися, щоб не заважати розвитку людства. Там мешкають дракони й чарівники, а також чимало різних дивовижних створінь, про яких тут тепер згадують лише в казках.

— Та я сам власними очима дивився в телескоп на Місяць, — заперечив Михась. — Там нічого немає, окрім мертвого каміння!

— А люди й не мають нічого помічати, бо чарівники навмисно створюють для них, як ти Михасю кажеш, «оптичну ілюзію». Лише завдяки їхнім чарам Місяць здається порожнім і неживим. Чародії зумисне ховаються, щоб люди не ніяковіли від усвідомлення, що вони постійно перебувають під наглядом. Але мешканці Місяця пильно споглядають за всім, що відбувається на Землі і, при потребі, якщо, не дай Боже,

скоїться якесь величезне лихо, маги й дракони одразу прийдуть на допомогу людству.

Михась слухав і поблажливо усміхався. Він розумів, що це лише казки. Колись вони з татом відвідали планетарій і там крізь окуляр телескопа хлопець мав змогу побачити мертву пустелю Місяця. Проте він утримався від подальших спростувань тих нісенітниць — хай собі помріють про чарівну батьківщину драконів.

— А яка вона, та країна магів і драконів? — схвилювано запитав Пих, не відриваючи очей від Місяця.

Флам потрапив у драконарій Амура Галанта останнім, коли старої дракониці вже не було, і не мав змоги чути розповіді про батьківщину драконів.

Але Золота Лихоманка пам'ятала.

— Ой, вона неймовірна! Така дивовижна! Така химерна! — захоплено проголосила дракониця. — Уяви собі: там живуть не лише чарівники й дракони, там ще є крилаті леви і єдинороги, кентаври та гарпії, русалки, мавки і безліч інших чудернацьких істот. Чарівники постійно хизуються своєю майстерністю один перед одним, і через те Місячний світ сповнений нескінченними дивами. Ті чародії страшенно примхливі, і через те в КРАЇНІ-ПО-ТОЙ-БІК-МІСЯЦЯ усе безперестанку змінюється. Навіть будинки там мають здатність перепурхувати з місця на місце, навіть дерева блукають, тому постійних краєвидів немає. Кожний ранок чародії починають зі створення нового пейзажу, але до вечора він обов'язково перетворюється на інший. У них все залежить від настрою: сьогодні

на цьому місці гора, завтра — озеро, а післязавтра — ліс. Принаймні так нам оповідала моя бабуса. А де тут казка, де правда — цього я вже не знаю.

— Колись я зберуся й таки гайну на Місяць, — сказав Пих. — Хочу на власні очі побачити Батьківщину Драконів!

— Гляньте! Гляньте! — загукали сестри Лимонки, — Он там, під нами внизу, ще одна Батьківщина Драконів!

Вони пролітали над широкою заплавою Дніпра, і в його спокійних агатових водах відбилося світле коло.

— А й справді ще один Місяць! Ну, якщо він внизу, а не десь у Всесвіті, то це вже точно ліhtar! — упевнено вигукнув Гарбузяний Пих і круто спікірував униз.

Гуп-хлюп! Чорний атлас ріки сколихнувся і розбігся широкими колами. За мить вода збурилася, закипіла, і з неї в клубах пари виринула голова Пиха. Дракон кашляв, відпльовувався, бив хвостом, крильми і лапами по воді. Нерозважливий флам не міг самотужки зринутися в повітря, бо в холодній воді швидко втрачав сили. Яскравий колір його шкіри тьмів на очах.

— Рятуйте, мерщій, бо він потоне! — злякався Михась.

— От бовдур! Спочатку робить, а потім думає! — обурився Хома. — Дівчата, ану хапайте цього дурка за передні лапи, а я беру на себе його хвіст!

Скіпка зі Скалкою стрімко знизилася і вхопили паливоду за лапи, а Хомі після короткої боротьби таки пощастило впіймати хвоста. Драконам довелося добряче побовтатись у крижаній воді, доки вони нарешті підняли Гарбузяного Пиха в повітря.

Усе навкруг одразу затяглося туманом — така потужна пара валила від невдатного потопельника.

— Мабуть, нам варто десь приземлитися, щоб він трохи очуняв? — запропонував Михась.

— Не треба, — присоромлено пробурмотів червоний дракон, продовжуючи парувати і кашляти. — Пустіть мене, я вже й сам можу летіти.

І справді, він знову почав вправно махати крильми і видихати іскри. За хвилину флам випустив з пащеки фонтан вогню і зізнався:

— Ох, мало не згас!

Якийсь час зграя крилатих ящурів летіла мовчки, але потім Гарбузяний Пих таки не витримав:

— Може, ти й тепер скажеш, що то була якась «оптична ілюзія»? — гукнув він до Михася.

— Звичайно. Це було віддзеркалення Місяця у воді. Якщо ти уважно подивишся у воду, то побачиш там і наші віддзеркалення.

Гарбузяний Пих подивився.

— Віддзеркалення! Оптичні ілюзії! Спробуй здогадайся, що тут справжнє, а що ні! — спантеличено замотав головою червоний дракон.

— На те в нас і є Навігатор, який про все це знає, — лукаво зауважила Лихоманка. — А що проголошує четвертий закон драконів? — «Слухайся Навігатора».

Пих набундючився, але згодом усе ж знехотя зронив:

— Добре, визнаю: ти — Навігатор.

27. Несхасливе кохання лимонних близнючок

— А чого це Дніпро так потовщав? Він тепер уже й на річку не схожий, радше на це, як його... озеро? — поцікавився Хай-Тобі-Грець.

— Це Канівське море, — Михась знову розгорнув татову мапу.

— Море? А де Дніпро?

— Канівське море — це і є Дніпро. Бачиш, отам, біля містечка, гребля? Якщо перегородити річище, то вода отак широко розливається й утворює водосховище. На Дніпрі аж п'ять морів-водосховищ. Київського ми не побачимо, бо воно лишилося північніше від столиці; ось це зветься Канівським, а ще буде Кременчуцьке, Дніпродзержинське та Каховське. Каховське з них найбільше.

— Це ж треба: аж п'ять морів крижаної води! — і Гарбузяний Пих здригнувся, згадавши своє мимовільне купання.

Розмова якось сама собою ущухла.

Було вже далеко за північ, і якби це була звичайна ніч, то Михась уже давно бачив би десятий сон. Втомлений пережитими пригодами, хлопець утрівся на теплій спині велетня й незчувся, як міцно заснув.

Що ж до Котьки, то малий давно вже спав, згорнувшись клубочком у лапах Лихоманки.

У Хоми теж злипалися очі, але грушевий намагався струсити з себе дрімоту, бо трохи соромився інших драконів. А їх зовсім не хилило до сну. Збуджені незвичним відчуттям волі, крилаті чудовиська бадьоро змахували крилами і завзято поглинали враження незбагненного вільного світу.

Та нарешті грушевий дракон знайшов вихід — зачепився однією лапою за довжелезний смарагдовий хвіст Хай-Тобі-Греця, заплющив очі і дрімав на льоту.

Отож зграя драконів линула над чорною водяною поверхнею у світлі повного місяця, а під нею нечутно рухалися шість крилатих віддзеркалень.

Михасеві снилося, що він вихователь у драконячому дитячому садку і йому ніяк не вдається впоратися з дюжиною галасливих драконят. Його вихованці гарчали, верещали, перекидалися, гасали над головою, шарпали один одного. Хлопцеві страшенно дошкуляв нестерпний гамір, але він ніяк не міг умовити малих чудовиськ сісти на килим і тихенько почитати книжку. «Тихіше, будь ласка! Хоч трохи тихіше!» — мурмотів уві сні драконячий вихователь.

Причиною такого тривожного сну, мабуть, був небиякий шарварок, що зчинився наяву неподалік від Навігатора.

Спочатку в повітрі полинув гучний низький гул:

— У-у-у-у-у-у! — виводив рулади нелюдський голос.

— Що це за мурчання?!

— А може — гарчання? — сполошилися сестри Лимонки.

— Я гадаю, це співи, — замислено мовила Лихоманка.

— Чиї співи? — зацікавився Гарбузяний Пих.

— Звісно, драконячі. Гляньте, гляньте — отам, ліворуч, срібний дракон! — озався Хай-Тобі-Грець і вказав на довгий сріблястий силует, що плив паралельним курсом.

Насправді ж це був, звісно, літак — аеробус 310, що виконував рейс 785/17 Київ–Стамбул. Із 148 пасажирів п'ятеро читали, двоє грали в шахи, троє бізнесменів підраховували прибутки, ще один юнак писав вірші на електронному планшеті, а решта просто дрімали в зручних кріслах. Красуні-бортпроводниці тихенько пліткували у своєму відсіку.

У штурманській рубці мирно світився зелений вогник автопілота*. Двоє пілотів і бортінженер з нудьги травили неймовірні байки. Командир, поблажливо поглядаючи на другого пілота — молодого недосвідченого лейтенанта Прохоренка, розповідав:

— Вперше це сталося над Берमुдами, рейс на Ванкувер. Пам'ятаєш, Петре?

Сивий бортінженер кивнув і усміхнувся — адже це був улюблений прикол, на який велися всі новачки.

— Йду за розкладом. Ніч така ясна, як оце зараз,

---

* Автопілот — прилад для автоматичного керування літаком. Часто політ триває кілька годин, і цей зручний пристрій допомагає пілотам не перевтомлюватися. Проте в екстрених випадках пілот має відімкнути автоматику й керувати самостійно. У сучасних літаках кнопку автопілота розміщено просто на штурвалі.

і раптом просто нізвідки виникає сяюча тарілка метрів з п'ятдесят завбільшки і йде паралельним курсом, справа...

Усі мимоволі глянули праворуч та так і остовпіли: у зоряному небі паралельним курсом летіла зграя різнобарвних драконів.

Дракони теж з цікавістю роздивлялися літак. Фюзеляж* аеробуса вкрився памороззю і виблискував у світлі місяця, мов діамант.

— Справді дракон! — зраділа Скіпка.

— Який гарнюсінький! Він просто сяє! — захоплено охнула Скалка.

— А які в нього охайні крильця!

— А хвостик як він бадьоро тримає вгору!

Мигнув проблисковий маяк.

— Бачила? Він мені підморгнув! — у захваті зойкнула Скіпка.

— А чого це — тобі? Я до нього ближче! Мене він першою побачив! — обурилася Скалка. — Ось бачиш, знову МЕНІ підморгнув!

— Але я трохи жовтіша за тебе й красивіша, тож він підморгує саме мені!

— Кажу ж тобі, мене він першою помітив! Це — мій дракон! — Скалка миттю ринула до аеробуса і вхопила його за крило.

— Може, тебе він і помітив першою, але вподобав саме мене! — заверещала її сестра і смикнула літак за інше крило — у свій бік.

---

* Фюзеляж — корпус літака.

— Ти брехуха! — заридала Скалка, тягнучи літак до себе.

— Сама брехуха! — залилася слізьми Скіпка, щосили шарпаючи крило у свій бік.

У салоні літака з полиць посипалися портфелі і київські торти. Світло замиготіло. Пасажири буцнулися лобами.

Зчинився жажливий лемент:

— Мамо! Мамо моя рідна!

— Господи!

— Господи, помилуй мене грішного!

— Алла!

— Айюха-р-Раббу Яссу!

— Ал масііх Ібну-л-лаах!

— Ірхаманії ана-л-хааті!*

І всі одночасно натиснули на кнопку виклику бортпровідника.

— Наталко! — гримнув командир до бортпровідниці. — Ти мусиш негайно заспокоїти пасажирів! Негайно!

Він марно намагався впіймати штурвал, щоб вимкнути автопілот і перейти на ручне керування, — літак немилосердно трясло й гойдало, штурвал крутився сам собою, і палець першого пілота ніяк не міг утратити на потрібну кнопку. Прилади на щитку збоже-

---

* «Айюха-р-Раббу Яссу!

Ал масііх Ібну-л-лаах!

Ірхаманії ана-л-хааті!» — мусульманська молитва, що має майже такий самий зміст, як і християнська «Господи! Помилуй мене, грішного!».

воліли: авіагоризонт ніби витанцьовував гопака, швидкість змінювалася щомиті, цифри на висотомірі стрибали, з усіх боків миготіли червоні вогники і пищали застережні сигнали. Досвідчений пілот облітав майже увесь світ, але вперше втрапив у таку жахливу ситуацію.

— А що я їм маю казати?! Що наш борт схопили крилаті чудовиська?! — обурилася бортпровідниця, з жахом споглядаючи, як за вікном лобового скла пілотської кабіни миготять лимонно-жовті лапи, крила та хвости.

А Лимонки тим часом усе завзятіше відпихали одна одну від аеробуса, і літак жорстоко тіпало й підкидало.

— Кажі пасажирам що завгодно, але щоб було тихо!

Стюардеса мужньо стрибнула в розбурханий салон і, щосекунди буцаючись об перегородки, чарівливо посміхалася:

— Шановні пасажири! Вас вітає авіакомпанія «Ейр Юкрейн»! — бум! — бум! — Наш політ протікає нормально! — бум! — Швидкість — 800 кілометрів на годину, температура за бортом — -34С! — бум! — бум! Тепер ми потрапили в короткотривалу зону турбулентності! — бум! — бум! — бум! Пристебніть, будь ласка — бум! — ремені — бум! Голови схиліть до колін — бум! — бум! — і накрийте згори руками! — бум! — бум! — бум! — бум! — бум! — Приємного вам польоту! — БАБАХ!!! БУХ!!! БУ-БУ-БУХ!!!

— Дівчата, чого ж ви так зухвало чіпляєтесь до незнайомого хлопця?! Де ваша дівоча гордість? — обурилася Лихоманка.

— Потримай, будь ласка, — попросила вона Хай-Тобі-Греця, обережно передала велетневі сплячого малюка, а сама гайнула до близнючок.

— Пустіть негайно! Ви з ним навіть не знайомі! Це непристойно! Що цей дракон про нас усіх подумає?! — Лихоманка почала розтискати лапи Скіпки, щоб відірвати її від крила аеробуса.

— Ми з ним покохали одне одного! З першого погляду! — ридма ридала лимонна драконка, чіпляючись за літак.

З іншого боку до другої сестриці підскачив Пих і теж почав відривати її від крила лайнера, розсипаючи іскри у небезпечній близькості від паливного бака.

— Не вірте їй, він кохає лише мене! Ме-не-е-е-е одну-у-у-у!!! — у відчаї захлиналася рясними слізьми Скалка.

Несамовиті волення зрештою збудили Хому. Він миттю збагнув, що відбувається, й собі кинувся рятувати літак.

— Дівки, ви зовсім подуріли! Це не дракон! Це машина! — горлав грушевий, але його ніхто не слухав.

Хома вчепився за кіль злочасного аеробуса, намагаючись утримати його на місці, однак певно зрушив рулі керування* і це спричинило шалене кружляння борту 785/17.

---

* Рулі керування — прилади для забезпечення стійкості в повітрі. Їх розташовано переважно у хвості літака. О, бачили б ви, як той сердешний борт 785/17 закрутило, коли я схопив його за хвіст і випадково зрушив ті пристрої!

Тепер лайнер підкидало й крутило на всі боки, наче дзигу. Пасажирів, хто не встиг пристебнути рятівні ремені, перевертало разом зі стюардесою в прохід, наче голубці на пательні. В салоні стояв суцільний вереск.

— Он, чуєш? Через тебе в красунчика буркотить у животі! — зойкнула Скалка і випадково зазирнула в ілюмінатор.

Те, що вона там побачила, вразило її в самісіньке серце.

— Сестро, сталося лихо! — заволатала драконка ще голосніше. — Ми покохали поганого хлопця! Він — людоджер! Він наковтався людей! Бачиш, он вони в ньому перетравлюються!

Тут в ілюмінатор зазирнула Скіпка, і сестри разом кинулися до носової частини фюзеляжу.

— Виплюнь!

— Негайно виплюнь!

— Хіба ти не знаєш, що перший драконячий закон проголошує: «Не їж людину»?!

Драконки щосили ляскали лапами по фюзеляжу.

Перед пілотами за склом гойдалися дві страхітливі жовті мордяки, що несамовито верещали, а жовті пазуристі лапи зі страшною силою ляскали літак. Ще мить — і лобове скло не витримає, лусне...

Згори на Лимонок налітав синій Хома й обурено репетував:

— Ідіотки! Це летюча машина! Транспорт! Розумієте? Транспорт!

Але кожен горлав своє і ніхто нікого не слухав.

Зрештою жакливе ревище збудило й Михася. Хлопець розплющив очі й від жаху ледь не звалився з ший Хай-Тобі-Греця: його підопічні в усі боки смикали літак!

— Що ви робите?! Припиніть негайно!!! — крикнув хлопець, але голос його безслідно потонував у несамо-витутому галасі повітряної баталії.

На щастя, Михась згадав, що він тепер Навігатор, і поспіхом видобув з кишені чарівну вуркоту. У морозному повітрі гучно пролунав клич «Всі до мене! До мене! До мене!»... Дракони миттю покинули аеробус і помчали до свого ватажка.

І саме тут ледь не сталося лихо, бо пошарпаний літак з диким виттям одразу почав завалюватись у крутий штопор*. Однак командирові аеробуса таки пощастило вимкнути автопілот, він переключився на ручне керування і вирівняв літак.

— Прохоренко, проси екстрену посадку в Дніпропетровську! — прохрипів командир, тремтячими руками щосили стискаючи штурвал.

Другий пілот надяг навушники:

— Зараз я диспетчеру розкажу про драконів — він точно здуріє! — не без задоволення зауважив недовідчений лейтенант.

— Лейтенант Прохоренко, ось саме зараз ви мусите вибирати, чого ви хочете: закінчити свої дні в божевільні або й надалі літати?

---

* Крутий штопор — якщо літак втрачає потрібну швидкість, то неминуче починає падати носом униз, обертаючись навкруг себе. Тут найважливіше вчасно вийти з піке, не сягнувши граничної висоти 500 м.

— Звісно ж — літати.

— Тоді запам'ятайте: нічого цього не було.

— Як не було?! А пасажирі?! Вони теж їх бачили і все одно про все розповідатимуть!

— Ми їм пояснимо, ніби це були галюцинації*, що виникли внаслідок кисневого голодування**, яке спричинилося через часткову розгерметизацію*** літака.

— Дніпропетровськ-один, на зв'язку борт 785/17. Під час польоту виникли технічні ускладнення, прошу екстрену посадку. Ми зазнаємо аварії, дайте вільний коридор, — буденним тоном промовив у мікрофон лейтенант Прохоренко.

«Молодець, хлопчисько, з нього таки будуть люди, — міркував командир. — Але про пасажирів і справді навіть страшно подумати!»

— Наталко, як там? — гукнув він до стюардеси.

— Синці, гулі — але нічого надто серйозного, — озвалася дівчина, потираючи забитий лікоть.

— От і добре, — підсумував перший пілот і почав розворот, орієнтуючись на вогні злітної смуги дніпропетровського аеропорту.

---

* Галюцинації — омана відчуттів, коли людина чує і бачить те, чого насправді немає.

** Кисневе голодування — грецькою — «гіпоксія», виникає, коли мозок не отримує достатньої кількості кисню. Тоді відбувається спазм судин і в людини виникають галюцинації або вона непритомніє, хоча може статися і ще щось гірше.

*** Розгерметизація літака — корпус літака щільно закритий — герметичний, тобто без найменшого отвору, бо тиск на великій висоті набагато нижчий, ніж той, до якого звикли люди. І ось, якщо в корпусі з'явиться хоч найменша шпаринка, всередині різко падає тиск. Отут і можуть виникнути галюцинації або непритомність у пасажирів. Потрібно одразу вдягти кисневі маски і знизитись на висоту нижче 3000 м.

28. Посадка борту 785/17

А на летовищі теж виникла нештатна ситуація, бо на екрані радара зненацька з'явилося шість великих невпізнаних літаючих об'єктів. Терміново викликані вищі чини охорони аеропорту з подивом спостерігали за їхніми стрімкими рухами.

— Зенітки до бою! — про всяк випадок наказав генерал. — Якщо вони наблизяться ще хоча б на півкілометра...

Михась зі своєю крилатою командою з невеликої відстані споглядав посадку літака 785/17. Мабуть, треба було мерщій летіти далі, але Навігатор хотів пересвідчитися, що його дракони не пошкодили літак і з ним не станеться лиха.

Злощасний аеробус, зі слідами пазурів на фюзеляжі, увімкнув посадкові вогні і взяв курс на зниження.

— Випускай шасі*! — скомандував командир другого пілотові, і той натиснув на відповідні кнопки.

---

* Шасі — такі здоровезні колеса, за допомогою яких літак здійснює посадку. Зазвичай у літака трое стійких шасі: двоє великих у задній частині і одне менше — в носовій. Під час польоту шасі сховані у спеціальні відсіки, щоб не порушувати аеродинаміку, а при заході на посадку їх випускають. (На жаль, у нас, драконів, задні лапи сховати нема куди, от і доводиться на високих швидкостях просто щільно притискати їх до хвоста.)

Задні стійки зафіксувалися нормально, і величезні колеса з'явилися під фюзеляжем, але носове шасі заклинило — воно чомусь не вийшло з відсіку. Певно, лимонні близнючки щось-таки зіпсували, намагаючись змусити літак виплюнути пасажирів.

— Командире, у нас немає носового шасі! — повідомив лейтенант Прохоренко.

— Здається, воно нам не знадобиться, — похмуро буркнув перший пілот.

Він уже бачив, що зниження відбувається надто швидко і аеробус спускається якимось боком, завалюючись на ліве крило. На жаль, хвіст і кіль теж сильно постраждали, тож вирівняти літак не було жодної можливості. До того ще й ліва турбіна була оповита димом.

Другий пілот крізь лобове скло побачив, як швидко наближається льотне поле, яким у напрямку злітної смуги мчать крихітні пожежні машини, і зрозумів: «Падаємо. Це кінець».

— Ми зробили все, що могли, але кут надто великий. Елерони майже не працюють. У нас немає шансів, якщо тільки не станеться дива, — констатував командир.

— А в мене цієї неділі — весілля, — озвався лейтенант Прохоренко.

В салоні припинили навіть найгаласливіші пасажири, адже всім раптом стало ясно, що це кінець. Повітряна машина з ревом наближалася до землі, всі затамували подих, чекаючи на останній вибух.

І тут Михась нарешті зрозумів, що справи кепські, і сказав:

— Ось бачите, що ви нарobili? Ану допоможіть йому сісти, підтримайте, щоб він не гепнувся часом.

Драconi миттю ринули до аеробуса.

Начальник охорони аеропорту опинився в дуже складному становищі.

З одного боку він бачив на екрані радара атаку невізнаних об'єктів і мав би скомандувати: «Вогонь!», але як стріляти, коли в зоні обстрілу пасажирський літак? Генерал стиснув підлокітники крісла і завмер з мікрофоном біля рота.

— Іване Петровичу, ходіть сюди! Звідси краще видно! — покликали його диспетчери, що скупчилися перед величезними вікнами спостережного пункту.

Начальник охорони летовища, не знімаючи навушників і мікрофона, наблизився до скла. Видовище справді було гідне подиву, і генерал, забувши про мікрофон, замість команди на знищення нападників приголомшено пробурмотів:

— Ох, Боже мій...

З темного неба неквапно знижувався повітряний лайнер, який з усіх боків дбайливо підтримували веле-тенські крилаті чудовиська.

Ось вони обережно довели аеробус до злітно-посадкової смуги, але щойно шасі торкнулося асфальту, драconi злинули вгору і розчинилися між зірок.

Коли задні колеса торкнулися смуги, передня стійка шасі теж раптом вийшла і зафіксувалася. Літак плавно покотився по асфальту поміж вогнів злітної смуги.

Пасажири, відчувши нарешті під собою твердий ґрунт, шалено заплодували майстерності пілотів, але ті

розуміли, що цього разу м'яка посадка — зовсім не їхня заслуга.

В кабіні пахло димом, тож командир, натискаючи на гальма, квапливо гукнув у мікрофон:

— Екстрена евакуація!*

Щойно літак зупинився, миттю повідкривалися люки, з них висунулися надувні аварійні трапи, і стюардеси по черзі почали пропускати пасажирів до виходу. Аварійний трап був зовсім не схожий на сходи, радше на гірку з дитячого майданчика. Пасажири один за одним хутко з'їжджали вниз.

Тут під'їхали пожежні машини й почали заливати оповитий димом фюзеляж потоками піни.

Розпатлані, вкриті синцями й гулями і забризкані піною, пасажири почувалися такими щасливими, як ще ніколи в житті. Християни, мусульмани та атеїсти обіймалися, підкидали вгору капелюхи і дружно горлали «Ура!», «Слава тобі, Господи!», «Аллах акбар!», «Слава екіпажу!»

Добре, що в Михася тепер був зір дракона, отже, він навіть у темряві з великої відстані бачив аварійну евакуацію і переконався, що з людьми все гаразд.

Посадка літака справила на мандрівних драконів неабияке враження. А Гарбузяний Пих замилювався потужними прожекторами злітної смуги.

— Гей, Навігаторе, а можна я один-єдиний разочок отак гарно знижуся і пробіжуся поміж тих вогнів? —

---

* Екстрена евакуація — злегка впорядкована панічна втеча.

запитально втупився в Михася червоний флам. — Ну, будь ласка!

— В жодному разі! — суворо заперечив Михась. — Ви достатньо вже накоїли дуруців! І як вам спало на думку хапати літак?! Щастя, що все добре закінчилося. А якби він упав і розбився? Там же понад дві сотні людей!

— Він був такий гарний! — присоромлено зітхнула Скіпка.

— Такий блискучий! — стиха схлипнула Скалка.

— Ну ви даєте, дівки! — хихикнув Хома. — Ні, це ж треба — закохатися в шматок заліза! — грушевий свиснув і покрутив пазурем біля скроні.

— А сам ти також дуже розумний — трохи не відірвав хвоста бідолашному літакові, — зауважила Лихоманка.

— Сталася прикра помилка, — тихенько промовила Скіпка.

— Жажливе непорозуміння, — луною озвалася Скалка.

— Сестричко, а давай ніколи більше не будемо сваритися через хлопців, — запропонувала Скіпка.

— Ніколи-ніколи! — погодилася Скалка.

Лимонні сестри обнялися і знову міцно вхопили одна одну за лапи.

— Ну що ж, друзі, — звернувся Михась до драконів. — А тепер гайда до Карабі-Яйли! Самі знаєте — треба поспішати, щоб врятувати нашого Спайка. Тільки, будь ласка, добре запам'ятайте: не можна нічого хапати з того, що вам трапиться в повітрі, — ані літаків, ані гвинтокрилів, ані повітряних куль, ані птахів!

Зграя драконів вишикувалася клином, на зразок журавлиного, й полинула на південь. Попереду летів зелений гігант Хай-Тобі-Грець з Михасем на шиї, Спайком на спині і сплячим Котькою в лапах, проте велетень був такий могутній, що зовсім не відчував на собі тягари. З лівого боку від нього летіли сестри Лимонки, а з правого — Хома з Гарбузяним Пихом. Замикала драконячий гурт Золота Лихоманка.

А в диспетчерській дніпропетровського летовища генерал Іван Петрович — начальник військово-повітряної охорони — витер картатою хусточкою лоба, прокашлявся й суворо зауважив:

— Треба негайно якнайретельніше промити скло в диспетчерському пункті, бо коли дивишся крізь цей бруд, таке може приверзтися...

Диспетчери презирнулися — скло в оглядовій вежі було чистісіньке.

Аж тепер начальник охорони аеропорту остаточно оговтався і скомандував у мікрофон:

— Відбій! Заохлити зенітки.

Михась і його дракони так ніколи й не дізналися, яка страшна небезпека їм загрожувала.

29. Місто за порогами

До тієї жахливої пригоди з аеробусом і під час неї дракони встигли подолати чималу відстань. Коли Михась знову розгорнув карту, несподівано з'ясувалося, що й Кременчуцьке, і Дніпродзержинське водосховища та ще кілька чималеньких міст лишилися позаду.

Щойно вогні дніпропетровського летовища зникли за обрієм, Лихоманка підлетіла до Хай-Тобі-Греця, щоб забрати Котьку. Але малому було так затишно в здоровезних лапах велетня, а самому велетню так не хотілося розлучатися з манюнім блакитним драконеням, що він запропонував:

— Краще хай малий ще трохи побуде в мене, а ти трохи відпочинь, красуне. Поглянь, на тобі після того літака ще й досі вся луска настовбурчена.

Лихоманка одразу згодилася. Їй давно вже кортіло дослідити новий загадковий світ, але з Котькою в лапах це було нелегко здійснити, адже малюк потребував постійної уваги. Золота дракониця нашорошила вуха, відкрила ширше очі й налаштувалася розглядати, відкривати, спостерігати і вивчати.

Перше, що вона помітила одразу після того, як загін драконів проминув Дніпропетровськ, що Дніпро перестав нагадувати озеро, — тепер він знову став річкою.

Примхливе річище гнучко вигиналося поміж засніжених берегів, нагадуючи гігантського чорного дракона, що плазує на південь.

Внизу на берегах де-не-де миготіли крихітні вогники сіл та містечок.

Часом Лихоманка непомітно полишала зграю і небезпечно знижувалася до землі, щоб покружляти довкола ретрансляційної вежі чи високого фабричного димаря. Іноді вона легенько торкалася дзвону на дзвіниці якогось храму або струшувала сніг з верхівок височезних дерев, а тоді, схаменувшись, похапцем наздоганяла драконячу зграю.

Аж ось попереду спалахнула заграва. Загін драконів знову наближався до великого міста. Річку попереду мовби залило розплавленим золотом, але найкрасивішим серед тієї ілюмінації було намисто з великих вогнів, що сяяли впоперек річища.

Це було освітлення великої греблі Дніпрогесу*. Проте дракони, звісно ж, нічого не знали про цю велику гідроелектростанцію.

Михась також помітив вогні і розгорнув мапу.

— Ось зараз ми, здається, майже дісталися до Запо-ріжжя, — повідомив він, рухаючи по мапі пальцем.

— За-пор-ріж-ж-я! А чому в нього таке смішне ім'я? — підскочила до хлопця цікавська Лихоманка.

Мабуть, для того, щоб бути хорошим Навігатором,

---

* Дніпрогес — гідроелектростанція. «Гідро» з грецької означає вода. Електрика виробляється за допомогою потоку води, який обертає турбіни. У Дніпрогесу величезна вигнута дугою водозливна гребля. Це справді вражаюче видовище: шум, піна, бризки — ну що там Ніагара!

треба знати про все на світі. Михась відчував, що іноді йому бракує знань, щоб усе пояснити драконам. Він спробував пригадати, що їм розповідали в школі:

— Колись тут серед річища з води стриміли гострі скелі. Їх називали пороги, бо вода переливалася через них так, ніби зістрибувала сходишками. Плавати між порогами було дуже небезпечно, адже човни-байдаки билися об ті підводні камені і люди гинули. Але потім збудували Дніпрогес — велику електростанцію з греблею, — он бачите ті вогні? Вода піднялася, пороги сховалися в глибині, й рухатися Дніпром стало зручніше. Ну а місто називається Запоріжжя, бо його збудували за порогами — все просто. Гей, друзі, не відставайте, доки не проминемо місто!

Внизу потяглися довгі ланцюжки вогнів.

— Слухай, Михасю, давно хотів тебе спитати: а як це ти став братом Хомі? — поцікавився Хай-Тобі-Грець, плавно змахуючи широкими крилами.

— Та це сталося зовсім випадково, — і хлопець почав докладно розповідати про свої пригоди на дослідній ділянці № 77.

Лихоманці, мабуть, теж було б цікаво почути Михасеву історію, але її вабило місто. «Я тільки одним оком погляну і миттю їх наздожену», — вирішила драконка, крутнула хвостом і непомітно злинула вниз.

— За-по-ріж-ж... За-по-ріж-жя... — їй подобалося цікаве слово, бо воно мовби дзижчало й лоскотало на язичку.

Лихоманка описала круте коло, низько пролетівши над греблею електростанції. Шум турбін, гуркіт і піна

біля водозливної греблі викликали в допитливої драконки неабиякий захват. Вона ще трохи покружляла над Хортицею, а тоді ковзнула уздовж Преображенського мосту у напрямку міста.

Під нею тяглися освітлені ліхтарями вулиці, а в голові юрмилася сила-силенна запитань, але, на жаль, відповідати на них не було кому.

Уже запала глупа ніч, вулиці майже спорожніли. Лихоманка роздивлялася згори парк «Алюмінієва балка»*. Нарешті вона натрапила на дитячий майданчик і, спустившись униз, почала розгойдувати гойдалки і крутити каруселі.

А тим часом зовсім неподалік сталося лихо.

---

* Парк «Алюмінієва балка» — у дуже багатьох балках і ярах довкола Запоріжжя добувають руду для Запорізького алюмінієвого комбінату. Певно, колись і в цьому місті був кар'єр, але тепер тут парк.

30. Золота Лихоманка та безкрилі комашки

До головного відділення банку під'їхала броньована машина. Інкасатор* доправив з далекого відділку величезну суму грошей — цілий мільйон гривень! Взагалі-то гроші мали б опинитися в банку ще вдень, але завадила жадлива ожеледиця на дорогах. Усі працівники банку — і сам інкасатор, і офіцер охорони, і водій броньованої машини — страшенно втомилися і мріяли якнайшвидше здати гроші й нарешті опинитися вдома.

Офіцер натиснув на кнопку пульта, але грати воріт лишилися непорушні.

— Ну ось, вони, звісно, сплять, — пробурчав він. — Їм, звичайно, байдуже, що ми півночі буксували по цій клятій кризі.

Охоронець набрав якийсь номер, але відповіді знову не отримав. Тоді відчинив дверцята автомобіля і вистрибнув на сніг.

Місто огорнула ясна морозяна ніч.

---

* Інкасатор — з італійської означає «класти в ящик». Так називають банківського службовця, що приймає гроші і доправляє їх у банк.

Крізь райдужне гало* байдужо сяяв місяць і привітно підморгували зірки. Дерев були вкриті білими капелюхами, а під ногами порицував сніг. Навкруги — нікого.

Офіцер пройшовся уздовж фасаду банку і рішуче попрямував до головного входу. Там він погрюкав у скляні двері, на мигах домовився з черговим охоронцем, щоб той їм відчинив, і повернувся до броньованої машини.

— Ховрашко, виходь! — гукнув охоронець. — Підеш крізь головний вхід.

— Це суперечить інструкції, — відгукнувся інкасатор Ховрашко.

— Та тут нікого немає, навіть прибудні пси, і ті сплять! Ти що, аж до ранку будеш сидіти в машині?

В інкасатора Ховрашка страшенно затерпли ноги, йому дуже хотілося гарячого чаю і спати. Він ще трохи повагався, а тоді кодовий замок на задніх дверцятах броньованого автомобіля клацнув і в них з'явився невеличкий чоловічок в окулярах, що міцно притискав до серця чималенький кейс.

Інкасатор сторожко озирнувся і підтюпцем побіг до головного входу. Ось тут це й сталося — від стовбурів найближчих дерев миттю відокремилися три тіні. Невиразно клацнув постріл пістолета з глушником — і офіцер охорони, впустивши зброю, осів на сніг.

---

* райдужне гало — таке сяєє коло навкруг Місяця. Воно виникає, коли місячне світло відбивається в крижаних кристалах найвищого шару прозорих хмар. Таке явище зазвичай передує поганій погоді з сильним вітром.

Інкасатор Ховрашко біг, як заєць, але чорні тіні миттю наздогнали його і смикнули з рук опломбований кейс.

— Не віддам! — гукнув очкарик, чіпляючись за свій дорогоцінний вантаж, і лише тепер побачив, що в нападників немає облич.

Голови темних постатей щільно облягали натягнуті до самого підборіддя балаклави, у прорізах яких зблискували хижі очі.

— Що-що? Не віддаси? — басом зареготала оцупкувата постать без обличчя. — Та хто ж тебе питатиме?

Знову щось клацнуло — і праву руку Ховрашка обпик раптовий біль, а пальці самі собою розтислися. З рукава на сніг заструменіла кров. Уже лежачи на снігу, інкасатор бачив, як ліворуч, наче з-під землі, раптом виринув чорний джип, грюкнули дверцята, рикнув потужний двигун і мільйон зник у темряві.

На щастя, черговий усе бачив крізь кульонепробивні скляні двері і вчасно натис кнопку тривоги.

За кілька хвилин до банку із сиренами підкотили патрульна машина й швидка допомога.

Поранені інкасатор та офіцер охорони в один голос повідомили інспектору міліції, що джип грабіжників звернув на вулицю Перемоги.

— Жени! — гукнув інспектор водію, поспіхом застрибуючи в старенький міліцейський уазик.

Машину заносило на заледенілій дорозі, мотор чхав, гальма верещали, і за кілька хвилин попереду замиготіли червоні вогні стоп-сигналів джипу.

— Газуй! Ми мусимо їх взяти! — благав інспектор.

Проте, не зважаючи на всі зусилля водія, автомобіль злочинців невблаганно віддалявся.

— Васько, ну давай! Давай швидше! Ну що ти плен-таєшся, як стара баба?!

— Хіба ви не бачите, що це — «Брабус»*?! Він валить 300 кілометрів на годину! — ображено озвався водій. — Куди до нього нашому уазику!

«Втечуть! Ці мерзотники точно втечуть! — з прик-рістю подумав інспектор. — Спробую поцілити в коле-со, може, хоч так пощастить їх зупинити».

Він рішуче опустив скло і висунув руку з пістолетом, але машину так шалено трясло й підкидало на крижаних вибоїнах, що націлитися ніяк не виходило. І раптом він побачив таке, після чого геть забув про свій намір.

Бандитський «Брабус» уже наближався до Алюмі-нієвої балки. В середині злочинний авторитет на прі-звисько Гаплик, недбало розвалившись на м'якому сидінні, легенько барабанив пальцями по опломбова-ному кейсу.

— Набридла мені ця дурнувата країна, поїду в Париж.

— Може, краще в Чикаго? Або в Лас-Вегас? — запро-понував кілер на прізвисько Упир.

— Тьху ти, козячя печінка! Шеф, за нами хвіст! Мілі-ція! — стурбовано заверещав із заднього сидіння їхній поплічник на прізвисько Банан, худий і жовтий з виду.

---

* «Брабус» — джип «Брабус» створив німецький автоконцерн «Мерседес Бенц». Машина — звір! Це найдорожчий, найпотужніший і найшвидший автомобіль. Хай ті міліціонери подякують Лихоманці, бо без неї вони ніколи не наздогнали б того автомонстра.

— Не дрейф, кореш, прорвемось! Хіба ж мою тачку можна порівняти з тими ночвами на колесах? Ану, водила, дай жару!

Бандитський водій натис на голосистий клаксон, і грабіжники самовдоволено загиготіли.

Лихоманка, яка в цю хвилину бавилася з гойдалками на дитячому майданчику, почула дике виття і визирнула з-за дерев.

Дорогою мчав блискучий чорний жук і відчайдушно волав. Він був схожий на хруща, який минулої весни залетів у драконарій, тільки цей був набагато більший.

Вона вже бачила таких комах із сяючими очима на вулицях Києва, але тоді забракло часу їх роздивитися.

«Бідненьке, воно плаче, мабуть, тому, що не може злетіти. Он як мчить по злітній смузі, а злетіти не виходить», — міркувала Лихоманка.

— Не плач, маленький, я тобі зараз допоможу! — пообіцяла джипові драконка і, акуратно підхопивши автомобіль під «животик», злетіла вгору, ще й підкинула «Брабуса» якомога вище.

Автомобіль каменем шугнув униз. Добре, хоч Лихоманка встигла підхопити його біля самої землі.

— Ну, чого ж ти? Ось давай зараз спробуємо ще разочок: я тебе підкину, а ти не барися — хуленько розкривай крильця! — умовляла джип Золота Лихоманка.

Проте «жук» чомусь не злетів і цього разу, тож Лихоманці довелося знову його зловити.

Драконка завагалася.

— Може, ти й справді не вмієш літати? Може, в тебе й крил немає? — спитала вона, лагідно попліскуючи автомобіль по даху.

Всередині джипа вирувала паніка.

— Я все поверну!!! Присягаюся маминим здоров'ям — все, до копійчки! І більше ніколи... Ніколи!!! Амба! О-О-О! Не треба кидати, благаю! О-О-О-О!!! — над-ривався Гаплик.

— Отче наш... Отче наш... Отче наш... Отче наш... — белькотав кілер Упир, двома руками стискаючи здоровезний золотий хрест на грудях. Від жаху він геть забув, як там далі.

Бандитський водій кинув кермо, міцно зажмурився, обома руками вчепився в свою шевелюру і застогнав.

Найбільше пощастило Бананові, бо він зі страху одразу знепритомнів.

Міліцейський уазик заглух.

Крізь лобове скло отетерілі міліціонери спостерігали, як золоте крилате чудовисько грається надпотужним джипом грабіжників. Вони мимоволі відчули щось дуже схоже на співчуття, навіть до тих запеклих злочинців.

— Такого й ворогу не побажаєш... — пробурмотів інспектор.

Аж раптом Лихоманка помітила міліцейський уазик. «Ой, а це ж, мабуть, старенька матуся цього жучка. Вона, певно, хвилюється за нього — он як стурбовано блимає блакитним ліхтариком», — подумала доброзичлива драконка.

— Не хвилюйтеся, я йому нічого не зробила! Ось

ваш синочок — цілий і здоровий! — промовила Лихоманка і поклала бандитського «Брабуса» перед носом патрульної машини.

У джипі відчинилися одночасно усі четверо дверцят. Звідти, хитаючись на всі боки, мов п'яні, вибралися бандити і чимдуж рвонули до уaziка.

Гаплик впав на коліна перед дверцятами, з яких визирав інспектор, і простяг заплomboваного кейса. Обличчя злочинного авторитета було рясно залите слізьми.

— Підтверджую! Я! Це я пограбував банк! Ось мільйон! Це незаперечний доказ! Швидше заарештуйте мене — і в камеру! Щоб стіни товсті! Бажано під землею! Довічно! — ридав грізний ватажок банди.

Його поплічники теж благально простягали руки — інспекторові лишалося тільки дістати кайданки.

Лихоманка щиро засмутилася, побачивши людей, що висипали з «жучка».

«Ох, здається, це знову якийсь людський транспорт, — здогадалася вона. — Не варто було його чіпати, бо тепер влетить мені від Михася».

Інспектор наважився вийти з машини. Про всяк випадок він зняв із запобіжника свій пістолет і тримав пальця на спусковому гачку. З одного боку, його лякало, що чудовисько втупилося в патрульний автомобіль, а з іншого — воно не робило ніяких спроб нападу, просто дивилося і все.

Зібравшись з духом, міліціонер уважно роздивився жахливу істоту. І раптом на свій подив збагнув, що це чудовисько пречудове: довга тендітна шия, витончені

пальчики на передніх лапах, елегантно закручений хвіст, візерунчаста золота луска, а головне — очі: сині, ясні, розумні, без найменшого натяку на лють.

Недарма інспектор стільки років працював у слідчих органах — якимось чином він здогадався, що перед ним істота жіночої статі, а отже, зняв шапку й чемно вимовив:

— Дякую, пані! Ви мені дуже допомогли.

Звісно, на відповідь він не чекав, але вродливе чудовисько кокетливо схилило голову і промовило:

— «Панно» — я ще не заміжня. Розумієте, я не одразу здогадалася, що це транспорт.

І знову вони мовчки дивилися одне на одного.

Зненацька звідкілясь, дуже здалеку, долинув дитячий голос:

— Агов, Лихома-а-анко! Де ти є?! — і залунала дивна нявчально-мурчальна мелодія.

«До мене, до мене, до мене! — співала музика. — До мене, до мене...»

Панна-чудовисько стрепенулася.

— Пробачте, але я дуже поспішаю. Прощайте.

— Прощайте... — луною машинально озвався інспектор.

Сяйнули золоті крила. Волосся інспектора розвіяв порив гарячого золотого вітру. У всі боки розбіглися осяйні відблиски. Золота стріла стрімко зринула в зеніт.

Невдовзі Лихоманка перетворилася на ледь помітну сяючу цятку над обрієм і стало неможливо відрізнити її від інших зірок.

Треба було негайно доправити злочинців до відділення і повернути в банк врятований мільйон, але інспектор зволікав. Стояв, дивився на зимові мерехтливі зорі, машинально стискаючи не потрібну вже зброю, і думав: «Цікаво, вона хоч зрозуміла, що затримала небезпечних злочинців? От би нам таких бодай двійко на відділок...»

31. Про лютих драконів та беззахисне людство

— Де ти була, Лихоманко? З тобою все гаразд? Бо я тут посивію з вами! — Михась картав драконку так, як зазвичай докоряла йому мама.

— У За-по-р-ріж-ж-ж-і! — драконка змахнула хвостом і щасливо посміхнулася.

— Ти там чогось або когось торкалася? — підозріло спитав хлопець.

— Ну... трошки.

— От лихо! Кажі тільки чесно — люди постраждали?

— Та наче ні...

— Вони тобі щось казали? — Михась намагався уявити розміри лиха, що його могла накоїти в місті Лихоманка.

— Не вони — він. Він сказав: «Дякую, ви мені дуже допомогли!».

Навігатор полегшено зітхнув. Здається, великого цунамі у Запоріжжі не сталося. Однак з драконами треба було негайно серйозно поговорити, і він нарешті зважився на цю не надто приємну розмову.

Хлопець піднявся і став на увесь свій зріст на ший Хай-Тобі-Греця, тримаючись за шпичак його гребеня. Коротко заграв на вуркоті: «Всі до мене!».

На нього з різних боків втупилося шість пар різнобарвних очей.

— Слухайте всі уважно: ми мусимо оминати великі міста! І дуже вас прошу: не торкайтеся нічого, що хоч якось пов'язано з людьми! Будь ласка, запам'ятайте: ви не повинні потрапляти на очі людям!

— Чому?!

— А нащо нам ховатися?

— Але ж Спайк і Хома жили собі серед людей — і нічого!

— Вони ніколи не з'являлися на людські очі у своєму справжньому вигляді! Хомо, я правду кажу? Чого ти мовчиш?! — запитав Михась.

— Так, це правда — я завжди вдавав собаку, і Спайк також, — визнав Хома.

— Зрозумійте, люди бояться драконів! — з прикрістю вигукнув хлопчик, втрачаючи терпіння.

— Вони нас бояться?!

— А чому?

— За що?!

— Що ми їм зробили поганого?!

— Ми жодного разу не порушили перший закон драконів: «Не їж людину!» — обурено загукали крилаті ящури.

— А я взагалі живлюся самими фруктами! — докинув Хома.

— На жаль, у нас, людей, надто багато казок, де дракони — безжальні хижі чудовиська, які нищать усе на своєму шляху і залюбки харчуються нами, — пояснив Навігатор.

Зграя вражено замовкла. Надалі чуто було тільки шерхіт крил. Юні дракони важко перетравлювали новину, що в цьому світі їх мають за оскажених людоджерів. Тривалий час вони мовчки линули над Каховським морем.

— Це нестерпно! Так не має бути! — раптом зойкнула Скіпка.

— Несправедливо! — підтримала сестру Скалка.

— До речі, моя бабуса часом розповідала нам драконячі казки про безжальних і хижих людей, які зі зброєю в руках вдиралися в наші домівки, щоб поцупити наші скарби! — ображено видихнула Лихоманка.

— Ой, та ти поглянь на мене й на себе! — спалахнув хлопець. — У вас он які зуби і пазури! Ударом хвоста кожен з вас легко звалить коня, а ти питаєш, чому людство боїться драконів?!

— Тоді поясни мені, хто це майже зовсім винищив на землі увесь драконячий рід? Чи не слабеньке бідненьке людство?!

— У нас є багато законів, які забороняють полювання на людину, а у вас? — підтримав її Хай-Тобі-Грець.

— І в нас є закони, але...

— Ось ти, Михасю, кажеш, мовляв, у вас, у людей, немає пазурів і зубів, але ж ви вигадали залізні пазури і безліч всілякої вогнепальної зброї, яку використовуєте зовсім не для захисту! — зненацька промовив Хома.

Грушевий дракон дуже полюбляв дивитися по телевізору бойовики з вибухами та стріляниною, але хто б міг подумати, що він зробить з побаченого такі невтішні висновки?

Навігатору було трохи прикро, що його вихованець уперше взяв сторону своїх одноплемінників, а не підтримував його, свого брата.

— Людина — найстрашніший хижак! — гукнула Скіпка.

— Найпідступніший! — підтвердила Скалка.

— Я чула, що, окрім драконів, на Землі є ще й інші хижаки з пазурами та зубами, і що з того? Вони теж майже зникли*! І хто в цьому винен? — допитувалася Лихоманка. — Знаєш, Михасю, ти наш Навігатор і ти хороша людина, але я думаю, що це радше виняток. Я раніше взагалі не вірила, що бувають такі люди, як ти. Люди, які траплялися нам раніше, були абсолютними мерзотниками, схибленими на житті! Згадай хоча б Амура Галанта! А дракони — шляхетні й гідні поваги істоти...

Михась вражено дивився на обурену зграю і в нього палали вуха, адже в цьому була велика частка правди.

— Але повірте мені, — майже благально звернувся хлопець до розгніваних чудовиськ, — у світі є багато гідних, добрих, розумних людей, які й мухи не образять.

Вибух глузливого реготу урвав його виправдання. Вони не вірили!

— Озирнися, — прогуркотів Хай-Тобі-Грець, — отам у мене на спині взірець людської великодушності.

Михась мимовільно поглянув на попелясто-сіру морду з міцно заплющеними очима. Пурпурових плям на пов'язці значно побільшало. Заперечити було годі —

---

*...Вони також майже зникли... — Лихоманка мала на увазі великих хижаків. Таких, як уссурійські тигри, білі ведмеді та грізлі.

Спайк гинув від людської руки. Хлопчик знітився і вмовк. Загальний настрій зовсім зіпсувався. Усі якось одразу відчували і холод зимової ночі, і голод, і втому.

— Я більше не можу! В мене крила просто відвалюються! — поскаржилася Скіпка.

— Ми вже кілька годин летимо без відпочинку! — додала Скалка.

— Давайте хоч трохи відпочинемо, бо я зараз просто впаду на якесь поселення і ще більше налякаю ваше беззахисне людство, — дошкульно закинула Лихоманка.

Хлопець і сам був не проти перепочити, однак він був Навігатор і не мав виказувати слабкості.

— Грецю, а як ти щодо відпочинку? — спитав Михась.

— Та я взагалі-то міг би летіти й далі, але якщо дівчата потомились, то я не проти. Але де ж ми тут зможемо непомітно сісти?

Хлопець глянув униз і зрозумів, що Хай-Тобі-Грець мав на увазі. Тут по обидва боки Дніпра села розташувалися майже впритул одне до одного.

Михась заглибився в мапу. Палець рухався уздовж річища між позначками селищ та містечок, і раптом натрапив на сіру пляму.

— Ось тут, трохи ліворуч від Дніпра, має бути досить велика піщана територія — Олешківські піски* називається. Знижуємось! — скомандував Навігатор.

---

*Олешківські піски — в нижній течії Дніпра є кілька невеличких піщаних пустель. З них найбільша — Олешківські піски — 15 км в діаметрі. За совєцьких часів там був військовий полігон, на якому військові пілоти тренувалися в точності бомбометання. Ще й тепер у піщаних кучугурах знаходять боєприпаси, що не вибухнули.

32. Вогняні танці та драконячі спів

Згори Олешківські піски здавалися величезною темною плямою серед вогників довколишніх сіл. Тут, на півдні, було трохи тепліше і сніг уже не залягав суцільним шаром. Серед білого простору де-не-де темніли латки проталин. А Олешківські піски взагалі були майже без снігу.

Спочатку внизу промайнули ріденькі сосняки, невеличкі напівзамерзлі озерця, а далі потяглися нескінченні піщані хвилі. Невідомо, як і чому, через яку примху природи з'явилася ця невеличка пустеля серед квітучої густонаселеної місцевості.

Згряя драконів залетіла углиб Олешківських пісків.

Один за одним Михасеві підопічні складали крила і стрибали на бархани. Дракони, що, як відомо, непогано бачать у темряві, з цікавістю озиралися, однак тут не було на що дивитися — пісок і пісок.

Прокинувся Котька й почав, було, знову рюмсати і кликати маму, але коли Михась із Лихоманкою нагодували його бананами, які їм дав на дорогу Домінус Верба, малюк заспокоївся і почав щось завзято будувати з піску.

Гарбузяний Пих знайшов напівзасипаний сухий стовбур, витяг його з піску і підпалив одним подихом. Інші дракони теж притягли по чималенькій деревині, зрештою вийшло доволі велике вогнище — вгору знялося полум'я заввишки з ліхтарний стовп.

Дракони колом повсідалися довкола багаття. Це була рідна стихія вогнедихих істот. Вони зовсім не боялися вогню і набиралися від нього сил та наснаги.

Михась притулився до теплого боку Хоми і подумав: «От би зараз ще кілька картоплин...» — у животі Навігатора щось жалісно бурчало з голоду.

— А хочете побачити вогняні танці? — несподівано запропонував Пих. — Я можу це влаштувати — у нас, фламів, є особлива угода з вогнем.

— Так! Так! Хай будуть танці вогню! — схвально озвалися його товариші.

Пих обережно подув у полум'я — й воно спалахнуло яскравіше, осяйні пасма сплелися і закружляли в шаленому танку. В гудінні полум'я й потріскуванні палаючих гілок вчувалася мелодія — незвична, дика, загрозлива.

Спочатку Лихоманка заходилася відбивати такт хвостом, потім до неї приєдналися сестри Лимонки, а тоді зненацька Хай-Тобі-Грець густим голосом, схожим на віддалене гуркотіння грому, зтягнув старовинну пісню. Поступово й інші крилаті чудовиська долучили свої голоси, і над безлюдними пісками полинула старовинна драконяча дума, яка лунала в світі задовго до появи першої людини.

Промні муані астррі́тто ватррі́,
Місяць ледакко лине́ на ладррі́.
Хвіст ну долукко а дрругото хвіст
Ква́пно звива́ко драко́ттото міст.
Ай яві натурро химеррі́ драко́ттото міст!

Ма́рро зливукко урра́зі ту хап!
А наві коме́ті пррітьмо́мо а хрряп!

Ті Сі́рріус, Ррі́гель, Цеффей́ і Туба́н
Уль а́стррі латта́ті зені́ хвилеван
А го́ррі ту го́ррі драко́нусе фурр
Сплета́ко міст ну астрі́тото ту урр
Ай яві натурро химеррі́ драко́ттото міст!

Жбу́рркото ма́ обло драко́тто тупі́т
Та ай Наві́га́торр спрямо́кко фуррі́т.*

---

*Старовинна народна драконяча дума «Міст із хвостів». — Тут я спробував перекласти «Міст із хвостів» людською мовою. Може, вийшов не такий вже й шедевр, але зрозуміти, про що йдеться, можна. Дуже вдячний за підтримку Астеріону Мудрому та Наві Чивокламу, адже дехто з драконів вважав, що точний переклад неможливий.

Сяють в тумані зіркові вогні,
Місяць неспішно пливе на човні.
Ми до хвоста приєднаємо хвіст,
Хутко сплетемо драконячий міст.
Наш справжній, чудовий драконячий міст!

Хмарку легеньку стрімко хапай!
Шалену комету одразу ковтай!

Де Сиріус, Рігель, Цефей і Тубан,
Там зоряний плине вгорі океан.

Драконячий хор гуркотів, сурмив і гарчав так голосно, що в довколишніх селах попркидалися собаки і приєднали своє виття до диких співів чудовиськ, а за дальніми кучугурами їм відповіли вовки.

Далі попросиналися й люди. Дослухаючись до дивних звуків, що долітали до них з Олешківських пісків, місцеві мешканці хитали головами й думали: «Мабуть, знову на олешківському полігоні випробовують якусь зброю! А начебто ж обіцяли, що такого більше ніколи не буде».

Михась співав і вуркотів на вуркоті разом з усіма. Він начебто й розумів, про що йдеться в пісні, але дуже приблизно, бо не знав старовинної драконячої мови.

«Як шкода, що мої крилаті брати зневажають людей, — думав Михась. — Я маю щось зробити для того, аби дракони переконалися, що люди не такі вже й погані, як їм здається».

Навігатор тихенько полишив своє співоче товариство і задумливо побрів по піску, щоб трохи розім'яти ноги.

---

*Тож вище і вище, драконе, злітай
І сплетений міст до зірок підіймай!
Наш справжній, чудовий драконячий міст!*

*Залишимо в небі драконячий слід,
А наш Навігатор спрямує політ.*

Ви певно помітили, що все, пов'язане із зірками та Місяцем, має для драконів особливе значення. Кажуть, ніби рід драконів поширений у нашій галактиці. Розумні крилаті істоти мешкають біля скупчення зірок у різних сузір'ях. Тобто в цій пісні йдеться про космічну дружбу драконів.

І тут раптом своїм нічним драконячим зором він побачив, що просто перед ним з піску стримить якийсь механізм — гострі чорні стабілізатори*... Він ніколи не бачив бомб, але одразу здогадався, що це якісь їхні частини! Як вони тут опинилися?!

Михась квапливо витяг з кишені мапу й, присвічуючи ліхтариком, знайшов Олешківські піски. В дужках дрібним шрифтом під цією карликовою пустелею було написано: «В минулому — військовий полігон, призначений для бомбометання».

Навігатора обпекло відчуття небезпеки. Чому він не звернув на це увагу, коли обирав місце для перепочинку? «А якщо не всі бомби розірвалися? — промайнула в голові жахлива думка. — А вони ж там ще й вогнище запалили!».

Михась щодуху помчав до багаття. Однак швидко бігти не виходило, бо ноги раз у раз вгрузали в пісок.

«Поганий з мене Навігатор! Навіть позначки на мапі полінувався уважно прочитати... Як я міг привести їх у таке небезпечне місце?!»

Його підопічні й досі співали.

Котька рився в піску і був замурзаний-замурзаний. Він дедалі більше скидався на справжнього дракона, бо вже видихав крихітні, як полум'я від сірника, па-семця вогню.

Михась трохи стишив ходу і спокійно, щоб не налякати замріяних драконів, промовив:

---

* Стабілізатори — у хвостовій частині авіабомби є чотири гострих виступи, бо без таких обтічників повітря бомба починає обертатися в польоті й втрачає точність влучання.

— Ну, хлопці й дівчата, час уже гасити багаття, бо треба рухатися далі.

— Чому?

— Так швидко?

— Ми ж іще не доспівали! — загукали чудовиська.

— Хіба ви забули, що Спайк потребує допомоги? Невдовзі ранок!

Лихоманка хитро глянула на хлопця і загадково промовила:

— Михасю, а поглянь!

Спайк лежав біля вогнища. Він прийшов до тями і навіть ледь чутно підтягував драконячу пісню. Полум'я зігріло пораненого морока й додало йому дрібку сили.

— Йому краще! — у захваті прошепотіла Золота драконія.

— Він очуняв!

— Він одужує! — загукали лимонні сестри.

— Але ж кровотеча не спинилася, — хлопець вказав на пурпурову пов'язку, на якій майже зовсім не лишилося білого. — Збирайтеся! Ми мусимо до світання прибути на Караб-Яйлу.

Драconi неохоче заворушилися. Довелося Михасеві заграти на чарівній вуркоті марш «Вгору, крилаті!», і лише після того вони закидали піском залишки багаття, повантажили Спайка на спину Великому Грецю і злинули в повітря.

«Ох, здається, минулося, — з полегшенням зітхнув Навігатор. — «Сподіваюся, ніхто нічого не помітив. Добре, що не довелося їм пояснювати про бомби, бо вони й так доволі кепської думки про людство».

33. Нова погана Котьчина цяцька

Котьці не дуже сподобалося, коли Золота Лихоманка вихопила його з піщаної нірки, яку він викопав у піску. Але він не надто пручався, бо встиг прихопити з собою дещо цікавеньке — залізну цяцьку, що трапилася йому в тій нірці. Малий дракон міцно стискав ту залізячку в своїх блакитних лапках і роздивлявся — що ж воно таке?

Штукенція була симпатична: видовжена, кругленька, з гострим носиком і чотирма коротенькими хвостиками, які стирчали згори. Котька покрутив її в лапах, понюхав, лизнув, а тоді вирішив дізнатися, що там всередині. Він міцно затис нову іграшку між задніми лапами, а передніми щосили рвонув частину з металевими хвостиками в надії, що вона відірветься.

— Що це в тебе? — запитала Лихоманка, побачивши забавку в малого. — Ой, яка гарна цяця! Де ти взяв?

— Там! — Котька тицьнув убік зникаючих на обрії Олешківських пісків.

— Ой, погляньте, як малому пощастило, — гукнула Лихоманка до товариства, — поки ми співали, він знайшов собі в піску класну цяцьку!

Михась глянув і відчув, як серце провалилося йому

в п'яти, — малюк гриз... невеличку бомбу. Цілу. Звісно, вона була набагато менша, ніж ті рештки, через які він ледь не перечепився, але якщо ця пекельна машинка спрацює, то рознесе на шмаття увесь їхній гурт.

А Котька тим часом вирішив спробувати нову іграшку на зуб. Драконячі молочні зуби лишали на металевій поверхні глибокі борозни.

У старшого брата волосся на голові заворушилося від страху.

— Котю, а даси мені подивитися свою новеньку цяцьку? — фальшиво-лагідним голосом почав Михась. — Даси, га?

Проте малюк одразу відчув підступ.

— Ні! — заперечив він і знову заходився гризти стабілізатори.

— Міняємо! — запропонував старший брат, витяг з кишені ліхтарика і натиснув на кнопку. Нічну темряву прорізав світлий промінь.

Котька давно вже задивлявся на цей диво-прилад, але йому навіть потримати не давали. Отож малюк глянув на сталеву бадяку в своїх лапах, потім на сяючий ліхтарик і, небало кинувши Михасеві бомбу, простяг блакитні лапки до нової іграшки.

Вибуховий пристрій гулькнув униз, просто на вогні передмість.

Михась охнув, але прудкий Пих устиг впіймати бомбу на льоту. Хлопець знову злякався, адже з Червоного Флама так і струменіли іскри.

— Мерщій віддай це Михасеві! — раптом жорстко наказала Лихоманка. Золота драконія помітила хви-

лювання їхнього ватажка і зрозуміла, що металева
штукенція приховує якусь небезпеку.

— Чому?

— Бо він наш Навігатор.

— Що, навіть подивитися не можна? — образився
Гарбузяний Пих.

— Не можна! — сердито гарикнула драконівна.

Пих від обурення вибухнув цілим снопом іскор, але
все ж таки жбурнув залізяку Михасеві.

Михась, умліваючи від жаху, впіймав бомбу, пере-
вів подих і кинув вдячний погляд на Лихоманку.

Вибуховий пристрій виявився не такий і важкий —
кілограмів з п'ять-шість, не більше, та Михасеві дуже
хотілося негайно позбутися того тягаря. Однак під
ними, внизу, пропливали вогники передмістя Херсона.
Там безтурботно спали люди, не підозрюючи, що над
їхніми головами лине згряя драконів, несучи з собою
смерть.

До хлопця шугнув цікавий Хома:

— О, а що то за скарб знайшов наш малий? — спитав
він і аж закашлявся — одразу збагнув, чого варта ця
залізячка, адже не раз дивився з братами по телевізо-
ру військові фільми.

Хома витріщив очі і вже відкрив пащеку, щоб зале-
ментувати від жаху, але Михась суворо урвав свого
улюбленця.

— Мовчи!

Дивно, але Хома послухався, хоч це було зовсім на
нього не схоже. Він нишком летів поруч, переживаючи
страшну внутрішню незгоду. Якась його частина нака-

зувала дременути якнайдалі від страшної знахідки, однак інша вимагала негайно порятувати старшого брата.

— Давай я понесу, — несподівано запропонував грушевий дракон і сам здивувався власній сміливості.

— Ми разом понесемо, — стиха промовив хлопець. Лихоманко, віддай Костика Грецеві. Так, добре. Далі тобі доведеться вести зграю замість мене. Ось карта. Дивися: ви весь час маєте летіти прямо на південь, а тоді за лиманом, уже над морем, отут — біля цього півострова, який зветься Тарханкут, звернете на південний схід і візьмете курс на гори. Ну, а там вже спитаєте в когось, де Карабі-Яйла.

— А ти?

— У нас із Хомою є одна жахливо важлива справа.

— Але ви ж нас потім наздоженете? — стривожено прогуркотів Хай-Тобі-Грець.

— Звісно... Та ви нас не чекайте, бо ми можемо затриматись.

Михась обережно перебрався з надійної широкої спини Великого Греця на вузьку спину Хоми. Щоб часом випадково не впустити з рук страшну цяцьку, її довелося притиснути до серця. Михасеве серце відчувало холод смерті й озвалося шаленим стукотом.

34. Пекельний прилад

Михась уперше мандрував верхи на Хомі. Легенького малого братика Котьку грушевий дракон залюбки катав на спині, але старший брат був заважкий для нього. Хома ще був надто молоденьким драконом, бо ж зовсім недавно народився, точніше виріс. Це сталося лише у вересні.

Отже, грушевий пихкотів, видихав клуби пари, відчайдушно вимахував крильми, але вони все одно втрачали висоту.

Михасеві теж було не надто зручно сидіти на тендітній спинці Хоми. Навіть довелося зняти куртку, скласти й змайструвати щось на зразок сидла, бо інакше всидіти на гострому гребені було б неможливо.

Вони спустилися — нижче, ще нижче, і ось вже опинилися над самими димарями. «І як це нас занесло в місто замість повернутися до Олешківських пісків?» — з прикрістю питав себе хлопець, проте мапи в нього тепер не було і він не знав, у якому напрямку рухатись, щоб опинитися подалі від людських осель.

— Ти ще довго збираєшся тягати цю гидоту, — драгівливо пхикнув Хома. — Просто жбурни її вниз — і по всьому!

— Якийсь ти дивний, Хомо! Хіба не бачиш, що ми летимо над будинками? Невже ти не розумієш, що там живуть люди? — не менш сердито відказав Михась. — Думаєш, *мені* подобається з нею носитися?!

Під блакитними крилами Хоми замигтіли крони дерев, які після вчорашнього снігопаду були схожі на зарості білих коралів. Дерев ставало дедалі більше, і хлопець зрозумів — вони линуть над міським сквером.

— Ну що, по-моєму, місце підходяще, — озвався Хома. — Кидай!

— Ні. Летимо далі.

— Ти що, знущаєшся? Чому?!

— Тому... тому, що тут дерева.

Звісно, хіба ж такий завзятий ботанік міг допустити, щоб такі чудові клени, платани, акації й тополі вирвало з ґрунту і потрощило вибухом?

— Гуманіст! Природолюб! А *я* за що страждаю?! — обурено пихкотів грушевий дракон, відчуючи, як крила від шаленої напруги мовби наливаються свинцем.

Зненацька нескінченна смуга дерев урвалася, й вони знов опинилися над темною дніпровською водою.

— Ну, нарешті! Давай! Зараз буде класний бух!

— Далі.

— Ти що, геть з глузду з'їхав? Що тобі тут заважає?! Навкруги жодного човна, жодної людини!

— А знаєш, як роблять браконьєри? Приблизно так само: вони кидають вибухівку у воду, а потім безліч мертвої риби спливає догори черевом. Тебе таке влаштує?

— О, ви тільки гляньте — нам і рибки шкода! Нам усіх шкода, крім Хоми!

Сердешний дракон і справді хрипів, сопів, ледве втримуючись на льоту. Ясно-синій колір луски змінився на фіолетовий.

«Дивно, — думав Михась, — Земля така велика, а виявляється, на ній так мало місця, куди можна кинути бомбу».

— Кидай, бо я тебе зараз вкушу! — лютував Хома, клацаючи спересердя зубами. — Хіба ти не бачиш, що я втрачаю останні сили? Ось зараз вже впаду!

— Перестань скиглити, Хомо! Гадаєш, мені легко? От щойно я побачу безпечне місце, яке підходить для вибуху, — одразу й кину.

За суперечками вони перетнули річку й летіли тепер зовсім низенько, не вище п'яти-шести метрів. Хлопець напружував свій драконячий зір, намагаючись роздивитися шлях у суцільній темряві внизу. Під ними промайнули якісь річкові рукави, протоки й затоки, і раптом він відчув новий незнайомий шум.

Досі Дніпрова течія були тиха, майже нечутна, а тепер вода під ними потужно рухалась, зітхала й хлюпотіла, обличчя вкрилося дрібними солоними бризками.

— Море, Хомо! Ми над морем!

— Ага! — люто видихнув пасмо вогню дракон. — А тепер пожалій морську рибку.

І тут Михась побачив попереду довгу піщану косу, що світлою смугою перетинала збурений чорний морський простір.

— Ліворуч! Повертай ліворуч! — гукнув він до свого крилатого друга. — Хомчику, любий! Ще трішки, ще кілька метрів! Зараз ми її позбудемось...

Однак сили грушевого дракона раптово вичерпались.

— Все! — прохрипів він. — Я тебе попереджав — падаю!

Брати Вербицькі крутою дугою брязнули вниз.

Михась чудом, в останню мить, таки встиг відкинути бомбу якнайдалі. І щойно вони вгрузли в мокрий пісок, земля раптом попливла кудись у безвість, небо спалахнуло червоним, оглушливий грім боляче вдарив по вухах. Високий стовп піску й дрібного каміння зметнувся до самих зірок і обвалився, ховаючи під собою хлопчика та його грушевого дракона...

* * *

— Він живий? — пролунало раптом ніби десь дуже далеко, і холодна солоня вода хлюпнула йому в обличчя.

— Здається, так, — відповів чийсь смутно-знайомий голос.

Хлопець хотів відповісти, підтвердити, що живий, але замість цього зайшовся шаленим кашлем, бо надміру надихався дрібного піску.

— Михасю, ти як? — над ним схилюлися дві схвильовані драконячі морди: синя — Хоми й золота — Лихоманки.

— Нормально, — нарешті спромігся вимовити хлопець. Протер засипані піском очі, зазирнув у піщану вирву біля ніг і занепокоєно спитав: — Усе добре, так?

— Майже, — Хома повернувся боком, і лише тепер Михась помітив, що в його улюбленця бракує принаймні третини хвоста. «Найкрасивіший фруктовий дракон столиці» був тепер такий пошарпаний, брудний і куций, що в хлопця стислося серце.

Вони ще трохи мовчки посиділи на краю піщаної вирви, і потроху все, що сталося раніше, зринуло

в пам'яті Навігатора. Михась злякано поглянув на Лихоманку:

— Як ти тут опинилася?! Ви ж мали вже підлітати до Кримських гір! Де Котька?! Де Спайк?! Де всі?!

І тут дракониця розридалася. Тихий подзвін супроводжував її плач, бо кожна сльозинка застигала й перетворювалася на кристал гірського кришталю. Саме так плачуть дракони.

— Я... я... я їх загубила над морем! І мапу загубила! Михасю, пробач, я не впоралась!..

Заливаючись кришталевиими слізьми, Лихоманка розповіла про поневіряння зграї без Навігатора.

Доки вони летіли над Дніпром, все було зрозуміло. Аж ось зграя несподівано опинилася над морем. Побачивши примхливу лінію берега, Золота Лихоманка розгубилася. Вона марно крутила мапу в лапах, повертала її то вправо, то вліво, а то й узагалі догори дригом, адже не вміла визначати, де північ, а де південь.

— А потім я помітила в морі такі довгі будинки, вони швидко пливли й тягли за собою хвости з піни, — схлипнула дракониця. — Розумієте, я нічого подібного ніколи не бачила! Я ж мусила глянути на них хоч одним оком!

— Ну, звісно, хіба ж ти могла пропустити кораблі повз свій довгий допитливий ніс, — фиркнув Хома.

— Він не довгий! — заридала ще дужче Золота Лихоманка.

— Облиш, Хомо, дай їй доказати, — попросив Михась.

— Я наказала їм летіти далі вздовж берега і пообіцяла, що скоро їх наздожену, а сама гайнула глянути

на ті будин... кораблі. Але над морем зненацька налетів шалений порив вітру і вирвав мапу з моїх лап. Я спустилася аж до самої води й почала її шукати, але там тільки кипіла піна. Тоді вирішила наздогнати зграю, однак вони всі неначе крізь землю провалилися. Це так страшно опинитися самій над чорним розбурханим морем! Я кидалася туди-сюди, однак всюди вирували хвилі. А потім неподалік щось гучно бухнуло, я полетіла на той звук і ось знайшла вас...

Лихоманка у відчаї затулила очі лапами:

— Вас знайшла, а їх загубила! Може, вони вже й загинули через мене! — потік її сліз подвоївся, і тепер на піску громадилася чимала купа кришталіків.

— Не плач, все буде добре, адже в нас є вуркота, — сказав Михась і лагідно поплескав драконицю по шії.

Золота Лихоманка витерла очі й рішуче підставила Навігаторові спину:

— Сідай скоріше! — звеліла вона Михасеві і вхопила куцого Хому за лапу, щоб і він не загубився в якомусь вихорі.

Коли вони зринули високо над морем, Михась видобув з кишені чар і загравав.

— До мене! До мене! До мене! — заспівала мурчально-нявчальна мелодія.

Першим на голос чару примчав Гарбузяний Пих. Майже одразу за ним з-за скель прилинули сестри Лимонки. Останнім із захмарної височини спустився Хай-Тобі-Грець з Котькою і Спайком на спині.

Дракони неймовірно зраділи, побачивши Михася, адже тепер зграя знов була разом зі своїм Навігатором.

«Хоч ми й не маємо карти, та якщо рухатись уздовж берега, то якось долетимо до тієї яйли. До ранку, мабуть, ще далеченько», — міркував Михась, зручніше влаштовуючись на Лихоманчиній спині.

— Ой, дивіться! — раптом зойкнула Скіпка.

— Отам, на сході, — луною озвалася Скалка.

Всі обернулися на схід — там розгоралася тьмяна, ледь помітна блідо-рожева смуга.

— Світанок! — сполошилася Лихоманка. — Спайку, як ти відчуваєшся?

— СПАТИ... — стиха відізвався морок, заплющуючи очі. — СПАЙК СПАТИ...

Чомусь усі одразу зрозуміли, що то буде непростий сон. Контури тіла пораненого морока потроху втрачали щільність, і він дедалі більше нагадував безплотну тінь.

— Будь ласка, не засинай, ми вже близько! Ми вже в Криму, вже ось-ось... Гайда! Гайда! — крикнув Михась, і згряя вихором зірвалася на південний схід.

35. Шенім зимного вітру

Внизу під золотими крильми Лихоманки пропливали посріблені місяцем скелясті шпичаки, глибокі каньйони, покручені гірські потічки та кам'янисті плоскогір'я. Саме плоскогір'я місцеві мешканці, кримські татари, і назвали яйлою.

Перша яйла, що трапилася на шляху мандрівних драконів, виявилася зовсім пустельною. Тут не було не те що заповідника, а й взагалі будь-яких ознак життя. Передсвітанковий вітерець ганяв мережані кулі то-рішнього перекотиполя. Зимно. Сумно. Порожньо.

Тим часом смуга на сході поволі розгоралася.

Бліде саяво майбутнього світанку страшенно непокоїло Навігатора, і якби він міг, то зупинив би ранок. Уперше в житті він не хотів сходу сонця, бо розумів: з першим променем обірветься життя Спайка.

«Не встигнемо! Не встигнемо! — раз у раз накочувалися панічні думки. — Ми повік не знайдемо ту яйлу! Спайк загине... Котька назавжди залишиться драконом... Мама з татом ніколи нас не діждуться...»

Михасеві раптом стало шкода себе, в очах підступно защипало, по щоці покотилися сльози. Хлопець квапливо витер їх рукавом і озирнувся, щоб переконатися, що ніхто не помітив його слабкості...

Михась голосно охнув — позаду нікого не було.

— Стій, Лихоманко, ми знову їх загубили! — гукнув Навігатор.

Він приклав до вуст вуркóту і недбало в неї подув, перебираючи правою рукою струни.

У відповідь не пролунало ніякого звуку, навіть жодна струна не бренькнула.

Михась здивувався і знову повторив спробу, але результат був той самий. Тоді він набрав повні груди повітря й подув щосили — вуркóта мовчала. Хлопець квапливо зазирнув усередину інструмента, чи, бува, не забився чимось прохід для повітря, але там було чисто. Він потрусив чар і знову притулив до губ — тиша, навкруги лунало тільки лиховісне шелестіння холодного вітру.

— Здається, вона зіпсувалась... — розгубився Михась. Лихоманка здивувалася.

— Ану спробуй ще раз!

Михась спробував. Він з такою силою дмухав, що увесь аж почервонів від натуги, та все було марно — з чару не лунало жодного звуку. Тільки вітер зривав зі скель сніговий пил і нашіптував щось лиховісне про зневіру та безнадію...

— Може, вона поламалася, коли ви падали? — перелякано прошепотіла Лихоманка.

Михась ще раз ретельно оглянув інструмент — ніякого пошкодження не було, вуркóта була в повному порядку.

І тут він почав здогадуватись, що з цією мовчанкою не все так просто.

Щось відчула й Лихоманка. Вона помітила мокрі доріжки на щоках Михася і зненацька спитала:

— Скажи чесно, ти втомився й більше не хочеш бути Навігатором, так?

Хлопець похнюпився. Йому було соромно. Він і сам вже зрозумів — невідомо як, але чар відчув його ганебні думки. Він, Михась, зрадив їх. Він не мав права впадати у розпач. Від нього залежало життя і Спайка, і молодшого брата, і безхвостого Хоми, і всіх, хто врятувався з драконарію Амура Галанта.

— Який з мене Навігатор — я занапастив усіх...

— Знаєш, я теж страшенно втомилася, — стиха звірилася Лихоманка, — ніколи в житті мені не доводилося так довго й далеко літати. Я дуже добре тебе розумію: ти жива істота, а не залізна машина, яка здатна працювати безупинно. Але якщо ти справжній Навігатор, то подолаєш і слабкість, і втому.

— Гадаєш, вуркоту мені вибачить?

— Тут вуркоту ні до чого — головне, щоб ти сам у себе повірив. Спитай себе: ти Навігатор чи ні? Ти поведеш нас далі?

Михась спитав і сам собі відповів.

Тоді без жодного страху звівся на ноги на спині золотої дракониці в небесній височині і впевнено підніс до вуст вуркоту:

— До мене! До мене! До мене! — гучно заспівала нявчально-мурчальна музика, заглушуючи підступний шепіт зимного вітру.

І враз галаслива згряя мандрівних драконів вихопилася з-за найближчого пагорба.

Навігатор оглянув своїх підопічних: Котька міцно спав у лапах Великого Греця, а от Спайкові дрімати не давали. Хтось із драконів постійно намагався розважати пораненого хижака, щоб не дати йому поринути в останній смертельний сон.

— Де це ви поділися? — спитав Михась. — Невже так важко весь час триматися за нами з Лихоманкою?

— Та тут у нас сталася прикрість, — похмуро пояснив Хома. — Розумієш, ми надто низько спустилися і опинились у вузькій ущелині. Протяг там просто скажений, аж свистить. Ми й не стямились, як вітер зірвав зі Спайка пов'язку, а замінити її нема чим, сам знаєш...

Михась з тривогою придивлявся до вмираючого морока — тіло Спайка стало ще прозоріше, і тепер крізь нього можна вже було навіть розрізнити силуети гір.

«Він гине, остаточно перетворюється на тінь. Треба якнайшвидше дістатися заповідника, а ми тут безглуздо блукаємо сюди-туди. І де ж та Карабі-Яйла? Якби ж у мене була карта! — з прикрістю думав хлопець. — У нас більше немає часу на пошуки».

І тут Михасеві сяйнула думка:

«От, якби можна стрімко промчати над усією грядою Кримських гір... Але, мабуть, часу не вистачить, бо до світання лишалися лічені хвилини».

— Грецю, — спитав хлопець, — а ми можемо рухатися швидше?

— Звісно.

— Ти не зрозумів. Чи може зграя хвилин за двадцять промайнути всі Кримські гори — від Севастополя до Керчі?

— Авжеж, може! Ми, дракони, все можемо, але ось ти... Не знаю, чи ти витримаєш таку швидкість? — відказав велетень.

— Витримаю, — Навігатор підійняв руку: — Увага! Далі ми будемо рухатись на граничній швидкості. Тримайтеся за нами з Лихоманкою! Не відставати! Готові? ДРАКО-О-ОНИ, ВПЕРЕ-Е-ЕД!!!

36. Кам'яне море

Михась мчав попереду на спині Лихоманки. Разом з ними мчав Хома, який міцно вчепився у хвіст золотій дракониці, бо відсутність третини хвоста не давала змоги грушевому дракону самотійно розвинути належну швидкість.

За ними, мовчки стиснувши зуби, гнала згряя — гнала на межі своїх можливостей, і шерхит численних крил нагадував шум буревію. Проте надія на щасливе завершення цієї шаленої гонитви танула з кожною хвилиною. Біла смуга на сході набрала ясно-малинового кольору, і було зрозуміло, що вже ось-ось має визирнути денне світило.

Товариство мандрівних драконів зі свистом промчало над печерними містечками Ескі-Кермену, над круглими куполами Кримської обсерваторії*, над гострими, ніби олівці, мінаретами палацу кримського хана**.

---

* Кримська обсерваторія — розташована за 12 км від Бахчисарая на схилі гори Сель-Бухра. У селищі Науковому майже двадцять веж з телескопами, серед них сонячний коронограф.

** ... мінарети палацу кримського хана — палац Хан Сарай, збудований на поч. XVI ст. на березі річки Чурук-Су. Місто, що виникло навколо палацу, отримало назву Бахчисарай, тобто Палац в саду. І чого там тільки немає: і храм-мечеть (це і є гострі вежі-мінарети), і диван (приміщення державної ради), і гарем (обійстя ханських дружин), і кухня, і конюшня, і башта для мисливських соколів, і сади.

Михась пригнувся до Лихоманчиної шиї і віддався шаленому руху. Обличчя нестерпно обпікали пориви холодного вітру, легені різало крижане повітря, але йому все одно здавалося, що вони летять надто повільно. Час від часу хлопець кидав стривожені погляди на Спайка, але тепер йому доводилося напружувати очі, щоб роздивитись ту бляклу тінь, що колись була грізним чорним мороком. Навігатор постійно боявся, що наступний його погляд вже не знайде на спині Хай-Тобі-Греця ніяких слідів Омелькового дракона.

Гори тяглися й тяглися вниз нескінченним зубчастим гребенем. Праворуч зяяло наповнене туманом провалля. Часом у розривах між клаптями хмар з'являлося срібне ряботіння далекої морської поверхні. Раз у раз перед зграєю зненацька здіймалися вершини, які доводилося огинати.

Надія танула з кожною хвилиною. Аж тут попереду в гірському хребті відкрився просвіт, і хлопець раптом побачив: далеко за двома скелястими гребенями на тлі малинового передсвітанкового неба раз у раз запалюються спалахи.

— Гляньте! Гляньте! Отам, ліворуч! — гукнув Михась.

— Це вогонь драконів! Це вони, вогнедихи! — зрадів Гарбузяний Пих.

Дракони зробили відчайдушний ривок, і хлопець відчув, що непритомніє, бо виття вітру в вухах перетворилося на нестерпно-тонкий свист, пейзаж перетворився на нечіткі горизонтальні смуги, а перед очима затанцював розсип дрібних різнобарвних зірок.

Та ось зграя пригальмувала — попереду розгорнулася величезна кам'яниста яйла.

Навігатор віддихався і знову відчув тривогу — чи чекають тут на них? Він квапливо видобув з кишені вуркоту. Цього разу з чару пролунав звук, схожий на спів мисливського рога. Його відлуння відбилося від довколишніх гір і повернулося ще гучнішою луною.

— Дивіться! Праворуч! Там посадкова смуга! — крикнули лимонні близнючки.

І справді: попереду, серед темного простору плоскогір'я раптом засвітився коридор з вогнів, що дуже нагадував злітно-посадкову смугу летовища.

Карабі-Яйла* — найбільше плато з усіх, що їм довелося бачити, було геть засипане камінням. Мандрівникам раптом здалося, що вони линуть над розбурханим, але давно застиглим кам'яним морем. На одному місці каміння було ретельно прибрано, а на скелястому ґрунті вирізнялися зображення чотирьох метеликів**, викладені з уламків скель. Саме там і блимали посадкові вогні.

---

* Карабі-Яйла — кам'янисте плоскогір'я високо в горах. Надзвичайно цікаве місто — там 235 печер, а під землею просто суцільні карстові лабіринти. Воно тут доволі добре описано, тому я лише поясню назву. «Кара» татарською означає «чорний, темний», а бі — скорочення від слова «бей» — володар, господар. Отже, плато названо на честь Темного Володаря. (Місцеві мешканці стверджують, що це була не людина, а вельми грізний дракон.)

** ...вирізнялися зображення чотирьох метеликів — Мало хто знає, що в нас, в Україні, є зображення, схожі на ті, що в пустелі Наска в Південній Америці. У південній, порівняно рівній частині Карабі-Яйли з величезних каменів викладено зображення чотирьох метеликів відповідно до чотирьох сторін світу. Метелики завбільшки 8 м, їх можна побачити хіба що з пташиного (або драконячого) польоту.

Зграя знизилась, і невдовзі стало видно, що посадкову смугу позначають дракони, які вишикувались коридором у два ряди і дружно видихали полум'я.

«Нас помітили!» — здогадався Михась.

З невеличкого будиночка з антеною на даху вискочило двоє людей і побігли їм назустріч, несамовито вимахуючи руками. Хлопець упізнав знайомих аспірантів з Інституту Експериментальних Досліджень Фольклорної Флори і Фауни — Олексу і Мурата.

Стрункий лад зграї раптом порушився. Дракони змішалися, намагаючись обігнати одне одного. Кожний крилатий ящур бажав приземлитися першим, і через те посадка могла стати справжньою катастрофою, але Михась вчасно зметикував, що треба робити.

— Увага! — гукнув він. — Сідаємо за чергою! Шикуйтеся в ряд!

— А можна, я перший? — чемно попросив Гарбузяний Пих. Рубінові очі флама сяяли від захвату.

— Добре. Перший сідає Пих, тоді ми з Лихоманкою і Хомою, потім Грець зі Спайком та Котею, а завершують наше приземлення лимонні сестрички. Ну, ви вже самі вирішуйте, яка сідає перша, а яка — друга.

Дракони вишикувались за наказом Навігатора.

І ось нарешті збулася мрія червоного флама — він урочисто знизився, намагаючись наслідувати сріблястий аеробус, легко торкнувся лапами скелястого ґрунту і повагом побіг між двома рядами почесної варті вогнедихів.

Слідом за ним приземлялися всі інші. Щоправда, урочистість моменту трохи зіпсували лимонні сестри,

які мало не побилися, сперечаючись, котра з них має сісти першою. Близнючки до останньої миті відпихали одна одну і таки схилили, так і не втрапивши на рівну смугу. Обидві лягнулися збоку на каміння і трохи позбивали собі лапи.

— Де він, ваш поранений морок? — гукнув Олекса, навіть не привітавшись.

— Чи ще живий? — підбіг схвильований Мурат.

Вони хутко зняли пораненого зі спини Греця й поклали його на камінне зображення метелика. Спайк утратив майже всю вагу і тепер важив не більше, ніж жменька снігу.

У Михася стислося серце: де й подівся той грізний лискучо-чорний хижак, під чийми важкими кроками здригалася земля. Тепер перед ним лежав тьмянний, ледь помітний, попелястий померк. Ще трохи, і він остаточно стане лише мороком і назавжди загубиться серед тіней Кам'яного моря. Він ще жив, але очі в хижака були заплющені, а дихання слабшало з кожним подихом.

«Запізнилися, — з тугою зрозумів хлопець. — Все було марно — Спайк умирає! Там, у майстерні Амура Галанта, Олельків дракон урятував наші життя. А от ми не впорались, не змогли його порятувати...»

— Погані справи, — важко зітхнув Олекса, хитаючи головою. — Навіть не знаю, чи можна тут хоч чимось зарадити?

Зненацька тінь Спайка розплющила очі, відшукала поглядом Михася і майже нечутно прошелестіла:

— ВІН ПОВЕРТАТИСЯ?

Навкруги юрмився натовп драконів і людей, та лише Михась зрозумів, про що він питає.

— Спайку, тримайся! Оленько вже за п'ять днів буде вдома, канікули закінчуються!

— ТИ КАЗАТИ: «ПРИВІТ ВІД СПАЙКА»...

— Не треба, ти сам йому це скажеш...

Хижак гучно видихнув повітря й затих, а ледь помітні обриси його тіла почали розчинятися.

37. Майстер Драконів

Темний жах упав на Михася — оце й по всьому, нема більше Спайка... Але Мурат раптом смикнув його за руку й рішуче наказав:

— Грай! Бери свій чар і грай! Звісно, в тебе замало досвіду і вміння, щоб повернути йому здоров'я, але доки ти гратимеш — його життя буде тривати. Ми викликали Майстра Драконів. Він трохи запізнюється, але обов'язково прибуде. Нам треба протриматися до його прибуття. Грай!

Михась слухняно підніс до вуст вуркóту — й вона залунала. Ніколи — ні до того, ні згодом — йому не доводилося чути такої сумної колискової.

Навігатор драконів відчув, як увесь, по вінця, сповнюється сумом прощання. Сум останньої пісні стиснув серце, ліг тягарем на плечі і нестерпно запік в очах, але хлопець стримав сльози, бо навігатори не плачуть. Він грав і грав, перебираючи струни однією рукою.

Груди прозорого Спайка ледь помітно здіймалися — він ще жив — жив, доки лунає чар. Мелодія колискової поступово пройняла невимовним жалем усіх: і людей, і драконів. Довкола линув нестримний кришталевий подзвін: це плакали сестри Лимонки, Лихоманка та інші дракони. Біля засмучених чудовиськ хутко зростали купи кристалів гірського кришталю.

Михась, може, не надто й вірив, що обіцяна допомога прибуде вчасно, та він був Навігатор і мусив до останнього, навіть попри безнадію, дбати про своїх драконів, а тому, грав, грав і грав.

Зненацька Пих, який стояв поруч з Михасем, видихаючи клуби тужливо-чорного диму, стиха промовив:

— Оце дракон! Усім драконам дракон!

Не перестаючи грати, Михась, скосив очі й побачив, що дракони знову вишикувалися у два ряди й почали дружно видихати вогонь, щоб створити посадкову смугу. Туди швидко знижувався неймовірних розмірів дракон. Його пурпурова луска райдужно мінилася в заграві світанку, а на спині, у високому візерунчастому сидлі, сиділо двоє вершників — старий і дівчинка.

— Це Астеріон* — дракон Великого Майстра, — пояснив Олекса.

— Нарешті! — з полегкістю обізвався Мурат.

Пурпуровий дракон приземлився, і двоє вершників хутко збігли по його крилі до тієї ледь зримої тіні, яка ще недавно була Спайком.

Михась опустил вуркоту, але дівчинка махнула йому рукою, щоб він продовжував грати.

Прибульці стали обабіч тіні морока. У їхніх руках були музичні чар-інструменти: у дівчинки — щось на зразок кобзи, подвійний гриф якої був щедро обвішаний дзвіночками, а в старого — барабан, дуже схожий на той, який був у підступного галантерейника, але набагато більший.

---

* Астеріон — з грецької означає «зірковий». Дракон Майстра Шпака названий на честь зірки, бо так зветься бета сузір'я Гончаків.

Дівчинка торкнулася струн — озвалися дзвіночки, тоді додався чіткий ритм барабана. Спочатку вони підхопили сумну колискову вуркóти, а тоді ритм при-скорився і мелодія пожвавішала, повеселіла.

Тепер уже Михасева вуркота підспівувала їм.

Михась не відривав очей від Спайка, і за кілька хвилин з подивом зауважив, як ледь помітні контури тіні просто на очах почали ущільнюватися і міцніти. Повернувся густий чорний колір, зблиснули очі, клацнули зубиська — і ось перед ними вже лежала не примарна тінь, а грізний хижак. Хлопцеві навіть здалося, що морок став тепер ще міцніший, ще чорніший і ще зубатіший.

Зненацька Спайк чхнув і сів, хвильку послухав музику, нахилиючи важку голову то в один, то в другий бік, а далі рішуче прогундосив:

— МУЗИКА — ДОБРЕ, ПЕЧЕНЯ — КРАЩЕ.

Натовп засміявся і заплoduвав.

Мелодія урвалася.

— Ходімо, друже, я проведу тебе до нашої куховарні. Бачу, що тобі не завадить підкріпитися, — запропонував Мурат.

Спайк запитально поглянув на Навігатора — «можна?». Хлопець кивнув.

Михась із широкою усмішкою на обличчі дивився, як, незграбно чалапаючи на товстих лапах, чорний морок по-змовницьки цікавився в Мурата:

— КОТЛЕТИ? СОСИСКИ? ПЕЧЕНЯ? КОВБАСА? ШИНКА? МНЯА-А-АСО?

Тієї хвилини до Михася підійшов Олекса і потиснув йому руку, наче дорослому.

— Ну, Михасю, — захоплено мовив він, — Навігатор з тебе просто неймовірний! Скажу тобі чесно, коли вчора ввечері ти мені подзвонив, я ні на що особливо

не сподівався, просто хотів, щоб ти вивів драконів з Києва, адже там могло статися величезне лихо. Сам розумієш: дракони в такому густонаселеному місті — це катастрофа. Та я ніколи не міг уявити, що такий хлопчик, як ти, здатен впоратися з цілою ватагою крилатих чудовиськ! Досі всі наші навігатори були поважні дорослі люди. Не збагну, як ти зумів приборкати таку кількість драконів? Адже вони надзвичайні шкідники і свавільці! Зазвичай Навігатор може привести до Караб-Яйли двох, максимум — трьох драконів. А ти привів аж вісім — це абсолютний рекорд!

— Сім, — зауважив Майстер Драконів. — Восьме драконення — його молодший брат, і малий мусить обов'язково перетворитися на людину.

Голос старого здався Михасеві дуже знайомим. Хлопець уважніше поглянув на чарівника і впізнав — та це ж бабусин сусід, той самий дід Шпак-музика, що змайстрував вуркóту! Щоправда, тепер старий був зодягнений у широчезну оксамитову синю мантию, якою вільно мандрували сузір'я, хвиляста біла борода майже сягала колін, а чоло прикрашав золотий обруч з величезним сапфіром.

— Добрий день... — розгублено проказав хлопець.

— Вітаю тебе, Михасю. Я тоді в Карпатах одразу збагнув: з тебе буде добрий Навігатор драконів — тому й подарував тобі цей чар.

— Пане Майстре... — нерішуче почав Михась.

— Ну-ну, сміливіше. Про що ти хочеш запитати?

— А як вийшло, що чар потрапив і до Амура Ґаланта? Обличчя старого чарівника ураз спохмурніло.

— Це моя велика помилка, Михасю. Колись я завітав до свого старого друга, одного художника. Він на той час викладав у дитячій художній школі. Мені схотілося подивитися, як малюють діти, і я зазирнув на урок. Того дня малі художники мали намалювати якусь тварину. Малюнки були дуже гарні: зайці, лисиці, вовки, ведмеді, коти, собаки. Лиш один білявий хлопчик намалював дракона — і як намалював! Йому стало терпіння зобразити кожную лусочку. Малюнок мені дуже сподобався, і я вирішив, що лише той, хто добре ставиться до драконів, може їх так гарно малювати. Той хлопчик явно захоплювався крилатими ящурами, тож я подумав, що з нього може вийти непоганий Навігатор. От тоді я й подарував йому чар-барабан і пояснив, яку владу він тепер матиме над крилатими ящурами.

Майстер засмучено похитав головою.

— Та, на жаль, я помилявся, бо той хлопець захоплювався не самими драконами, а тільки красою їхньої шкури. Він виріс, навчився вправно користуватися чар-барабаном і першого ж довіреного йому дракона підступно приспав, розкріїв його шкуру і створив колекцію вишуканих галантерейних виробів. Парубок одразу розбагатів, продавши ті рідкісні сумки й гаманці за дикими цінами. Тоді ж він і вигадав собі оте гламурне ім'я — Амур Галант і розпочав свій брудний бізнес.

— А далі?

— Далі ти вже приблизно знаєш: щоб отримати нових драконів, він вдавався до шахрайства і контрабанди. На совісті цього мерзотника життя вісімнадцяти вогнедихів.

— І що, зовсім нічого не можна було зробити, щоб зупинити того вбивцю драконів?

— Я намагався, але не міг навіть наблизитись до нього — Амур Галант ретельно захистив свою майстерню. Він знайшов охоронця, що знався на магії Сходу. Карлик Жовтий Треш оточив драконарій якимись чарами недосяжності. Безліч разів я робив спроби навідати крамницю «Еліте», однак за кілька метрів до вітрини мовби впирався у невидимий бар'єр. Згодом стало зрозуміло, що тієї перепони не здатен подолати жоден чарівник — до крамниці могли вільно заходити лише звичайні люди. Добре, що самовпевнений галантерейник не сприйняв тебе всерйоз і допустив до своєї майстерні. Завдяки тобі, Михасю, врятувалося он скільки драконів!

— Та головне — назавжди припинилося злочинне нищення вогнедихів! — несподівано додала дівчинка, яка під час цієї розмови стояла поруч і пильно дивилася на Михася.

— Моя онука захоплюється твоїми героїчними вчинками. Гадаю, вона залюбки допоможе тобі повернути молодшому брату його справжній вигляд. Якщо ти вже відпочив, то варто зайнятися Костиком. Разом з Альфою* ви впораєтесь. Коли чар-вуркóта і чар-торбан діють разом — це велика сила.

---

* ...разом з Альфою — ім'я цієї дивної особи походить від назви першої букви грецького алфавіту, а ще так називають найяскравішу зірку будь-якого сузір'я. О, вона ним неабияк пишається.

38. Мінлива Альфа і Кодекс Драконів

Михась обернувся до дівчинки і... здивувався. Йому здавалося, що після шаленої мандрівки з драконами він нічому більше не дивуватиметься, але... По-перше, вона була гарна, а по-друге... він взагалі не міг збагнути, яка вона насправді!

Дивлячись на будь-яку свою однокласницю, Михась завжди бачив: ця — білява, ця — чорнява, ця — русява, а ота — руда. Дівчинка, яка тепер стояла перед ним, змінювалася щомиті. Ось зараз її довгезне волосся було чорне-чорне, а за хвилику вже палало рудим вогнем. Те саме відбувалося й з очима: на хлопця дивилися то сині, то карі, то смарагдово-зелені очі.

Райдужні хвилі прокочувалися і її сукнею — вона теж постійно змінювала колір. Один тільки інструмент, названий майстром Шпаком «чар-торбаном», не мінявся.

— Мою онуку звуть Альфа Бетельгейзе. Трохи незвично, так? Справа в тому, що вона постійно змінюється, але ти швидко звикнеш, — зауважив старий.

«Може, колись і звикну, але не швидко», — подумав Михась, бо йому аж в голові паморочилось від цих постійних перетворень.

— Краще не дивися, — запропонувала Альфа. — Я не ображуся. Розумієш, я народилася під мінливою зіркою Бетельгейзе*, і можу сама обирати, якою мені бути. Але й досі не можу визначитись. Мене всі сварять за цю мінливість — і батьки, і вчителі, але я весь час хочу чогось іншого, нового.

Котьку Альфа з Михасем відшукали в гурті місцевої дітлашні. Малі драконенята бавилися в «летючки». Малюки ще поганенько трималися в повітрі, тож перемігав той, хто примудрявся пурхнути вище за інших.

Помітивши старшого брата, Котька відчайдушно затріпотів крильцями і примудрився злинути вгору аж на півтора метри, і переміг. Однак це не сподобалось попередньому переможцю, і завзятий маленький флам намірився кусьнути Котьку за хвоста, проте схибив і кусьнув когось іншого. Вкушений з пронизливим вереском накинувся на маленьку яблучну драконку, що сиділа поряд. За мить уся юрба малих драконів перетворилася на клубок лап, хвостів та гребенів.

Поки дві дорослі дракониці намагалися їх вгамувати, Михасеві пощастило висмикнути брата з бійки.

— Ой, який гарнесенький! — захоплено вигукнула Альфа. — Ти точно вирішив знову перетворити його на людину? З нього може вирости дракон неймовірної краси!

---

*...під зіркою Бетельгейзе — найбільша з усіх зірок, червоний надгігант (бета) в сузір'ї Оріона. Постійно змінює свої розміри, що пояснюється пульсацією її зовнішніх шарів. Перебуває на відстані 640 світлових років від Сонця.

— Боюся, наша мама не зможе оцінити його драконячу вроду, — зітхнув Навігатор.

— А-а, тоді зрозуміло. Ну, що ж, тоді я почну, а ти підхоплюй.

Чар-торбан задзвенів і забряжчав у руках Альфи, яка при цьому ще й пританцьовувала в такт. Михасева вуркóта заспівала в унісон. Мелодія цього разу була весела, і Котька, доп'явши, що грають для нього, затанцював, вимахуючи блакитним хвостиком і хляпаючи крильми.

Ніхто з них навіть не встиг помітити, коли крила і хвіст десь поділися, і поряд з ними застрибало мале хлоп'я.

Навігатор опустил вуркóту, і малюк, за своєю звичкою, вхопився за ногу старшого брата, соромливо поглядаючи на Альфу.

Михась похапцем скинув куртку і загорнув у неї Котьку, бо той після перетворення стояв зовсім голий. Малий міг застудитися, адже на Карабі-Яйлі повівав крижаний зимовий вітерець.

«І як я не подумав про його одяг?!» — з прикрістю картав себе Михась.

Альфа враз відірвала чималий клаптик свого мінливого вбрання і склала його вдвоє. У її руках застрекотала якась крихітна машинка — і за кілька хвилин комбінезон був готовий.

— Ну як, мале драконеня, тобі тепло? — спитала вона, зав'язуючи поворозки капюшона під підборіддям малого.

Котька відповів широкою усмішкою.

Тепер найменший з братів Вербицьких блискотів і мінився різними кольорами, як і його рятівниця. До того ж це вбрання не пропускало холоду.

— А як же ти? — спитав Михась, з тривогою приглядаючись до вбрання дівчинки, адже на її сукні мала бути велика дірка.

Проте Альфа лише засміялася і покрутилася на місці. Її сукня широко роздулася й стала нагадувати дзвін, проте на ній не було жодних пошкоджень.

— Ходімо, покажу, що тут у нас є цікавого, — запропонувала онука Майстра Драконів, ховаючи в кишеню свою дивовижну машинку.

До них приєдналися Михасеві підопічні, і далі вони мандрували заповідником усі разом.

Майже на кожному кроці Карабі-Яйли траплялися печери.

З дірки-печери, де була куховарня, линули смачні пахощі. Там сидів ситий і цілком задоволений життям Спайк. Скуштувавши місцевих делікатесів, товариство рушило далі.

І ось перед ними постала велика кам'яна брила, що стриміла сторч і була вкрита якимись письменами.

— Це найголовніший менг'р яйлі. Саме тут відбуваються всілякі урочистості, бо на скрижалі вирізьблено головні закони драконів, — пояснила Альфа.

Михась вже дещо чув від своїх підопічних про ці закони, але побачив їх уперше. Він підійшов ближче і з цікавістю прочитав:

КОДЕКС ДРАКОНІВ*:

(людською)

1. Не їж людину.
2. Не чини людині ніякого зла.
3. Рятуй людину від усілякого лиха.
4. Слухайся Навігатора.
5. Живи на Місяці, а Землю залиши людям.
6. Драконе — літай!

6. Дрракóтто — фуррр!

5. Ті́ррі уль Місяць, а Земліо́н жбу́рр смакко́тто.

4. Чу́йто Навіга́торр.

3. Ррато́то сма́кко бу по́ввний гапплі́к.

2. Фу ца́пко сма́кко ффі́кто лю́ті.

1. Фу хрря́п сма́кко.

(гарррчальною)

ДРРАКОТТО ПОКОРРІ*

Драконяча мова видалася Михасеві трохи кумедною, але він стримав посмішку, бо помітив, що його дракони завмерли у піднесеному зворушенні.

— Як це мудро!

— Як велично!

— Як гарно!

---

* Кодекс Драконів (дрракотто покоррі) — з цими законами, здається, все зрозуміло, але хочу зауважити лише от що: дракони завжди читають знизу вгору, бо вважають, ніби так вони злітають до нових знань.

— Як урочисто! — загукали дракони.

Розглядаючи письмена, викарбувані на древньому камені, Навігатор замислився про непрості стосунки між людьми і драконами.

Аж тут хтось легенько торкнувся його рукава. Хлопець озирнувся і зустрів ясний синій погляд Лихоманки. Усі його підопічні дракони теж пильно дивилися на нього.

— Михасю, пробач, що тоді в Олешківських пісках ми наговорили тобі багато прикрого про людство, адже саме ви, люди, тепер нас рятуєте. Ми... хочемо тобі подякувати.

— УРРАГАН НАВІГАТОРРО! (Слава Навігатору!) — дружно ревнули крилаті ящери і гучно загупали об землю хвостами, бо саме так аплодують дракони.

Михась зашарівся. А тоді вони всі разом ще трохи позахоплювалися Кодексом Драконів і рушили далі.

— Бачите той будинок? — спитала Альфа Бетельгейзе і показала на крихтний білий будиночок з антенами на даху. — То метеостанція*. Ми з дідусем зупиняємось там, коли доводиться на кілька днів затриматися в заповіднику.

Михась згадав, що вже бачив його згори, коли вони підлітали до Карабі-Яйли.

— А взагалі де ти живеш? — поцікавився хлопець.

Він уже почав трохи звикати до постійних змін,

---

* Метеостанція — приміщення, де розташовані прилади для вимірювання даних, потрібних для передбачення погоди.

що відбувалися з дівчинкою, але все ж здригнувся з несподіванки, коли її волосся раптом підстрибнуло й закрутилося в дрібні золоті кучері.

— На Місяці. Ми з батьками й дідусем мешкаємо в Драконовій долині. І Астеріон, дідусів дракон, теж там живе, зовсім поряд з нами, — дівчинка помахала рукою, й до них наблизився той велетенський пурпуровий дракон, на якому вони з Майстром Драконів прибули до заповідника.

Побачивши Михасеву зграю, велетень схилив голову і привітно усміхнувся.

— Ох, який же він гарний! Це найкрасивіший дракон, якого мені доводилось бачити! — схвильовано зашепотіла Скіпка на вухо сестрі.

— А як він мені усміхається! — тихенько відгукнулася Скалка.

— Чого це тобі, він же дивиться просто на мене! — засичала Скіпка.

— Тому що в нього чудовий смак і він зразу помітив, що я жовтіша! — підвищила голос Скалка.

— Зате я стрункіша і в мене хвіст довший аж на чотири сантиметри! Він це зразу побачив! — верескнула Скіпка.

— Починається! Схоже, ці дурасі знову закохалися, — пробуркотів Хома.

Мінлива Альфа повернулася до Михасевих драконів:

— Знайомтеся, це Астеріон Мудрий. Він завуч драконячої школи, де вам доведеться вчитися.

— Михасю, а завуч — це хто? — пошепки спитала Скіпка.

— Це, мабуть, цар драконів? — припустила Скалка.

Михась усміхнувся:

— Завуч — це найстарший учитель. До речі, в школі саме завуч розбирається з порушниками дисципліни.

— Ой! Завуч! — перелякано пробелькотіла Скіпка.

— То ось, виявляється, хто він! — спантеличилася Скалка.

Сестри знову міцно вхопили одна одну за лапи і швидко сховалися за спинами інших драконів.

— Вчитися? — занепокоївся Хома. — Тут, у заповіднику? Так далеко від дому?

— Ні! Тут, на Карабі-Яйлі, є тільки дитсадок, бо малі драконенята ще надто слабкі, щоб подолати шлях до Місяця. Ви всі будете навчатися в Драконовій долині.

39. До Місяця

— Вчитися на Місяці?! — з жахом зойкнув грушевий дракон і вкрився фіолетовими плямами.

— Ти ж не хочеш залишитися невігласом? — здивувалася Альфа, і волосся її вмить почорніло.

— А Михась? Михась теж піде з нами в Драконову долину? — перелякано пробелькотів Хома.

— Михась повернеться додому.

— Тоді і я ні на який Місяць не полечу.

— Розумієш, твій Михась — людина, і він має жити людським життям, на Землі, а ти — дракон, і ти маєш жити життям драконів, на Місяці. Подумай сам, що буде, як ти виростеш остаточно — де ти подінеш усі свої сорок дев'ять метрів?

Грушевий дракон похнюпився. Михась відчув, що йому теж перехопило подих. Отже, їм доведеться розлучитися?..

Можливо, кілька днів тому він одразу виказав би свій розпач, але тепер він був Навігатором, а тому зумів усміхнутися і підбадьорливо поплескав свого вихованця по спині.

— І ми більше ніколи не побачимось? — якимось не своїм кволим голоском пискнув Хома.

— Чому? — озвалася руда Альфа. — Михась не просто людина, він — Навігатор Драконів. Ви всі тепер

назавжди пов'язані з ним міцніше, аніж кровні брати і сестри. Якщо в ніч повного Місяця Михась заграє на своїй вуркоті, ви, його дракони, одразу це почувете. Навіть якщо будете на Місяці. Отже, ви зможете навідати свого ватажка, якщо забажаєте. Усі наші дракони доволі швидко вчаться долати відстань Місяць–Земля. А згодом, думаю, і він нас у Драконовій долині навідає.

Михась із Хомою приголомшено витріщилися на дівчинку — це правда чи вона жартує?!

— Маючи справжній чар, це зробити зовсім не складно, — знизала плечима білява Альфа. — Дуже тобі раджу спробувати, бо воно того варте — на Місяці багато всіляких дивовиж. Ну, наприклад, у нас сила тяжіння вшестеро менша — я легко долаю кілька метрів за один крок. А ще...

До їхнього гурту знову підійшли Майстер Шпак, Мурат та Олекса.

— Пора, Альфо, не варто баритися, бо Місяць он як низько над обрієм. Ось-ось зійде сонце — тоді злітати буде важче, — поквапив онуку старий чарівник. — Збирайтеся — і гайда.

— А ти, дідусю?

— А я ще трохи побуду тут, бо вчора мені повідомили, ніби подібну до дракона істоту бачили в озері Синьовир на Закарпатті, а в Карпатах, біля Яремчі, якийсь лижник перечепився через чийсь довжелезний лускатий хвіст, що стирчав з-за скелі. Треба відшукати тих заблукалих драконів, знайти їм Навігатора, щоб доправив їх до заповідника, і переправити на Місяць.

— Ну, прощайтесь! — звеліла русява Альфа, яка тут-таки миттю поруділа, і побігла до драконів почесної варти, вигукуючи на бігу: — Нам потрібна довша злітна смуга — ви ж бачите, як нас багато цього разу?!

Михась по черзі обійняв кожного зі своїх драконів: Хай-Тобі-Грець зітхнув з таким шумом, що по яйлі прошуміло невеличке торнадо.

Гарбузяний Пих вибухнув яскравим феєрверком вогняних іскор і гаряче шепнув Михасеві на вухо:

— Ти — супер-Навігатор!

Лимонні близнючки осипали хлопця градом кришталевих сліз. А Золота Лихоманка пообіцяла:

— Я писатиму тобі листи!

— Оленькові казати «ПРИВІТ!» — нагадав Спайк.

І ось усі відійшли вбік, і перед Михасем лишився один насуплений безхвостий грушевий дракон.

— Пробач мені, Хомо, я погано зробив, що поцупив тоді насіння драконячого дерева.

— Ти шкодуєш, що виростив мене? — похмуро спитав Хома.

— Я? Та ніколи в світі! Але якби ти виріс у Драконовій долині, то, мабуть, був би щасливіший, не зазнав би таких тяжких випробувань і не втратив би хвоста...

— Та що хвіст? Альфа каже, що він відросте за два тижні — я ж із роду ящірок*. А ти, Михасю, не забудеш, що в тебе далеко-далеко, аж на Місяці, є брат?

---

*...я ж із роду ящірок — деякі ящірки мають здатність скидати хвіст під час спроби втечі. Але згодом, приблизно за місяць, у них відростає новий хвіст. (У нас, драконів, відновлення відбувається швидше — ось, наприклад, мій новий хвіст відріс лише за два тижні.)

— Ніколи. Я щовечора буду дивитися на Місяць.

— Коли вночі над Драконовою долиною буде сходити Земля, я теж буду на неї дивитися і думати про тебе... Бувай, Котю, і швиденько підростай! — сказав крізь сльози Хома, і троє братів Вербицьких обнялися.

Альфа Бетельгейзе уже сиділа у високому візерунчастому сидлі на спині пурпурового дракона, і Астеріон Мудрий громовим голосом гукнув:

— ДО МЕНЕ, ДІТИ ДРАКОНІВ!

Хома рушив до гурту біля злітної смуги.

— Будьте уважні, не губіться. Це насамперед стосується вас, допитлива золота панно. Бірюзовий, що без хвоста, полетить на моїй спині разом з Альфою, бо там, у відкритому космосі, знадобиться швидкість. Всі інші рухатимуться самостійно. Будь ласка, пильнуйте — коли я видихну полум'я, це означатиме, що ми виходимо за межі земної атмосфери. Вам належить зробити вдих і затримати дихання. Не хвилюйтеся, дракони можуть утримувати вдих до п'яти годин без шкоди для здоров'я. Стежте за Альфою — вона за допомогою прапорців покаже, у якій бік треба повертати. Орієнтовне прибуття до драконопорту — 7.30 за місячним часом. Ну, Альфо, давай старт.

Дівчинка підняла зелений прапорець і дзвінко гукнула:

— Дракони, вперед!

Михась дивувався, як цей досвідчений Астеріон і дивакувате дівча вправно командують зграєю, і мимоволі відчував ревності, адже це були його дракони.

Вони з Котькою сиділи на камені й дивилися, як один за одним злітають в небо дракони. Ось вони вишикувалися ключем, схожим на журавлиний, і полинули у напрямку блілого вранішнього Місяця.

Навіщось Михась витяг з кишені чар-вуркóту і підніс до вуст. Цього разу навздогін зграї залунав урочистий драконячий марш *«Вперед, крилаті!»*.

А за півгодини Навігатор драконів уже міцно спав на задньому сидінні службового автомобіля, який віз братів Вербицьких до аеропорту на ранковий рейс Сімферополь–Київ.

ЕПЛОГ

Десь тижнів зо три потому Михась увечері вийшов викинути сміття. Біля під'їзду він зупинився і поглянув угору. Небо було чисте й таке ясно-синє, наче луска одного грушевого дракона.

«Сьогодні нарешті знову повний Місяць. Хай тільки зійде Місяць, і я спробую...» — міркував хлопчина.

Зненацька від стіни будинку відокремився темний силует і похмуро буркнув:

— Привіт.

Михась упізнав Олелька Пихача і кивнув у відповідь.

Той трохи помовчав, а тоді повільно вимовив, дивлячись кудись убік:

— Я знаю, що його вже немає. Був у підвалі — там порожньо. Пробач, тобі, певно, неприємно про це згадувати, але я хотів би дізнатися, як він загинув.

— Ти про Спайка? Та він зовсім не загинув. Звісно, твого хижака більше немає в підвалі, але він живий, здоровий і передає тобі вітання.

— Де він?! — аж сіпнувся з несподіванки Олелько. — Чи ти знущаєшся з мене?

Михась подивився в обличчя Олелька, на якому відбилися і недовіра, і надія водночас, і подумав: «Якщо я зараз почну йому оповідати про Країну Драконів на Місяці, він нізащо не повірить».

— Слухай, ти можеш злізати з дому десь о пів на одинадцяті ночі?

— Складно, але спробую.

— Я чекатиму тебе біля сходів на горище. Ось тоді й поговоримо.

«Не прийде. Невже спадкоємця так пізно відпустять з дому?» — подумав Навігатор драконів.

Проте коли Михась в умовлений час дістався найвищого поверху, Олелько вже сидів на сходах, що вели до іржавого люка.

— Звідки в тебе ключ від горища? — здивувався він.

— Ключ мені дав один пан — Домінус Верб. Може, згодом я тебе з ним познайомлю... Знаєш, а я теж давно хотів спитати: звідки в тебе Спайк?

Олелько спочатку спохмурнів, а тоді несподівано всміхнувся і зізнався:

— Я... обдурих тата. Батьки давно обіцяли подарувати мені собаку. І ось нарешті ми з татом пішли на собачу виставку. Там було безліч симпатичних собачат, та я ніяк не міг вибрати *своє*. Це було нелегко. І тут я помітив, що біля входу стовбичить якийсь здоровезний дядько з великим щеням. Щеня було страшенно перелякане, намагалось сховатися за господаря й гарчало. Розумієш, всі інші цуценята гралися, весело попискували, а цей був такий самотній, *такий* самотній... як я.

Михась здивовано глянув на нащадка баронського роду, адже всі у їхньому дворі вважали Олелька рідкісним щасливцем, мазунчиком долі.

— Коли я нахилився, щоб його погладити, щеня раптом куснуло мене за пальця. Аж до крові. І саме в ту

мить мене наче ошпарило: це не собака, це якесь зовсім інше створіння. Я сховав поранену руку в кишеню, покликав батька і сказав, що хочу саме це щеня, бо воно не таке, як всі. Тато почав опиратися, адже в песика не було належного родоводу — мабуть, той дядько десь його поцупив. Але я затявся, і ми забрали песика додому. Ну, тато на другий день купив для нього фальшивий родовід — для мого старого це надто важливо. А вже потім я зайшов на портал «Почвари» і зрозумів, що маю справу з драконом...

— Важко тобі було?

— Ще й питаєш. Спайк — це стихійне лихо. Він одним помахом хвоста змітав з полиць мамину антикварну порцеляну. А якось зжер цілу скриньку дуже дорогих татових гаванських сигар. Всяке бувало, але все одно: Спайк — мій єдиний справжній друг.

— Я тебе розумію, — зітхнув Михась, і хлопці, не змовляючись, міцно потисли один одному руки.

На горищі було темно й тихо, промінь ліхтарика вихоплював то якісь потрошені старі меблі, то купи ганчір'я, то довгі пасма павутиння. Пихач крутив головою на всі боки у марній надії, що його дракон тепер мешкає тут.

— І що? Його тут немає?! — обурився він.

— Почекай, ось зараз, — озвався Михась, відчиняючи люкарню*.

---

* ...відчиняючи люкарню — люкарня — латинська назва віконця на горищі, але не прямокутного, а заокругленого або взагалі круглого.

З віконця на горищі перед хлопцями відкрився чудовий краєвид на ціле море засніжених дахів, освітлених повним місяцем. Ясно-біле сяюче коло оточувало райдужне гало. Морозне повітря було таке прозоре, що навіть без телескопа непогано можна було розгледіти плями Місячних цирків*.

«Ох, хоч би все вдалося, бо Олелько мене зненавидить», — думав Михась, влаштувуючись на краю нерівного підвіконня.

— Допоможи мені трохи, — попросив він Пихача молодшого і простяг йому клацку. — Просто натискай отут — і вона відбиватиме ритм.

Тоді Навігатор набрав повні груди повітря й підніс до вуст чар-вуркоту.

— До мене, до мене, до мене, до мене! — заспівала нявчально-мурчальна мелодія, а поряд у такт заклацала клацка.

Спочатку не відбувалося нічого, і Михась з жахом думав: «Марно сподіватися, що такий неголосний спів почують аж на Місяці». Проте грати не переставав.

І раптом він побачив, як на осяйному диску нічного світила ясно вирізнилися дві крапки — синя і чорна. Вони швидко більшали, і невдовзі на дах їхнього будинку стрибнули два дракони — грушевий і чорний морок.

---

* Місячні цирки — цирк у перекладі з латинської означає коло. Іноді так називають кратери згаслих вулканів — так звані вулканічні цирки. Поверхня Місяця вкрита і вулканічними кратерами, і кратерами від падіння метеоритів. Деякі з них такі великі, що їх можна роздивитися неозброєним оком.

Олелько Пихач, цей мамій, цей розпечений аристократ, перший вистрибнув на покрівлю і, не страхаючись висоти, помчав назустріч своєму хижаківі.

«А він наче нормальний хлопець, цей Олелько, — раптом подумав Михась, — просто його трохи зацькували тими дурнуватими титулами».

— НАРЕШТІ ТИ ПОВЕРНУВСЯ! Я ТАК СКУЧИВ ЗА ТОБОЮ! ЧАСОМ МЕНІ ЗДАВАЛОСЯ, ЩО Я ВЖЕ НІКОЛИ ТЕБЕ НЕ ПОБАЧУ! — провуркотів Спайк, лагідно буцаючи важкою головою свого Олелька.

— Чули, як він тепер розмовляє?! — гукнув Хома. — Це Астеріон Мудрий навчає нашого морока. Та що там казати: на Місяці так класно! Михасю, тобі привіт від Мінливої Альфи. Вона запрошує тебе на свій день народження в березні. Будеш?

— Та, може, й буду, якщо в мене раптом вийде туди дістатися. А як там наші?

— О! Хай-Тобі-Грець влаштувався вихователем у дитсадку — йому подобається морочитися з драконячою дрібнотою. Золота Лихоманка вступила до школи релятивістів часу* — вчиться долати міжзоряні відстані з надсвітловими швидкостями. Вона природжена розвідниця — ти ж знаєш. А Пих вирішив віддати свою рідню, яка мешкає на Сонці. Там, звісно,

---

*...вступила до школи релятивістів часу — назва походить від латинського «відносний». Релятивісти часу — це ті, хто вважає час явищем відносним і залежним від швидкості пересування. А отже: якщо рухатись з надсвітловою швидкістю, то час мовби пригальмовує і плине повільніше.

гаряченько, але він каже, що йому не пече. Сестри Лимонки щоранку закохуються в якогось нового дракона, однак чомусь обов'язково в одного й того самого, але до вечора встигають розчаруватися і помиритися.

— А ти?

— А я посадив ДРАКОНЯЧЕ ДЕРЕВО. Воно вже проросло, однак мені дуже потрібна твоя порада, бо паросток якийсь кволий.

— Хіба ти забув? Його треба поливати фруктовим соком, — усміхнувся Михась.

— Ой, справді! Добре, що ти все пам'ятаєш! Ти справжній Навігатор!

За час, що вони не бачились, Хома вже сягнув десь під три метри завдовжки. Хвіст повністю відновився, що правда, луска на ньому була трохи світліша за всю іншу.

— Слухайте, щось я нічого не допну, — раптом озвався Олелько. — Який місяць? Яка лихоманка? Яке дерево, що його треба поливати соком? Який навігатор? І що це в тебе за чудернацька штуковина, яка так кумедно нявчить і булькотить? Ви можете хоч щось мені пояснити?!

— А-а! То ти й досі нічого не знаєш?! — разом вигукнули Михась, Спайк і Хома.

— Тихо! Розповідатиму я! — вистрибнув наперед грушевий дракон.

— О, ти вже як розкажеш, то розкажеш — такого понавигадуєш...

— Я — понавигадую?! Та хоч у кого спитай, тобі всі скажуть, що я — найправдивіший дракон у світі! — обурився Хома.

Михась засміявся, махнув рукою, і грушевий почав:
— Ну слухай. Один хлопчик (звали його Михась)
дуже любив рослини...

Київ, 2013, 2014

Зміст

Частина 1

ЗРОСТИТИ ЧУДОВИСЬКО

1. Ботанік	6
2. Дослідна ділянка № 77	12
3. Насіння драконячого дерева	21
4. Жовтогоарячі господарі	24
5. Воно проростає!	29
6. Хвостаті похибки та інші нісенітниці	33
7. Хо! Хо! Хо!	40
8. Цуценя?	49
9. Інший дракон	54
10. Моторошно-темний отвір	63
11. Сніг	70
12. Господар хижака	75
13. Згине лютий вороженько... ..	83
14. Вуркóта	88
15. Вуличні музики	93
16. Фіолетовий красень та жовтий карлик	98
17. Нюхати! Шукати! Рятувати!	103
18. Крамниця «ELITE»	107
19. Драконарій	115
20. Пошарпаний барабан	122
21. Чорний морок на ім'я Спайк	131
22. Подих Гарбузяного Пиха	138
23. Дракони у хмарах	143
24. Чудернацька штуkenція	152
25. Навігатор драконів	157

Частина 2
СЯГНУТИ МІСЯЦЯ

26. Гарбузяний Пих та оптичні ілюзії	166
27. Нещасливе кохання лимонних близнючок	175
28. Посадка борту 785/17	187
29. Місто за порогами	193
30. Золота Лихоманка та безкрилі комашки	197
31. Про лютих драконів та беззахисне людство ...	207
32. Вогняні танці та драконячі співи	212
33. Нова погана Котьчина цяцька	220
34. Пекельний прилад	224
35. Шепіт зимного вітру	232
36. Кам'яне море	237
37. Майстер драконів	243
38. Мінлива Альфа і Кодекс Драконів	250
39. До Місяця	258
 ЕПІЛОГ	 263

УДК 821.161.2'06-343-93

ББК 84(4Укр)6-445

Штанко Катя.

Ш87 ДРАКОНИ, ВПЕРЕД!. Півість. [Іл. К. Штанко]. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2014. — 272 с.: іл. — ISBN 978-617-585-071-8 (укр.)

Одна з найулюбленіших українських дитячих графіків Катерина Штанко майже закинула малювання. Справжні поціновувачі її таланту в розпачі — як таке могло статися? яка цьому причина?.. Нелегко повірити, але причина насправді прекрасна: віднедавна Катерина Штанко відчула в собі вулканічні пориви до... письменницької праці. Замість ілюструвати чужі твори, вона вирішила писати свої. І що вже найнеймовірніше — з легкістю написала просто цікавенну казкову півість! Київський школяр, захопившись біологією, випадково вирощує... дракона, який круто змінює його звичне життя... Ця феєрична казка є певною мірою і детективом, і пародією на детектив. Тут і легке фентезі, і дитяча «бондіана», і багато пізнавальних моментів. Це перша півість визначної української ілюстраторки. І якби ж ви знали, як нелегко було вмовити її проілюструвати власну книжку...